DOCUMENT RESUME

ED 323 763 FL 018 814

AUTHOR	Tegey, Habibullah; Robson, Barbara
TITLE	Beginning Pashto: Textbook.
INSTITUTION	Center for Applied Linguistics, Washington, D.C.
SPONS AGENCY	Center for International Education (ED), Washington, DC.
PUB DATE	90
CONTRACT	P017A-90055
NOTE	178p.; For other materials in the set, see FL 018 815-819.
PUB TYPE	Guides - Classroom Use - Guides (For Teachers) (052) -- Guides - Classroom Use - Materials (For Learner) (051)
EDRS PRICE	MF01/PC08 Plus Postage.
DESCRIPTORS	Folk Culture; *Grammar; Instructional Materials; *Letters (Alphabet); Oral Language; *Pashto; Phrase Structure; Pronunciation; Second Language Instruction; Tenses (Grammar); Uncommonly Taught Languages; Units of Study; *Vocabulary

ABSTRACT

This textbook is a component of "Beginning Pashto," a set of materials (including a student workbook, teacher's manual, glossary, and tapescripts) that teaches the Pashto language. The language taught is Afghan Pashto, particularly the standard central district dialect spoken in Kabul and in the official media. The text provides 14 units of study; each unit is approximately 10 hours of class work, and therefore, is sufficient for 2 semesters of academic language training. The first unit of study teaches the Pashto writing system and consists of the following sections: (1) Greeting and Goodby Phrases; (2) Pashto Pronunciation; (3) The Pashto Alphabet Letter Shapes; and (4) Diversions. The remaining 13 units of study present the language through dialogues and readings on various topics (e.g. food, shopping, weather, family, etc.), with accompanying presentations on grammar and vocabulary, and exercises for oral practice and conversation. Each unit also contains a diversion (a proverb, poem, or story) intended to amuse the student, and to provide him or her with a glimpse of Pashto folk literature. The dialogues revolve around the activities of a group of Pashtuns and Americans at an American university. The readings, for the most part, describe Pashtun life and customs in Afghanistan and are related to the topic in the corresponding dialogue. (GLR)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

ED323763

ابتدائی پښتو

Beginning Pashto

درسی کتاب

Textbook

Center for Applied Linguistics

Habibullah Tegey
Barbara Robson

FL018814

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
Office of Educational Research and Improvement
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)
☒ This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.
☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality.
- Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official OERI position or policy.

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY
G.R. Tucker
TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)."

ابتدائی پښتو
Beginning Pashto

درسی کتاب
Textbook

Habibullah Tegey
Barbara Robson

Center for Applied Linguistics
Washington, D.C.

Table of Contents

Introduction vi

Unit 1: اسلام عليكم

Section 1: Greetings and Goodbye Phrases 1
Section 2: Pashto Pronunciation 2
Section 3: The Pashto Alphabet 6
Section 4: Diversions 26

Unit 2: نور چيري دی؟

Section 1: Dialogue 27
Section 2: Sentence Structure 29
Section 3: Reading 33
Section 4: Word Structure 35
Section 5: The Pashto Alphabet 38
Section 6: Diversions 39

Unit 3: ته څه کارکوي؟

Section 1: Dialogue 40
Section 2: The Present Tense 42
Section 3: Reading 45
Section 4: Word Structure 48
Section 5: Diversions 51

Unit 4: ورونه او خويندي

Section 1: Dialogue 52
Section 2: Numbers 54
Section 3: Weak Possessive Pronouns 55
Section 4: Reading 57
Section 5: Diversions 59

Unit 5: هوا سخته توده ده.

Section 1: Dialogue 60
Section 2: Adjective Classes 62
Section 3: Reading 65
Section 4: Asking for Vocabulary 67
Section 5: Diversions 68

Unit 6: شنبې څه کوی؟

Section 1: Dialogue 69
Section 2: Time Words and Phrases 71
Section 3: Reading 74
Section 4: Telling Time 76
Section 5: Diversions 79

Unit 7: زه به آشك راوغواړم.

Section 1: Dialogue 80
Section 2: The Perfective Form of Simple Verbs 82
Section 3: Commands 83
Section 4: Future Expressions 85
Section 5: Reading 87
Section 6: Diversions 89

Unit 8: په پله تېر شه.

Section 1: Dialogue 90
Section 2: Ordinal Numbers 93
Section 3: Derivative Verbs 95
Section 4: Using Derivative Verbs 97
Section 5: Reading 100
Section 6: Diversions 102

Unit 9: دالته كښېنه.

Section 1: Dialogue 103
Section 2: Doubly Irregular Verbs 105
Section 3: Future Expressions 108
Section 4: Reading 110
Section 5: Diversions 112

Unit 10: اسد به مې بوزی.

Section 1: Dialogue 113
Section 2: Weak Pronouns 115
Section 3: The Order of 'Floating' Particles in Sentences 117
Section 4: Reading 120
Section 5: Diversions 122

Unit 11: قيمت يې څو دی؟

Section 1: Dialogue 123
Section 2: Numbers Beyond Thirty 125
Section 3: Summary of Strong Pronouns 129
Section 4: Demonstratives 131
Section 5: Reading 133
Section 6: Diversions 135

Unit 12: ملا يې ژوبله ده.

Section 1: Dialogue 136
Section 2: Where Does It Hurt? 138
Section 3: The Past Imperfective Form of 'be' 139
Section 4: The Past Tense Forms of Verbs 140
Section 5: Reading 144
Section 6: Diversions 146

Unit 13: په بازار کې دې څه کول؟

Section 1: Dialogue 147
Section 2: The Pashto Past Perfective Tense 149
Section 3: Using the Past Perfective Tense 153
Section 4: Reading 156
Section 5: Time Phrases 158
Section 6: Diversions 146

Unit 14: په کار پسې گرځېدلم.

Section 1: Dialogue 160
Section 2: The Past Imperfective Tense 162
Section 3: The Pashto Infinitive 164
Section 4: Reading 165
Section 5: The Afghan Calendar 167
Section 6: Diversions 168

Beginning Pashto

Overview

Beginning Pashto (ابتدائی پښتو) is a set of materials teaching the Pashto language. Each of the fourteen units provides about ten hours of class work, and therefore should be sufficient for two semesters of academic language training (three hours a week in class, with possibly two hours of lab or practice), or about five weeks in an intensive course (six hours a day in class, five days a week). The materials are designed to bring an English-speaking student to a 1+ or 2 on the ILR proficiency scale, or an Intermediate High or Advanced on the ACTFL proficiency scale.

The language taught the materials is Afghan Pashto, in particular the standard central dialect spoken in Kabul and used in the official media. The materials have been proof-read and field-tested by Kandahari Pashtuns; the words and phrases in them are familiar to speakers of the Kandahari dialect as well.

The Pashto writing system is taught in the first unit, and is used in the presentation of material from then on. In the first three units, material is also in a romanized transcription. After that, the transcription of a word or phrase is given only when the word or phrase is introduced, or when the point under discussion is pronunciation.

The materials consist of:

Textbook	(د درسی کتاب)
Student Workbook	(د درسی کتاب صمیمه)
Teachers' Manual	(د ښوونکی لارښود)
Pashto-English Glossary	(لغت)
Textbook Tapescript	(د درسی کتاب د تهپ متن)
Workbook Tapescript	(د درسی کتاب د صمیمې متن)

As was mentioned before, the first unit in the Textbook teaches the Pashto writing system. The other thirteen units present the language via dialogues and readings on various topics (e.g. food, shopping, weather, family, etc.), with accompanying presentations on grammar and vocabulary, and exercises for oral practice and conversation. Each unit contains a Diversion - a proverb, poem or story - intended to amuse the student, and to provide him or her with a glimpse of Pashto folk literature.

The dialogues revolve around the activities of a group of Pashtuns and Americans at an American university, so that the American student is provided with language and vocabulary of immediate usefulness. The readings for the most part describe Pashtun life and customs in Afghanistan, and are related to the topic in the corresponding dialogue.

The Workbook provides background information on Pashtun culture, discussion of grammar points, and information on individual vocabulary items. Each unit in the Workbook contains a number of exercises providing additional listening and writing practice on the points covered in the Textbook. The listening exercises require the student to listen to a prompt, then respond in some way; the prompts are not given in the Workbook exercises.

The Teachers' Manual, in Pashto, is written for the native speaker of Pashto who is educated but does not have a background in language teaching or an extensive background in Pashto grammar. It explains the presentation of grammar points, and gives other information of use to the teacher. At the end of each unit, the prompts for the listening exercises in the Workbook are given for the teacher's convenience.

The Glossary contains, in dictionary form, all the words taught in the materials. In addition to providing information on individual lexical items, it gives the student practice in using a list in Pashto alphabetical order.

The Text Tapescript and Workbook Tapescript have been developed for students of Pashto who do not have regular access to a native speaker of the language. They provide the means for such students to identify a Pashto speaker, then make arrangements with him or her to tape the important parts of the Textbook and the listening exercises in the Workbook. The tapescripts are not necessary in situations where there is a Pashto-speaking teacher.

All these materials are in the public domain, and copies may be made of them as needed. Each component is listed in the ERIC system with a separate number, and has been designed on the assumption that a single hard copy will be bought from ERIC, then copied and bound. Each component accordingly has a cover page, which should be copied onto heavy paper (a different color for each component makes it easier to identify). The title page and rest of the component can be copied as usual, then bound with the cover page and a back cover. We have found that comb-binding (available at most copy centers) is best, because it allows the "book" to lie flat. To facilitate copy-making, every page of the materials has been numbered and labelled in English, in headers like the following:

Beginning Pashto Unit 12: ملا يې زوبله ده Teachers' Manual 82

Each component of the materials has the following number of pages:

Textbook:	168	Teachers' Manual:	93
Workbook:	186	Textbook Tapescript:	119
Glossary:	40	Workbook Tapescript:	66

If you have any problems or questions about getting the materials, please contact ERIC/CLL, at the Center for Applied Linguistics in Washington, D.C. If you have any questions about the content of the materials, please contact the authors: Barbara Robson at the Center for Applied Linguistics, or Habibullah Tegey in the Pashto Service, Voice of America, in Washington D.C.

These materials have been developed by the Center for Applied Linguistics with funding from Grant No. P017A 90055 from the International Research and Studies Program of the U. S. Department of Education. The same office has funded CAL to develop an additional fourteen units. These will be deposited in the ERIC collection under the general title *Intermediate Pashto* , and will be available in eary 1992.

Introduction

This Textbook is one of the six components of *Beginning Pashto*. The other components are:

Workbook
Teachers' Manual
Textbook Tapescript
Workbook Tapescript
Pashto-English Glossary

All the components of *Beginning Pashto* are available in microfiche or hard copy through the ERIC Document Reproduction Service.

These materials have been developed by the Center for Applied Linguistics with funding from Grant No. P017A 90055 from the International Research and Studies Program of the U. S. Department of Education. The same office has funded CAL to develop an additional fourteen units. These will be deposited in the ERIC collection under the general title *Intermediate Pashto*, and will be available in eary 1992.

We wish to thank John Ratliff and Kenneth Frook of Diplomatic Language Services, Inc. in Arlington, Virginia, for their kindness in allowing the materials to be field-tested there. The comments of the Pashto teachers, Mr. Anwar Ayazi and Mr. Akbar Ayazi, have been of invaluable assistance to us. We are also grateful for the careful proofreading of the materials on the part of Mr. Mohammad T. Achagzai.

We owe our secretary, Mrs. Zeba Khadem, special (Afghan, not American) thanks for her sweet temper in the face of long hours, multiple drafts, corrections of corrections of corrections, and computer programs that did not want to function from right to left. We also thank her for the insights she has provided into the life and concerns of Afghan women, which we feel have given the materials unusual depth.

Unit 1: اسلام عليکم

Section 1: Greeting and Goodbye Phrases

Greetings - statements and answers:

A: Peace be with you.	[asalāmālə́ykum]	اسلام عليکم.
B: And with you.	[wālə́ykum]	وعليکم.
A: May you not be tired. (to a man)	[stə́ṛay mə se]	ستړی مه شی .
May you not be tired. (to a woman)	[stə́ṛe mə se]	ستړې مه شی.
B: May you not be miserable. (to a man)	[khwā́r mə se]	خوار مه شی.
May you not be miserable. (to a woman)	[khwā́ra mə se]	خواره مه شی.

Greetings - unanswered questions:

How are you?	[tsə́nga ye?]	څنګه يې ؟
Are you healthy? (to a man)	[jóṛ ye?]	جوړ يې ؟
Are you healthy? (to a woman)	[jóṛa ye?]	جوړه يې ؟
Are you in health?	[pə kháyr ye?]	په خير يې ؟
Are you really healthy? (to a man)	[xə jóṛ ye?]	ښه جوړ يې ؟
Are you really healthy? (to a woman)	[xa jóṛa ye?]	ښه جوړه يې ؟

Greeting enders:

Kindness.	[merabānī́.]	مهربانی .
Thank you.	[ṭashakúr.]	تشکر .

Goodbye phrases:

A: May God save you.	[khwdāy pāmā́n.]	خدای په امان .
B: Goodbye.	[pə məkha de xá.]	په مخه دې ښه.

Section 2: Pashto Pronunciation

Vowels

[a] as in English *ask, glass* : [da] ده, [talafúz] تلفظ

[ā] as in English *awful, caught* : [lās] لاس, [tāse] تاسې

[e] as in English *bed, yellow* : [de] دې, [me] مې

[ɪ] as in English *sit, rift* : [tɪkrār] تکرار, [spɪl] سپل

[i] as in English *beet, feat* : [zhi] ږی, [di] دی

[o] as in English *boat, so* : [paxtó] پښتو, [póre] پورې

[u] as in English *boot, fool* : [kutsá] کوڅه, [lāsúna] لاسونه

[ʊ] as in English *put, book* : [lútfan] لطفاً, [chup] چپ

[ə] as in English *but, just* : [nə] نه, [jəg] جګ

Consonants similar to English consonants

[b] as in English *boy, cub* : [ba] به, [bābā] بابا

[ch] as in English *church, teacher* : [chéra] چهره, [chap] چپ

[dz] as in English *dads, adze* : [dzān] ځان, [dzāy] ځای

[f] as in English *fire, if* : [tafrí] تفریح, [talafúz] تلفظ

[g] as in English *go, jug* : [jəg] جګ, [gwəl] ګل

[h] as in English *hat, behave* : [náha] نهه, [həm] هم

[j] as in English *judge, edge* : [joṛ] جوړ, [jəg] جګ

[k] as in English *car, cake* : [kawé] کوې, [kor] کور

[m] as in English *mom, bump* : [me] مې, [salām] سلام

[p] as in English *pie, apple*: [pardá] پرده, [chap] چپ

[s] as in English *so, city* : [lās] لاس, [wánisa] ونیسه

[sh] as in English *show, push* : [shpag] شپږ, [shúro] شروع

[ts] as in English *cuts, gutsy* : [tso] څو, [tsə́nga] څنګه

[w] as in English *wait, kiwi* : [wə́wāya] ووایه, [wāza] وازه

[y] as in English *yes, boy* : [ye] یې, [kenə́y] کینئ

[z] as in English *as, zero* : [zoy] زوی, [zmarák] زمرک

Consonants somewhat different from English consonants

[t]:	[tashakúr] تشکر	[lútfan] لطفاً	[atá] اته
	[khayriát] خیریت	[tafrí] تفریح	[khost] خوست
[d]:	[da] ده	[dre] درې	[amdá] همدا
	[dyárlas] دیارلس	[dálta] دلته	[gardéz] گردېز
[l]:	[lās] لاس	[wálika] ولیکه	[dólas] دولس
	[dálta] دلته	[altá] هلته	[helmánd] هلمند
[n]:	[karwandá] کرونده	[tankhā] تنخا	[ghazní] غزنی
	[ghanám] غنم	[kunáṛ] کنړ	[na] نه

Consonants very different from English consonants

[gh]:	[ghazní] غزني	[baghlān] بغلان	[ghagéga] غږېږه
	[afghanıstān] افغانستان	[aghá] هغه	[laghmān] لغمان
[ĥ]:	[ĥamál] حمل	[ĥut] حوت	[ĥamlá] حمله
	[ĥarārát] حرارت	[ĥabíb] حبیب	[ĥayrán] حیران
[kh]:	[khost] خوست	[wakht] وخت	[khwdāy] خدای
	[khānābād] خان آباد	[bikhí] بیخی	[khwār] خوار
[q]:	[qalāt] قلات	[sandúq] صندق	[daqiqá] دقیقه
	[barq] برق	[naqshá] نقشه	[taraqí] ترقي
[r]:	[logár] لوگر	[farā] فراه	[kandahār] کندهار
	[chére] چېرې	[wardág] وردگ	[tashakúr] تشکر
[x]:	[xa] ښه	[paxtó] پښتو	[pexawár] پېښور
	[wábaxa] وبښه	[xāystá] ښایسته	[wuxyār] هوښیار

The retroflex consonants

[ṭ]:	[laṭ] لټ	[moṭə́r] موټر	[ṭop] ټوپ
	[ṭāṭobáy] ټاټوبی	[ṭabár] ټبر	[ṭol] ټول
[ḍ]:	[ḍer] ډېر	[ḍáze] ډزې	[báḍa] بډه
	[anḍiwā́l] انډیوال	[gwəḍ] ګوډ	[ḍoḍə́y] ډوډی
[ṇ]:	[chuṇedə́l] چوڼېدل	[kaṇá] کڼه	[lúṇe] لوڼې
	[taṇə́y] تڼی	[zā́ṇe] زاڼې	[māṇá] مڼه
[ṛ]:	[joṛ] جوړ	[kṛe] کړې	[wāṛə́] واړه
	[stə́ṛay] ستړی	[lāṛ] لاړ	[mṛə] مړه

Practice

Pronounce the following words. Mimic your teacher or the tape as closely as you can.

[bekh] ښخ
[dáxta] دښته
[zṛawár] زړور
[māxā́m] ماښام
[saṛáy] سړی
[kunáṛ] کنړ
[ghwā́ṛu] غواړو
[atáṇ] اتڼ
[bāgh] باغ
[paxtānə́] پښتانه

[khayr] خیر
[khor] خور
[aghó] هغو
[laxtáy] لښتی
[wə́taṛa] وتړه
[kaṛkə́y] کړکۍ
[kwə́ṭa] کوټه
[akhbā́r] اخبار
[bikhí] بیخی
[pexégi] پېښېږی

[khushā́la] خوشحاله
[khlā́s] خلاص
[khwrəyay] خوریی
[khpəlwā́n] خپلوان
[khobawə́ṛay] خوبوړی
[sporṭ] سپورټ
[mə́kha] مخه
[afghā́n] افغان
[pakhláy] پخلی
[péghla] پېغله

[kaṭ] کټ
[mṛá] مړه
[ghaṭ] غټ
[gaḍā́] ګډا
[soṛ] سوړ
[xe] ښې
[zeṛ] زېړ
[wóṛay] اوړی
[pəsarláy] پسرلی
[khabə́ra] خبره

More Practice

[afghanɪstā̆n] افغانستان

Show me Farah. (on a map)	[farā rā wáxəya.]	فراه را وښيه.
It's here.	[dágha da.]	دغه ده.
Where is Farah?	[farā chére da?]	فراه چېرې ده؟
Farah is in Afghanistan.	[farā pə afghanɪstā̆n ke da.]	فراه په افغانسان کې ده.

Other cities in Afghanistan:

- [kandahā̆r] کندهار
- [maymaná] میمنه
- [chā̆rakā̆r] چارکار
- [khost] خوست
- [jalā̆labā̆d] جلال‌آباد
- [kundúz] کندز
- [ghazní] غزنې
- [kā̆bál] کابل
- [mazā̆resharíf] مزارشریف
- [khā̆nā̆bā̆d] خان آباد
- [hɪrā̆t] هرات
- [baghlā̆n] بغلان
- [gardéz] گردېز

Some countries:

- Pakistan [pakɪstā̆n] پاکستان
- America [amrikā̆] امریکا
- Iran [irā̆n] ایران
- France [faransá] فرانسه
- China [chin] چین
- Arabia [arabistā̆n] عربستان
- USSR [shorawi ɪtihā̆d] شوروی اتحاد

Some cities:

- Peshawar [pexawár] پېښور
- Quetta [kwáṭa] کوټه
- Teheran [tehrā̆n] تهران
- Beijing [pikíng] پيکنگ
- Islamabad [ɪslā̆mā̆bā̆d] اسلام آباد
- Washington [washingtán] واشنگټن
- Moscow [maskáw] مسکو

Section 3: The Pashto Alphabet
Letter Shapes

1. Vowel symbols ا [alə́f], و [wāw], ی [ye], ې [majhúla ye], ه [a]

Letter	Value	Shape			
		Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ا	[a], [ā]	ـا	ا	ـا	ا
و	[u], [o], [w]	ـو	و	ـو	و
ی	[i], [y]	ـی	ی	ـیـ	یـ
ې	[e]	ـې	ې	ـېـ	--
ه	[a], [ə]	ـه	ه	--	--

Notes:

[a] is written as ا only in initial position, as ه only in final position. [a] is not represented in medial positions.

[ə] is written as ه only in final position. It is not represented in other positions.

ا and و do not connect with letters to the left.

ه represents a vowel only in final positions. In other positions, it represents [h].

Examples:

'were' [we] وې	'and' [aw] او	'one' [yaw] یو	'say' [wāya] وایه
'his' [ye] یې	'or' [ya] یه	'one' [yawá] یوه	'are' [wi] وی

Handwriting:

وایه یو او وې وی یوه یه یې

Practice:

On a separate sheet of paper, practice writing the example words.

2. ب - like letters: ب [be], پ [pe], ت [te], ټ [ṭe], ث [se]

Letter	Value	Shape Final, attached to right	Final, unattached to right	Medial, attached to right	Initial, medial unattached to right
ب	[b]	ـب	ﺑ	ـﺒـ	ب

Notes:

The letters پ [pe], ت [te], ټ [ṭe] and ث [se] are all shaped like ب . پ is pronounced [p]; ت is pronounced [t]; ټ is pronounced [ṭ]; ث is pronounced [s].

ث occurs only in words borrowed from Arabic.

All these letters attach to the left.

Examples:

'then' [byā] بیا 'register' [sabt] ثبت 'turn' [tāw] تاو

'water' [wobá] اوبه 'eight' [atá] اته 'grandfather' [bābā] بابا

Handwriting:

تاو ثبت بیا بابا اته اوبه

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words.

B. On a separate sheet of paper, practice writing the following words in Pashto script.

[wā́yi] 'he says' [wә́wāya] 'say' [wā́ye] 'you say' [wā́yu] 'we say'

[boṭ] 'shoe' [paṭ] 'hide' [ṭep] 'tape' [yu] 'we are'

3. ج - like letters: ج [je], چ [che], ح [ĥe], خ [khe], څ [tse], ځ [dze]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ج	[j]	ـج	ج	ـجـ	جـ

Notes:

The shapes of letters چ [che], ح [ĥe], خ [khe], څ [tse], and ځ [dze] are all the same as ج. چ is pronounced [ch]; ح is pronounced [ĥ]; خ is pronounced [kh]; څ is pronounced [ts]; and ځ is pronounced [dz].

ح [ĥe] occurs only in words borrowed from Arabic.

All these letters attach to following letters.

Examples:

'we go' [dzu]	ځو	'alert' [buts]	بوڅ	*name* [ĥabíb]	حبیب
'o'clock' [bajé]	بجې	'who' [chā]	چا	'get up' [pắtsa]	پاڅه

Handwriting:

حبیب بوڅ ځو پاڅه چا بجې

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script:

[kho] 'but'   [chap] 'left'   [khay] 'then'   [yắwdzāy] 'together'
[tsə] 'what'   [dzāy] 'place'   [tse] 'that'   [pakhawí] 'he cooks'
[ákhli] 'buys'   [wakht] 'time'   [tso] 'until'   [bikhí] 'especially'

4. د - like letters: د [dāl], ډ [ḍāl], ذ [zal]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
د	[d]	ـد	د	ـد	د

Notes:

The shapes of letters ډ [ḍāl] and ذ [zal] are the same as د. ډ is pronounced [ḍ];

ذ is pronounced [z].

These letters do not attach to following letters.

ذ [zal] occurs only in words borrowed from Arabic.

Examples:

'substance' [zāt] ذات	'assurance' [ḍāḍ] ډاډ	'sink' [ḍub] ډوب
'bribe' [báḍe] بډې	'demon' [dew] دیو	'warm' [tod] تود

Handwriting:

ډوب ډاډ ذات تود دیو بډې

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[de] 'of'	[dā] 'this'	[dwa] 'two'	[duy] 'those'
[di] 'are'	[de] 'your'	[abā̌d] 'fertile'	[khwdā̌y] 'God'
[tawdá] 'warm'	[bād] 'wind'	[wadá] 'married'	

5. ر - like letters: ر [re], ړ [ṛe], ز [ze], ژ [zhe], ږ [ge]

Letter	Value	Shape			
		Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ر	[r]	ـر	ر	ـر	ر

Notes:

The shapes of letters ړ [ṛe], ز [ze], ژ [zhe], and ږ [ge] are all the same as ر.

ړ is pronounced [ṛ]; ز is pronounced [z]; ر is pronounced [zhe]; and ږ is pronounced [ge].

The major difference between this letter group and the د group is that these letters go below the line, and the د group letters do not.

These letters do not attach to following letters.

Examples:

[bérta] 'back' بېرته
'I' [zə] زه
'newspaper' [akhbā̆r] اخبار
name [rābyā̆] رابیا
'here' [rā] را
'sweet' [khog] خوږ

Handwriting:

اخبار زه بېرته خوږ را رابیا

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. Write the following words in Pashto script.

[áwri] 'hears'
[pakhégi] 'ripens'
[tərbúr] 'cousin'
[joṛ] 'healthy'
[rā̆wṛí] 'brings'
[khor] 'sister'
[bā̆zā̆r] 'market'
[taríkh] 'history'
[trə] 'uncle'
[chére] 'where'
[worégi] 'fall'
[khwrayáy] 'nephew'
[bir] 'beer'
[tā̆wégi] 'turns'
[terawí] 'pass'
[khabár] 'news'
[khartségi] 'is sold'
[dre] 'three'

6. س - like letters: س [sin], ش [shin], ښ [xin]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
س	[s]	ـس	س	ـسـ	سـ

Notes:

The shapes of letters ش [shin] and ښ [xin] are the same as س. ش is pronounced [sh]; ښ is pronounced [x].

These letters attach to following letters.

Examples:

'six' [shpag] شپږ   'tired' [stə́ṛay] ستړی   'Pashto' [paxtó] پښتو

'now' [wos] اوس   'good' [xa] ښه   'man' [saṛáy] سړی

Handwriting:

پښتو ستړی شپږ سړی ښه اوس

Practice:

A. Practice writing the example words in Pashto script.

B. Write the following words in Pashto script.

[pasə́] 'lamb'
[pexawə́r] 'Peshawar'
[dars] 'lesson'
[sabắ] 'tomorrow'
[pexégi] 'happen'
[se] 'be'
[drust] 'right'
[xar] 'city'
[xe] 'good'
[khost] 'Khost'
[rixtyắ] 'true'
[xə́dza] 'woman'

7. غ - like letters: غ [ghain], ع [ʔain]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
غ	[gh]	ـغ	غ	ـغـ	غـ

Notes:

The shapes of ع [ain] are the same as those of غ.

ع is not pronounced in ordinary speech, and occurs in the spelling only of words borrowed from Arabic.

Both letters attach to following letters.

Examples:

'orchard' [bāgh] باغ	'fault' [ayb] عیب	'ear' [ghwag] غوږ
'mountain' [ghar] غر	'Arab'[aráb] عرب	'this' [dágha] دغه

Handwriting:

غوږ عیب باغ دغه بغر عر

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[ghagéga] 'talk'	[ghā̆ṛa] 'bank'	[ghwā̆ṛí] 'want'
[ghaṭ] 'big'	[gháṛay] 'member'	[taghár] 'carpet'
[ghwā̆ṛa] 'invite'	[ghagégi] 'talks'	[shā̆ír] 'poet'

8. ف like letters: ف [fe] and ق [qaf]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ف	[f]	ـف	ف	ـفـ	فـ
ق	[q]	ـق	ق	ـقـ	قـ

Notes:

The final shapes of ق differ from the final shapes of ف (they go below the line).

Both letters attach to following letters to the left.

Examples:

'near' [qaríb] قریب 'electricity' [barq] برق 'fire' [ħaríq] حریق

'individual' [fard] فرد 'fear' [khawf] خوف [radíf] 'order' ردیف

Handwriting:

حریق برق قریب ردیف خوف فرد

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[qádər] 'honor' [safár] 'journey'

9. ك - like letters: ك [kaf] and گ [gaf]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ك	[k]	ـك	ك	ـکـ	کـ

Notes:

The shapes of گ [gaf] are the same as those of ك. گ is pronounced [g].

Both letters attach to letters on the left.

Examples:

'house' [kor] کور

'who' [tsok] څوك

'Paktia' [paktyā] پکتیا

'tall' [jag] جگ

'dance' [gaḍégi] گډیږی

'full' [ḍak] ډك

Handwriting:

پکتیا څوك کور ډك گډیږی جگ

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[kégi] 'becomes'
[chārakār] 'Charakar'
[darkawī] 'give'
[kāfitiryā] 'cafeteria'
[kwáṭa] 'Quetta'
[gwal] 'flower'
[tashakúr] 'thank you'
[tske] 'drink'
[ḍākṭár] 'doctor'
[kāfī] 'coffee'
[korbá] 'host'
[góri] 'see'
[kabāb] 'kabob'
[tarāfík] 'traffic'
[kār] 'work'
[kálay] 'village'
[gaḍ] 'together'

10. ل [lām]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ل	[l]	ـل	ل	ـلـ	لـ

Notes:

ل connects to the left.

There are some conventions associated with combinations of ل and other letters. These will be shown in Unit 2.

Examples:

'Balkh' [balkh] بلخ	'other' [bála] بله	'all' [ṭol] ټول
'ten' [las] لس	'first' [áwal] اول	'rice' [chaláw] چلو

Handwriting:

ټول بله بلخ چلو اول لس

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[baládl] 'familiar'	[bélo] 'different'	[pakhláy] 'cooking'
[pəsarláy] 'spring'	[plār] 'father'	[paláw] 'rice'
[pul] 'bridge'	[plə] 'bridge'	[layliyá] 'dormitory'
[khpəl] 'own'	[khálək] 'people'	[dálta] 'here'

11. م [mim]

Letter	Value	Shape: Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
م	[m]	ـم	م	ـمـ	مـ
		Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right

Note:

مـ connects to the left.

Examples:

'America' [amrikā̆] امريکا 'stop' [tam] تم 'me' [me] مې

'almond' [bādā̆m] بادام 'clothes' [jāmé] جامې 'Friday' [jumá] جمعه

Handwriting:

مې تم امريکا جمعه جامې بادام

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[mə] 'don't'
[dúmra] 'so'
[síma] 'area'
[kam] 'rare'
[mā̆mā̆] 'uncle'
[mā̆nā̆] 'meaning'
[rā̆ghləm] 'I came'
[ghárma] 'noon'
[kum] 'which'
[mrəch] 'pepper'
[dáma] 'rest'
[raħmát] 'mercy'
[fā̆rm] 'farm'
[kawúm] 'I do'
[mā̆skáw] 'Moscow'

12. ن - like letters: ن [nun], ڼ [nuṇ]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ن	[n]	ـن	ن	ـنـ	نـ

Notes:

The shapes of ڼ [nuṇ] are the same as for ن.
Both letters attach to the left.

Examples:

'apple' [mā̃ṇa] منه 'I sit' [kenám] کښېنم 'sitting' [nast] ناست

'wheat' [ghaṇám] غنم *dance* [atáṇ] اتڼ 'Afghan' [afghā̃n] افغان

Handwriting:

ناست کښېنم منه افغان اتڼ غنم

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[bārā̃n] 'rain'
[plúna] 'bridges'
[chin] 'China'
[mānā̃] 'meaning'
[sandára] 'song'

[pakɪstā̃n] 'Pakistan'
[pikíng] 'Beijing'
[khā̃n] 'khan'
[sin] 'river'
[faransá] 'France'

[paxtún] 'Pashtun'
[tsə́nga] 'how'
[telefún] 'telephone'
[duxmán] 'enemy'
[kundúz] 'Kunduz'

13. ه [he]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ه	[h], [-]	ـه	ه	ـهـ	هـ

Notes:

Initial ه is not pronounced in many dialects. Medial ه is pronounced as [h].

Final ه is pronounced as [a] or [ə], as described in #1 above.

ه connects with letters to the left.

Medial ه is frequently written ـهـ.

Examples:

'university' [pohuntún]	پوهنتون	'that' [ágha]	هغه	'every' [ar]	هر
'famous' [mashhúr]	مشهور	'morning' [sahắr]	سهار	'also' [həm]	هم

Handwriting:

هر هغه پوهنتون هم سهار مشهور

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[hárkala] 'always'	[ho] 'yes'	[hawắ] 'weather'
[haftá] 'week'	[wắkhta] 'early'	[hɪrắt] 'Herat'
[hamdắ] 'just'	[hálta] 'there'	[hártsa] 'everything'

14. ص - like letters: ص [skhwāt], ض [ghwdāt]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ص	[s]	ـص	ص	ـصـ	صـ

Notes:

The shapes of ض [ghwdāt] are the same as for ص . ض is pronounced [z].

These letters attach to the left, and occur only in words borrowed from Arabic.

Examples:

'health' [sɪĥát] صحت 'necessary' [zarúr] ضرور 'some' [báze] بعضي

'holiday' [rukhsatí] رخصتی 'classroom' [sɪnf] صنف 'crop' [fásəl] فصل

Handwriting:

بعضي ضرور صحت فصل صنف رخصتی

Practice:

A. Practice writing the example words in Pashto script.

B. Write the following words in Pashto script.

[khās] 'special'
[zarbá] 'strike'
[sɪrāt] 'way'
[sáyɪb] 'sahib'
[ziyā] *name*
[ásəl] 'origin'
[zāmín] 'guarantor'
[zarár] 'harm'
[basír] *name*

15. ط - like letters: ط [tkhwe], ظ [zghwe]

Letter	Value	Shape Final attached to right	Final unattached to right	Medial attached to right	Initial, medial unattached to right
ط	[t]	ـط	ط	ـطـ	طـ

Notes:

The shapes of ظ [zghwe] are the same as for ط. ظ is pronounced [z]

These letters attach to the left, and occur only in words borrowed from Arabic.

Examples:

name [zāhír] ظاهر 'taraf' [side] طرف 'letter' [khat] خط

'relation' [rabt] ربط 'slow' [batí] بطی 'instrument' [barbát] بربط

Handwriting:

خط طرف ظاهر بربط بطی ربط

Practice:

A. On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

B. On a separate sheet of paper, write the following words in Pashto script.

[tafrít] 'extremism'
[rabt] 'relation'
[mazlúm] 'oppressed'
[fɪtrát] 'nature'
[ɪntɪzār] 'waiting'
[tāhír] *name*
[zulám] 'cruelty'
[tutí] 'parrot'
[manzará] 'view'
[zaríf] 'pretty'
[zalám] 'oppressor'

16. ی - like letters: ۍ [de tānís saqila ye], ی [de tazkír saqila ye]

Notes:

These letters are formed like the vowel symbols ی and ې described in #1. above. Note that they exist in final position only.

The choice between them is determined grammatically rather than phonetically. They are both pronounced as [əy].

Examples (verbs):

'you are' [yā́stəy] یاستی   'carry' [wṛəy] وړئ   'be' [káy] کئ

'catch' [wənisə́y] ونیسئ   'tie' [taṛə́y] تړئ   'do' [kawə́y] کوئ

Examples (nouns):

'hat' [khwalə́y] خولۍ   'chair' [tsawkə́y] څوکۍ   'window' [kəṛkə́y] کړکۍ

'blanket' [shaṛə́y] شړۍ   'bread' [ḍoḍə́y] ډوډۍ   *name* [spogmə́y] سپوږمۍ

Handwriting:

کئ وړئ یاستئ کوئ تړئ ونیسئ

کړکۍ څوکۍ خولۍ سپوږمۍ ډوډۍ شړۍ

Practice:

On a separate sheet of paper, practice writing the example words in Pashto script.

The Pashto Alphabet (in order)

Pashto Letter	Name	Forms	Sound
ا	[aláf]	ـا ا	[ā], [a] initially
ب	[be]	ببب	[b]
پ	[pe]	پپپ	[p]
ت	[te]	تتت	[t]
ټ	[ṭe]	ټټټ	[ṭ]
ث	[se]	ثثث	[s] (Arabic words)
ج	[jim]	ججج	[j]
چ	[che]	چچچ	[ch]
ح	[ḥe]	ححح	[ḥ] (Arabic words)
خ	[khe]	خخخ	[kh]
څ	[tse]	څڅڅ	[ts]
ځ	[dze]	ځځځ	[dz]
د	[dāl]	د ـد ـد	[d]
ډ	[ḍāl]	ډ ـډ ـډ	[ḍ]
ذ	[zal]	ذ ـذ ـذ	[z] (Arabic words)

The Pashto Alphabet, continued

Pashto Letter	Name	Forms	Sound
ر	[re]	ر ـر ـر	[r]
ړ	[ṛe]	ړ ـړ ـړ	[ṛ]
ز	[ze]	ز ـز ـز	[z]
ژ	[zhe]	ژ ـژ ـژ	[z] (dialectal variation)
ږ	[ge]	ږ ـږ ـږ	[g] (dialectal variation)
س	[sin]	سسس	[s]
ش	[shin]	ششش	[sh]
ښ	[xin]	ښښښ	[x] (dialectal variation)
ص	[skhwāt]	صصص	[s] (Arabic words)
ض	[ghwdāt]	ضضض	[z] (Arabic words)
ط	[tkhwe]	ططط	[t] (Arabic words)
ظ	[zghwe]	ظظظ	[z] (Arabic words)
ع	[ain]	ععع	[?] if pronounced at all
غ	[ghain]	غغغ	[gh]
ف	[fe]	ففف	[f]

The Pashto Alphabet, continued

Pashto Letter	Name	Forms	Sound
ق	[qaf]	ققق	[q]
ك	[kaf]	ککك	[k]
گ	[gāf]	گگگ	[g]
ل	[lām]	للل	[l]
م	[mim]	ممم	[m]
ن	[nun]	ننن	[n]
ڼ	[ṇun]	ڼڼڼ	[ṇ]
و	[wāw]	ووو	[w], [u], [o]
ه	[he]	ههه	[h], [a] finally
ی	[mārúfa ye]	ییی	[i], [y]
ې	[majhúla ye]	ېې ‾	[e] medially, finally
ۍ	[de tānís saqila ye]	ۍ ‾ ‾	[əy] finally (nouns, adjs)
ی	[de tazkír saqila ye]	ی ‾ ‾	[əy] finally (verbs)

Transcription Symbols and Pashto Letter Equivalents

Vowel transcription	Pashto letter	Vowel transcription	Pashto letter
[ā]; [a] initially	ا	[e]	ې
[a], [ə] finally	ه	[əy] finally (nouns, adjs)	ۍ
[o],[u]	و	[əy] finally (verbs)	ئ
[i]	ی	[ɪ], [ə], [u], [a] medially	not written

Consonant transcription	Pashto letter	Consonant transcription	Pashto letter
[b]	ب	[ṇ]	ڼ
[ch]	چ	[p]	پ
[d]	د	[q]	ق
[ḍ]	ډ	[r]	ر
[dz]	ح	[ṛ]	ړ
[f]	ف	[s]	س, ص, ث
[g]	گ, ږ	[sh]	ش
[gh]	غ	[t]	ت, ط
[h]	ه	[ṭ]	ټ
[ħ]	ح	[ts]	ح
[j]	ج	[w]	و
[k]	ك	[x]	ښ
[kh]	خ	[y]	ی
[l]	ل	[z]	ز, ذ, ژ, ض, ظ
[m]	م		
[n]	ن		

Section 4: Diversions

طالبه خدای که به ملا سې
په کتاب پروت يې يادوې شينکی خالونه

[tāləbá, khwdāy ka ba mulā se
pə kitāb prót ye yādawé shinkī khalúna]

Student, damned if you ever become a mullah -
You hunch over your book, but you think of little
blue beauty marks...

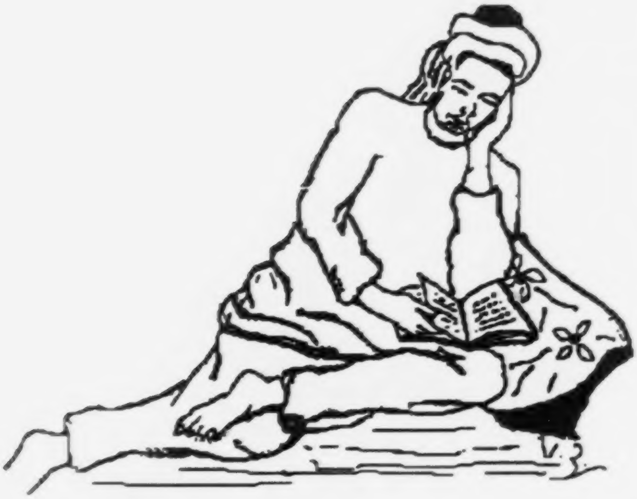

Unit 2: نور چيرې دی؟

Section 1. Dialogue

Dave: [salām.]	داود: سلام.
Amān: [salām, stáṛay mə se.]	امان: سلام. ستړی مه شې.
Dave: [khwār mə se.]	داود: خوار مه شې.
Amān [tsánga ye?]	امان څنگه يې؟
and [jóṛ ye?]	او جوړ يې؟
Dave: [pə khayr ye?]	داود: په خير يې؟
[xə joṛ ye?]	ښه جوړ يې ؟
Dave: [merabāní.]	داود: مهرباني.
Amān: [tashakúr.]	امان: تشکر.
Dave: [laylá chere da?]	داود: ليلا چيرې ده؟
Amān: [pə kór ke da.]	امان: په کور کې ده.
Dave: [rabyá aw jon chére di?]	داود: رابيا او جون چيرې دی؟
Amān: [gumān kawum pə layliyá ke di.]	امان: گومان کوم په ليليه کې دی.
Dave: [patáng chére da?]	داود: پتنگ چيرې دی؟
Amān: [pə roghtún ke da.]	امان: په روغتون کې دی.
Dave: [ghaldzáy sāyɪb pə sɪnf ke da?]	داود: غلځی صاحب په صنف کې دی؟
Amān: [wo. lə nəwi shāgərd sara nāst da.]	امان: هو! له نوی شاگرد سره ناست دی.
Dave: [tə tsənga yawāze nāst ye?]	داود: ته څنگه يوازې ناست يې؟
Amān: [asád ta muntazír yəm.]	امان: اسد ته منتظر يم.

New Vocabulary

Personal names

Men's first names:

[amā́n] امان

[asád] اسد

[patáng] پتنگ

Man's second name:

[ghaldzáy] غلځی

Women's first names:

[laylá] ليلا

[rābyā́] رابيا

American names:

David [dawúd] داود

Joan [jon] جون

Other nouns

house [kor] کور

class [sɪnf] صنف

hospital [roghtún] روغتون

title [sayɪb] صاحب

student [shāgərd] شاگرد

dormitory [layliyá] ليليه

Conjunction

and [aw] او

Adjectives

sitting [nāst] ناست

waiting [muntazír] منتظر

others [nor] نور

Adverbs, phrases, and idioms

I guess... [gumán kawum...] گومان کوم

yes [wo] هو

alone [yawā́ze] يوازې

Prepositions

in, inside, at [pə …́ ke] په ... کې

with [lə …́ sara] له ... سره

for […́ ta] ... ته

Verbs

(I) am [yəm] يم

(you) are [ye] يې

(he) is [da] دی /(she) is [da] ده

(they) are [di] دی

Question words

how, why [tsə́nga] ځنگه

where [chére] چېري

Pronoun

you [tə] ته

Section 2. Sentence Structure

Basic Order of Words in a Sentence

*Subject**	*Complement* *	*Verb*	
[ghaldzay sāyɪb	pə sɪnf ke	da.]	غلځی صاحب په صنف کې دی.
[patang	chere	da?]	پتنگ چیرې دی؟
[tə	tsənga yawāze nāst	ye?]	ته څنگه یوازې ناست یې؟
[rābyā aw jon	pə layliya ke	di.]	رابیا او جون په لیلیه کې دی.
[( )	tsənga	ye?]	څنگه یې؟

Notes:

1. The basic order of words in a Pashto sentence or question is Subject - Complement-Verb, as opposed to English, in which it is Subject - Verb - Complement.

2. The complement in a Pashto sentence can be a prepositional phrase, a direct object, an adjective, or any combination of these.

3. Subjects are not expressed if their identity is clear from context, e.g.
   '(He) is in class.' [pə sínf ke da] په صنف کې دی.
   '(He) is a student.' [shāgərd da.] شاگرد دی.

4. Questions have the same word order as the parallel statements. The only difference is that the voice rises at the end of a question, as it does in English.
   '(He) is in class.' [pə sínf ke da.] په صنف کې دی.
   'Is (he) in class?' [pə sínf ke da?] په صنف کې دی؟

5. Negative sentences are formed by adding [nə] نه just before the final verb, e.g.
   '(He) is not in class.' [pə sɪnf ke ná da.] په صنف کې نه دی.
   '(He) is not a student.' [shāgərd ná da.] شاگرد نه دی.

---

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

The Verb 'be' in Pashto

	Singular *			*Plural* *		
1st person *	'(I) am'	[yəm]	یم	'(we) are'	[yu]	یو
2nd person	'(you) are'	[ye]	یې	'(you all) are'	[yā̆stay]	یاستئ
3rd person	'(he) is'	[da]	دی	'(they) are'	[di]	دي
	'(she) is'	[da]	ده			

Examples:

'I'm at home.'	[pə kór ke yəm.]	په کور کې یم.
'You're at home.'	[pə kór ke ye.]	په کور کې یې.
'He's at home.'	[pə kór ke da.]	په کور کې دی.
'She's at home.'	[pə kór ke da.]	په کور کې ده.
'We're at home.'	[pə kór ke yu.]	په کور کې یو.
'You all are at home.'	[pə kór ke yā̆stay.]	په کور کې یاستئ.
'They're at home.'	[pə kór ke di.]	په کور کې دي.

'I'm not at home.'	[pə kór ke nə́ yəm.]	په کور کې نه یم.
'You're not at home.'	[pə kór ke nə́ ye.]	په کور کې نه یې.
'He's not at home.'	[pə kór ke nə́ da.]	په کور کې نه دی.
'She's not at home.'	[pə kór ke nə́ da.]	په کور کې نه ده.
'We're not at home.'	[pə kór ke nə́ yu.]	په کور کې نه یو.
'You-all are not at home.'	[pə kór ke nə́ yā̆stay.]	په کور کې نه یاستئ.
'They're not at home.'	[pə kór ke nə́ di.]	په کور کې نه دي.

Practice

1. Identify the subject (if it is expressed), complement, and verb in the following sentences from the dialogue.

غلځی صاحب په صنف کې دی.
پتنګ چیرې دی؟
ته څنګه یوازې ناست یې؟
څنګه یې ؟
په کور کې ده.
رابیا او جون چیرې دی؟
په روغتون کې دی.

2. Indicate whether the following sentences and questions are about Laylā or Amān:

په کور کې ده .
یوازې ناست نه دی.
په لیلیه کې ده؟
ګومان کوم په صنف کې دی.
په امریکا کې نه ده.
چیرې دی؟
په روغتون کې ده.
په لیلیه کې ده؟
په افغانستان کې نه دی.
په روغتون کې نه دی.

3. Ask and answer questions about yourself and your classmates using elements in the dialogue, e.g.

Q: *(about an absent classmate or mutual friend)* ... چیرې ده؟

A: ګومان کوم په کور کې ده.

Prepositional Phrases in Pashto

Prepositions

'in, at'	[pə …́ ke]	په …کي
'of'	[de …́]	د …
'with'	[lə …́ sara]	له … سره
'to, for'	[…́ ta]	… ته

Prepositional phrase		*Full sentence*	
[pə kór ke]	په کورکي	[pə kór ke da.]	په کور کي ده.
[de amān]	د امان	[de amān kor chere da?]	د امان کور چيري دی؟
[lə amān sara]	له امان سره	[lə amān sara nāst yəm.]	له امان سره ناست يم.
[laylā ta]	ليلا ته	[laylā ta muntazír yu.]	ليلا ته منتظر يو.

Notes:

1. Prepositions can come
   - before the noun object, e.g. [de …] … د
   - after the noun object, e.g. [… ta] … تا
   - on both sides of the noun object, e.g. [pə …́ ke] په…کي, [lə …́ sara] له … سره

2. Prepositional phrases come before the nouns they modify*, e.g.
   'the house of the student/the student's house' [de shāgərd kor] د شاگرد کور
   'the students in the dorm' [pə layliyá ke shāgərdān] په ليليه کي شاگردان

Section 3: Reading

داود او جون په پوهنتون کې د پښتو شاگردان دی. غلځی صاحب د داود او جون دپښتو ښوونکی دی.

امان تاريخ پوه دی. پتنگ ډاکټر دی. د امان ښځه ليلا پرستاره ده. رښتيا امان ښه شاعر هم دی.

اسد او رابيا شاگردان دی. اسد کيميا لولی. رابيا ژورنالزم لولی. جون او رابيا ډيرې نزدې ملگرې دی.

غلځی صاحب، امان، ليلا، رابيا، پتنگ او اسد ټول د افغانستان او پښتانه دی. د غلځی صاحب، امان او رابيا کورنۍ په امريکا کې دی. د نورو کورنۍ په افغانستان کې دی. داود او جون د امريکا دی. دوی ټول د مجلس ملگری دی.

New Vocabulary

People

male teacher [xowúnkay] ښوونکی

historian [tārīkh poh] تاريخ پوه

male doctor [ḍākṭár] ډاکټر

wife [xádza] ښځه

female nurse [parastára] پرستاره

male poet [shāɪ́r] شاعر

female friends [malgáre] ملگرې

male friends [malgári] ملگري

Adjectives

very *F pl. form* [ḍére] ډيرې

close [nizdé] نزدې

others *M pl. form* [nóro] نورو

Preposition

of [de] د

Other nouns

university [pohantún] پوهنتون

Pashto (language) [paxtó] پښتو

chemistry [kimyā́] کيميا

journalism [zhornālī́zm] ژورنالزم

Pashtun (people) [paxtún] پښتون

family [koranáy] کورنۍ

Adverbs, phrases, idioms

by the way [rixtyā́] ريښتيا

good [xa] ښه

also [ham] هم

(he/she) is studying [lwani] لولی

all of them [duy ṭol] دوی ټول

'meeting friends'
[de majlás malgári] د مجلس ملگری

Have You Understood?

1. داود کيميا لولی؟
2. غلځی صاحب شاگرد دی؟
3. رابيا ژورنالزم لولی؟
4. د داود کورنۍ چيرې ده؟
5. ليلا د پتنگ ښځه ده؟
6. د رابيا کورنۍ په امريکا کې ده؟
7. ليلا او رابيا ملگرې دی؟
8. امان د داود ښوونکی دی؟
9. داود او جون ملگری دی؟
10. امان، پتنگ او اسد پښتانه دی؟

Section 4: Word Structure

Pashto Noun Classes, Part 1

Examples:

DSg : [paxtún laylā́ ta muntazír da.] پښتون لیلا ته منتظر دی.

OSg : [de paxtāná xádza shāgárda da.] د پښتانه ښځه شاګرده ده.

DPl : [paxtāná laylā́ ta muntazır di.] پښتانه لیلا ته منتظر دی.

OPl : [dawud de paxtano malgaray da.] داود د پښتنو ملګری دی.

Notes:

1. A Pashto noun can have up to four different endings depending on its number (singular *Sg* or plural *Pl*), and case (the position it has in the sentence). The noun [paxtún] پښتون is used in each of the possible numbers and positions in the example sentences.
2. A noun has a direct (*D*) case ending when it is the subject or direct object (not studied yet) of a sentence, or when it is a complement of the verb 'be'. A noun has an oblique (*O*) case ending when it is the object of a preposition.
3. Nouns in Pashto are grouped into classes, on the basis of their gender and the particular endings that occur with them. The classes are numbered M1, M2, and M3, and F1, F2, and F3.
4. There are many nouns that do not fit into any of the classes. These are called irregular nouns, and can be either masculine or feminine.

Some Noun Classes

M1 nouns Characteristics: *DSg* ends in consonant, usually animate

Endings: *DSg* [-] *DPl* [-ān] ان - *OSg* [-] *OPl* [-āno] انو -

Example: *DSg* : [shā́gard] شاګرد *DPl* : [shāgardā́n] شاګردان

OSg : [shā́gard] شاګرد *OPl* : [shāgardā́no] شاګردانو

M1 class nouns in this unit:

[shā́gard] شاګرد	[sā́yıb] صاحب	[ḍākṭár] ډاکټر
[shā́ír] شاعر	[tāríkh poh] تاریخ پوه	

M2 nouns Characteristics: *DSg* ends in consonant, usually inanimate

Endings: *DSg* [-] *DPl* [-una] -ونه *OSg* [-] *OPl* [-o/-uno] -و / -ونو

Example: *DSg* : [kor] کور *DPl* : [korúna] کورونه

OSg : [kor] کور *OPl* : [koró] /[korúno] کورو/کورونو

M2 class nouns in this unit:

[kor] کور [pohantún] پوهنتون [zhornalízm] ژورنالزم

[roghtún] روغتون [sɪnf] صنف

Irregular M noun Characteristics: have no predictable shape, endings vary

[paxtún] پښتون '(male) Pashtun'

DSg : [paxtún] پښتون *DPl* : [paxtāná] پښتانه

OSg : [paxtāná] پښتانه *OPl* : [paxtanó] پښتنو

F1 nouns Characteristics: *DSg* ends in [a] ه or [ə] ه or [e] ې

Endings: *DSg* [a/ə/e] -ه/-ې *DPl* [-e] -ې *OSg* [-e] ې *OPl* [-o] -و

Example: *DSg* : [xə́dza] ښځه *DPl* : [xə́dze] ښځې

OSg : [xə́dze] ښځې *OPl* : [xə́dzo] ښځو

F1 class nouns in this unit:

[xə́dza] ښځه [parastára] پرستاره [məlgáre] ملګرې

[layliyá] لیلیه [shāgə́rda] شاګرده

Irregular F noun Characteristics: have no predictable shape, endings vary

[paxtó] پښتو 'Pashto language'

DSg : [paxtó] پښتو *DPl* : [paxtó] پښتو

OSg : [paxtó] پښتو *OPl* : [paxtó] پښتو

Practice

1. Identify the class of each of the underlined nouns in the following sentences, and explain which form (*DSg, DPl, OSg, OPl*) it has in the sentence and why.

1. داود او جون په پوهنتون کې د پښتو شاگردان دی.
2. غلځی صاحب د داود او جون دپښتو ښوونکی دی.
3. پتنگ ډاکټر دی.
4. د امان ښځه لیلا پرستاره ده.
5. اسد او رابیا شاگردان دی.
6. رابیا ژورنالزم لولی.
7. جون او رابیا ډیرې نزدې ملگري دی.
8. امان، لیلا، رابیا، پتنگ او اسد ټول د افغانستان او پښتانه دی.
9. د امان او رابیا کورنۍ په امریکا کې دی.
10. د نورو کورنۍ په افغانستان کې دی.
11. دوی ټول ملگري دی.

2. Fill in the blank with the correct form of each noun listed below it.

__________ چیرې دی؟

پرستاره ډاکټر شاگرد
ملگري پښتون شاعر
شاگرده ښځه تاریخ پوه

اسد په __________ کې دی.
رابیا په __________ کې ده.

لیلیه پوهنتون کور
صنف روغتون

Section 5. The Pashto Alphabet

Some Ligatures and Conventions

ا + ل = لا

Examples: [salā̆m] سلام [ɪslā̆mabād] اسلام آباد

[baghlā̆n] بغلان [jālā̆labād] جلال آباد

اً = [an] in words originally from Arabic

Example:

'for example' [masalan] مثلاً 'usually' [amuman] عموماً

آ = [ā] in words originally from Persian

Examples:

[ɪslā̆mabād] اسلام آباد [jalā̆labād] جلال آباد

[khā̆nābād] خان آباد

Practice

1. Write the following words in Pashto.

[laylā̆] [salā̆m] [kalā̆] 'compound' [plā̆r] 'father'
[khānābā̆d] [jalālabā̆d] [salāta] 'salad' [lās] 'hand'
[baghlā̆n] [lā̆r] 'road'

2. Review: read the following groups of words out loud.

Group 1. مه څنگه نه ده سره له په ته

Group 2. نور کور یم یو او هو

Group 3. یاستئ چېرې دی دی یې کې

Group 4. په خیر یې؟ څنگه یې؟ مهرباني تشکر سلام

Group 5. شوروی اتحاد پاکستان امریکا افغانسان

Section 6: Diversions

چې خان يې په ياران يې

[che khān ye pə yārān ye]

You are a khān thanks to your friends.....

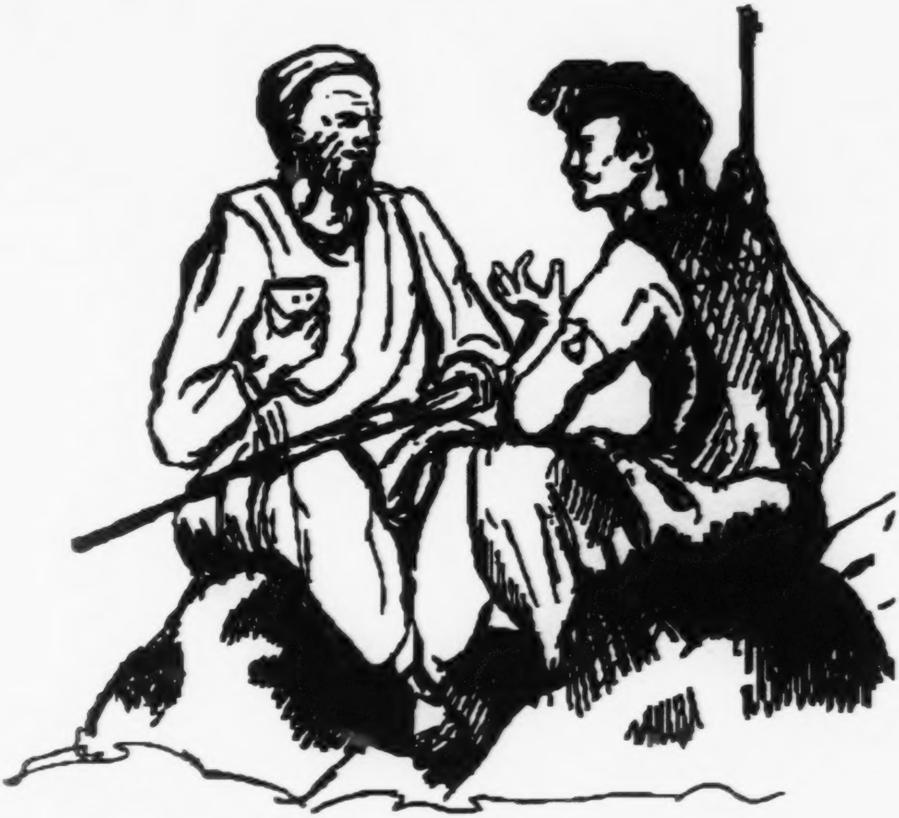

Unit 3: ته څه کارکوې؟

Section 1: Dialogue

Theresa: [salām.]	تريسا: سلام.
Asad: [salām.]	اسد: سلام.
Theresa: [de ghəldzí sāyɪb məlgə́ray ye?]	تريسا: د غلځی صاحب ملگری يې؟
Asad: [wó. zə asád yəm.]	اسد: هو! زه اسد يم.
Theresa: [di mā núm tərísa da.]	تريسا: ز ما نوم تريسا ده.
Asad: [tə ba de ghəldzí sāyɪb nəwé shāgə́rda ye.]	اسد: ته به د غلځی صاحب نوې شاگرده يې.
Theresa: [po nə́ swəm.]	تريسا: پوه نه شوم.
Asad: [de ghəldzí sāyɪb zdá kawúnke ye?]	اسد: د غلځی صاحب زده کوونکې يې؟
Theresa: [wo. de ghəldzí sāyɪb zdá kawúnke yəm.]	تريسا: هو! دغلځی صاحب زده کوونکې يم.
Asad: [rādza kéna.]	اسد: راځه کښېنه.
Theresa: [tashakúr. tə tsə́ kār kawe?]	تريسا: تشکر. ته څه کار کوې؟
Asad: [zda kawúnkay yəm.]	اسد: زده‌کوونکی يم.
Theresa: [tsə́ shay lwane?]	تريسا: څه شی لولې؟
Asad: [kimyā lwanəm. tə́ tsəngá? yawāze paxtó lwane?]	اسد: کيميا لولم. ته څنگه؟ يوازې پښتو لولې؟
Theresa: [na. zə de zə́b pohāne zdá kawúnke yəm.]	تريسا: نه. زه د ژب پوهنې زده کوونکې يم.
Asad: [de kúm dzay ye?]	اسد: د کوم ځای يې؟
Theresa: [de míshigən yəm.]	تريسا: د مشيگن يم.
Asad: [dəlta chére wosége?]	اسد: دلته چيرې اوسېږې؟
Theresa: [pə jórjtawn ke woségəm.]	تريسا: په جورج تون کې اوسېږم.

New Vocabulary

Nouns

name *M2* [num] نوم

linguistics *F1* [záb pohána] ژب پوهنه

thing *M3* [shay] شی

place *M3* [dzāy] ځای

student *F1* [zdá kawúnke] زده کوونکې

work *M2* [kār] کار

Pronouns

my *emphatic* [di mā] / [zmā] زما

I *emphatic* [za] زه

Verbs

study [lwan-] لول-

live [wóseg-] اوسېږ-

American names

Theresa [tarisá] تریسا

Michigan [míshigan] مشیگن

Georgetown [jórjṭawn] جورج ټون

Question words

what ...? [tsa] څه

which ...? [kum] کوم

Adverbs, phrases, idioms

particle [ba] به

Come sit down. [radza kéna.] راځه کښېنه.

How about you? [tá tsánga?] ته څنگه؟

no [na] نه

I didn't understand. [po ná swam.] پوه نه شوم.

Practice

1. Construct personal answers to the following questions.
   - a. څه کار کوې؟
   - b. دلته څه شی لولې؟
   - c. د کوم ځای یې؟
   - d. چېرې اوسېږې؟
2. Pair up, and ask and answer (truthfully) the questions above.

Section 2: The Present Tense*

Examples

'What work do you do?'	[tə tsə́ kā̆r kawé?]	ته څه کار کوې؟
'What are you studying?'	[tsə́ shay lwane?]	څه شی لولې؟
'Are you studying only Pashto?'	[yawā̆ze paxtó lwane?]	یوازې پښتو لولې؟
'Where are you living?'	[chére wosége?]	چېرې اوسېږې؟
'I'm living here.'	[dəlta woségəm.]	دلته اوسېږم.

Notes:

1. The Pashto present tense is parallel to the English simple present (e.g. 'I work') and the English present continuous (e.g. 'I am working') tenses.

2. The Pashto present tense is imperfective*; verbs in the present tense carry the implication that the action is still going on, or that the action is a regularly occurring one that will continue in the future.

Forms

Positives:

'I'm working/work (regularly)'	[kā̆r kawə́m.]	کار کوم.
'You're working/work (regularly)'	[kā̆r kawé.]	کار کوې.
'He/she is working/works (regularly)'	[kā̆r kawí.]	کار کوی.
'We're working/work (regularly)'	[kā̆r kawú.]	کار کوو.
'You-all are working/work (regularly)'	[kā̆r kawə́y.]	کار کوئ.
'They are working/work (regularly)'	[kā̆r kawí.]	کار کوی.

---

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

Negatives:

'I'm not working'/'don't work(regularly)'	[kăr nə́ kawəm.]	کار نه کوم.
'You're not working/don't work (regularly)'	[kăr nə́ kawe.]	کار نه کوې.
'He etc. isn't working/doesn't work (regularly)	[kăr nə́ kawi.]	کار نه کوی.
'We're not working/don't work (regularly)'	[kăr nə́ kawu.]	کار نه کوو.
'You-all aren't working/don't work (regularly)'	[kăr nə́ kawəy.]	کار نه کوئ.
'They aren't working/don't work (regularly)'	[kăr nə́ kawi.]	کار نه کوی.

Questions:

'Am I working/Do Iwork (regularly)?'	[kăr kawə́m?]	کار کوم؟
'Are you working/'Do you work (regularly)?'	[kăr kawé?]	کار کوې؟
'Is he etc. working/Does he work (regularly)?'	[kăr kawí?]	کار کوی؟
'Are we working/Do we work (regularly)?'	[kăr kawú?]	کار کوو؟
'Are you-all working/Do you-all work (regularly)?'	[kăr kawə́y?]	کار کوئ؟
'Are they working/Do they work (regularly)?'	[kăr kawú?]	کار کوو؟

Notes:

1. The present tense is formed with the imperfective present root* of the verb, plus the following personal endings:

1st person singular: [-əm] م-	1st person plural: [-u] و-
2nd person singular: [-e] ې-	2nd person plural: [-əy] ئ-
3rd person singular and plural: [-i] ی-	

The stress falls on the personal ending.

2. Negatives are formed by adding the particle [nə] نه before the verb. The negative particle is stressed.

3. Yes-no questions* are the same as statements except for rising intonation at the end of the sentence.

Practice

1. The sentences below are taken from the dialogue. Explain the form and meaning of each underlined verb.

a. ته څه کار کوې؟

b. څه شی لولې؟

c. کیمیا لولم.

d. یوازې پښتو لولې؟

e. دلته چېرې اوسېږې؟

f. په جورج تاون کې اوسېږم.

2. Read the following statements about the Pashtuns and Pashto students.

a. رابیا ژورنالزم لولی.
b. جون او رابیا په لیلیه کې اوسېږی.
c. غلځی صاحب په پوهنتون کې کار کوی.
d. د اسد کورنۍ په افغانستان کې اوسېږی.
e. پتنګ او لیلا په روغتون کې کار کوی.
f. د غلځی صاحب کورنۍ په افغانستان کې نه اوسېږی.

3. Construct sentences, negative sentences and questions with the following verbs:

کار کو- کښېن- لول- اوسېږ-

4. Answer the following questions.

a. په لیلیه کې اوسېږې؟
b. په پوهنتون کې پښتو لولې؟
c. کار کوې؟
d. یوازې اوسېږې؟
e. چېرې کښېنې؟

Section 3: Reading

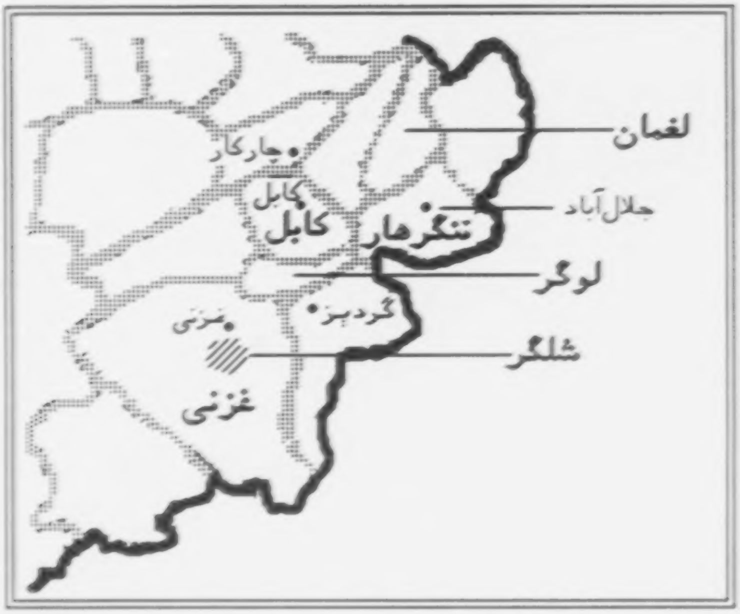
لغمان
چارکار
کابل
کابل
ننگرهار
جلال آباد
لوگر
گردېز
غزنی
شلگر
غزنی

دداود ملگری ټول افغانان او د افغانستان د بیلو بیلو سیمو دی. پټنګ د لغمان او اسد د لوگر دی. رابیا د ننگرهار او لیلا د لوگر ده.

امان د کابل نیازی دی. د امان تره د نیازیو مشر دی .

غلځی صاحب د غزنی دی . د غلځی ماما د شلگر ملك دی. د شلگر د خلکو جامې هرڅوك خوښوی، خو غلځی صاحب یې نه اغوندی. د شلگر ډیر اوسیدونکی اندړ دی. د لیلا او اسد مور اندړه ده.

غلځی صاحب هم په شلگر کې بلد دی. خور یې په شلگر کې واده ده. د غلځی صاحب یو خوریی د مجاهدینو قوماندان او د امان ملگری دی.

امان کله کله پېښور ته ځی او ور سره گوری. د رابیا یو ورور هم په پېښور کې دی. هغه د پېښور په پوهنتون کې استاد دی.

New Vocabulary

Pashtun provinces, areas

Laghman [laghmān] لغمان

Shalgar [shalgár] شلگر

Logar [logár] لوگر

Ningrahar [ningrār] ننگرهار

Kabul [kābə́l] کابل

Ghazni [ghaznī] غزنی

People

Afghan *M1* [afghān] افغان

inhabitants *M3* [osedúnki] اوسیدونکی

leader *M1* [mashár] مشر

head man (of village) *M1* [malák] ملك

people, populace *M1* [khalək] خلك

guerillas *M irreg.* [mujahídino] مجاهدینو

commandant *M1* [qumandān] قوماندان

professor *M1* [ustād] استاد

Pronouns

everyone [artsók] هرڅوك

them/his [ye] يې

he (out of sight) [aghá] هغه

all [ṭol] ټول

Adjectives

separate *M OPl form* [bélo belo] بېلو بېلو

familiar *M Ds form* [balád] بلد

married *F Ds form* [wādá] واده

one *M Ds form* [yaw] یو

Relatives

sister *F irreg.* [khor] خور

brother *M irreg.* [wror] ورور

maternal uncle *M irreg.* [māmā] ماما

paternal uncle *M irreg.* [tra] تره

mother *F irreg.* [mor] مور

nephew *M irreg.* [khwrayáy] خوریی

Pashtun tribe names

Ander [andaṛ] اندړ

Niazay [nyāzay] نیازی

Verbs

enjoy, like [khwaxaw-́] خوښو-

wear (clothes) [aghund-́] اغوند-

meet, visit with [gor-́] گور-

go [dz-] ځ-

Nouns

area *F1.* [síma] سیمه

clothes *F1.* [jāmé] جامې

province *M2.* [wɪlāyát] ولایت

Adverbs, phrases, idioms

many *adv.* [ḍer] ډېر

sometimes *adv.* [kála kala] کله کله

with him *phr.* [wə́r sara] ورسره

Conjunction

but [kho] خو

Have You Understood?

1. Answer the following questions.

1. پتنګ د لوګر دی؟
2. د غلځی صاحب خور په شلګر کې اوسېږی؟
3. رابیا افغانه ده؟
4. د غلځی صاحب خور د اسد ملګرې ده؟
5. لیلا د افغانستان ده؟
6. د مجاهدینو قوماندان د امان ملګری دی؟
7. امان د لغمان دی؟
8. غلځی صاحب په شلګر کې اوسېږی؟
9. اسد په لوګر کې دی؟
10. شلګر په غزنی کې دی؟

2. Fill out the chart below with information from the reading.

څوک؟	چېرې اوسېږی؟
د پتنګ کورنۍ	--------------------
د اسد او لیلا کورنۍ	--------------------
د غلځی صاحب خور	--------------------
د امان کورنۍ	--------------------
د غلځی د ماما کورنۍ	--------------------
د رابیا او اسد ورور	--------------------

Section 4: Word Structure

M3 nouns Characteristics: *DSg* ends in [ay]ی, can be either animate or inanimate

Endings: *DSg* [-ay] ی- *DPl* [-i] ی- /[yān] یان-

OSg [-i] ی- *OPl* [-o] و- /[yāno] یانو-

Stress on final syllable

Example: *DSg:* [ghəldzā́y] غلځی *DPl:* [ghəldzi] غلځی / [ghəldzyā́n] غلځیان

OSg: [ghəldzi] غلځی *OPl:* [ghəldzó] غلځو / [ghəldzyā́no] غلځیانو

Stress on next-to-final syllable

Example: *DSg:* [məlgáray] ملګری *DPl:* [məlgári] ملګری

OSg: [məlgári] ملګری *OPl:* [məlgáro] ملګرو

M3 class nouns learned so far:

[ghəldzáy] غلځی [məlgáray] ملګری [xowúnkay] ښوونکی

[shay] شی [dzā́y] ځای [nyāzáy] نیازی

F2 nouns Characteristics: *DSg* ends in [əy] ۍ-

Endings: *DSg, DPl, OSg* [-əy] ۍ- *OPl* [-əyo] نیو-

Example: *DSg:* [koranə́y] کورنۍ *DPl:* [koranə́y] کورنۍ

OSg: [koranə́y] کورنۍ *OPl:* [koranəyo] کورنیو

F2 class nouns learned so far: [koranə́y] کورنۍ

F3 nouns Characteristics: *DSg* ends in [ā] ا-

Endings:	*DSg* [-ā] ا-	*DPl* [-we] وې- /[-gāne] گانې-
	OSg [-ā] ا-	*OPl* [-wo] وو- /[gāno] گانو-

Example:			
DSg:	[amrikā́] امریکا	*DPl*:	[amrikā́we] امریکاوې / [amrikāgā́ne] امریکاگانې
OSg:	[amrikā́] امریکا	OPl:	[amrikā́wo] امریکاوو / [amrikāgā́no] امریکاگانو

F3 class nouns learned so far: [amrikā́] امریکا [kimyā́] کیمیا

Irregular Nouns in This Unit

Masculine nouns:

[wror] ورور	*DSg*:	[wror] ورور	DPl:	[wrúna] ورونه
	OSg:	[wror] ورور	OPl:	[wrúno] ورونو
[māmā́] ماما	*DSg*:	[māmā́] ماما	*DPl*:	[māmāgā́n] ماماگان
	OSg:	[māmā́] ماما	*OPl*:	[māmāgā́no] ماماگانو
[trə] تره	*DSg*:	[trə] تره	*DPl*:	[trúna] ترونه
	OSg:	[trə] تره	*OPl*:	[trúno] ترونو
[khwrayáy] خوریی	*DSg*:	[khwrayáy] خوریی	*DPl*:	[khwrayā́n] خوریان
	OSg:	[khwrayí] خوریی	*OPl*:	[khwrayó] خوریو/ [khwrayā́no] خوریانو
[mujāhíd] مجاهد	*DSg*:	[mujāhíd] مجاهد	*DPl*:	[mujāhidín] مجاهدین
	OSg:	[mujāhíd] مجاهد	*OPl*:	[mujāhidíno] مجاهدینو

Feminine nouns:

[mor] مور	*DSg:*	[mor] مور	*DPl:*	[máynde] میندې
	OSg:	[mor] مور	*OPl:*	[máyndo] میندو
[khor] خور	*DSg:*	[khor] خور	*DPl:*	[khwáynde] خویندې
	OSg:	[khor] خور	*OPl:*	[khwáyndo] خویندو

Practice

1. Sentences from the reading passage are given below. Identify the gender and class of each underlined noun; tell whether it is singular or plural; tell whether it is in the direct or oblique case, and why.

1. د داود ملگري تول افغانان او د افغانستان د بیلو بیلو سیمو دی.
2. د امان تره د نیازیو مشر دی.
3. د غلځي ماما د شلگر ملك دی.
4. د شلگر د خلکو جامې هرڅوك خوښوی، خو غلځی صاحب یې نه اغوندی.
5. د غلځی صاحب یو خوریی د مجاهدینو قوماندان او د امان ملگری دی.
6. امان کله کله پېښور ته ځی او ور سره گوری.
7. هغه د پېښور په پوهنتون کې استاد دی.

2. Create sentences by substituting the various occupation and relative words you know in the blanks.

د ______ ______ استاد دی.

د ______ ______ پېښور ته ځی.

د ______ ______ د ______ ملگری دی.

2. Unfamiliar nouns are given below, with information about their classes. Give the *DSg*, *DPl*, *OSg* and *OPl* forms for each noun, then create sentences with it.

girl *F1* [péghla] پېغله   man *M3* [saŕáy] سړای   friend *M1* [dost] دوست

Section 5: Diversions

It is said that Laghmanis are so smart they can outwit the Devil.

A Laghmani became friends with the Devil, and went into partnership with him to farm. The two of them planted turnips, wheat, and corn.

When it was time to harvest the turnips, the Laghmani asked the Devil, "Which part of the crop do you want? The top or the bottom?"

The Devil looked at the pretty green leaves of the turnips and said, "I'll take the top." The Laghmani, of course, got the turnips.

When it was time to harvest the wheat, the Laghmani again asked the Devil, "Which part of the crop do you want? The top or the bottom?"

The Devil this time said, "I'll take the bottom," and the Laghmani, of course, got the grain.

When it was time to harvest the corn, the Laghmani asked the Devil for a third time, "Which part of the crop do you want? The top or the bottom?"

The Devil this time said, "I'll take both the top and the bottom." And the Laghmani, of course, got the corn.

Unit 4: ورونه او خویندې

Section 1: Dialogue

تریسا: د اسد کورنۍ په لوګر کې اوسیږی؟

امان: هو. د اسد پلار د لوګر یو لوی او مشهور خان دی.

تریسا: اسد څو ورونه او خویندې لری؟

امان: څلور ورونه او دوه نورې خویندې لری.

تریسا: خویندې او ورونه یې هم اسد او لیلا غوندې دی؟

امان: هو، ټول لکه اسد غوندې دی. ورور یې کسه خور یې نیسه.

تریسا: ورور یې کسه خور یې نیسه څه معنا؟

امان: دا متل دی او معنا یې دا ده چه خور ورور ته ورته وی.

تریسا: ټول یې اسد او لیلا غوندې ښایسته دی؟

امان: د لوګر خلك ټول ښایسته دی.

New Vocabulary

Nouns

father *n, M irreg.* [plār] پلار

proverb *n, M2.* [matā̃l] متل

Numbers

one, a [yaw] یو

four [tsalór] څلور

two [dwa] دوه

Adjectives

big, important [loy] لوى

well-known [mashhúr] مشهور

similar [wárta] ورته

good-looking [xāystá] ښايسته

Adverbs, phrases and idioms

What does ... mean? [...tsá mānā?] ... څه معنا؟

It means ... [mānā ye dā da tse ...] معنا يى دا ده چه...

all of them [ṭól ye] تول يې

Look at the brother, guess at the sister *(proverb)*

[wror ye kása khor ye nása]

ورور يې كسه خور يې نيسه.

Preposition

like [(laka)...ghúnde] لكه ... غوندې

Question word

how many [tso] څو

Pronoun

that [dā] دا

Verb

have [lar-] لر

Practice

1. Memorize the following lines from the dialogue. Practice the question and answer with a partner.

A: اسد څو ورونه او خويندې لرى؟

B: څلور ورونه او دوه نورې خويندې لرى.

2. Ask a classmate:

- if he/she has any brothers or sisters
- how many brothers he/she has
- how many sisters he/she has
- where his/her parents live

2. Rābyā encounters Theresa at the cafeteria table where the Pashto students and Pashtuns meet. She has heard about Theresa, but hasn't met her yet. Write the conversation the two of them have. (Theresa has two brothers, no sisters.)

Section 2: Numbers

six	[shpag]	شپږ	٦	one	[yaw]	يو	١
seven	[wa]	اوه	٧	two	[dwa]	دوه	٢
eight	[atá]	اته	٨	three	[dre]	درې	٣
nine	[náha]	نه	٩	four	[tsalór]	څلور	٤
ten	[las]	لس	١٠	five	[pindzá]	پنځه	٥

Practice

1. Read the following rows of numbers.

a)	٥	٤	٩	٢	٨	٣	١	٦
b)	١	١٠	٧	٢	٩	٨	٦	٤
c)	٤	٨	٦	٢	٥	٣	١٠	١
d)	٩	٢	٨	١٠	٧	٣	٧	٥
e)	٥	٢	٩	٨	٤	٣	٦	٧

2. Answer the following questions:

١. څو خويندې لرې؟
٢. څو ورونه لرې؟
٣. څو ماماگان لرې؟
٤. څو ترونه لرې؟
٥. څو خوريان لرې؟
٦. څو خوريونه لرې؟
٧. څو نږدې ملگرې لرې؟
٨. څو ښوونکی لرې؟
٩. پلار دې څو کورونه لرې؟
١٠. غلځی صاحب څو د پښتو زده کوونکی لرې؟

Section 3: Weak Possessive Pronouns*

Examples

'Asad's brothers live in Logar.'	د اسد وروورونه په لوګر کې اوسېږی.
'His brothers live in Logar.'	وروورونه یې په لوګر کې اوسېږی.
'Asad is Laylā's brother.'	اسد د لیلا ورور دی.
'Asad is her brother.'	اسد یې ورور دی.
'We are sitting with Laylā's brother.'	د لیلا له ورور سره ناست یو.
'We are sitting with her brother.'	له ورور سره یې ناست یو.
'Patang is visiting Laylā's brother.'	پتنګ د لیلا له ورور سره ګوری.
'Patang is visiting her brother.'	پتنګ یې له ورور سره ګوری.

Notes:

1. The weak possessive pronoun comes after the first stressed phrase in the sentence, regardless of the position of the noun it modifies.

2. The stressed phrase can be the subject or object phrase, an entire prepositional phrase, or an adverb (like کله کله).

3. The weak possessive is often written attached to the word it follows.

The Weak Possessive Pronouns

1st sg. 'my'	[me]	مي	1st pl. 'our'	[mo]	مو
2nd sg. 'your'	[de]	دي	2nd pl. 'you all's'	[mo]	مو
3rd sg. 'his'/'her'	[ye]	يي	3rd pl. 'their'	[ye]	يي

---

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

Practice

1. In the following sentences, identify the weak possessive pronoun, the noun it modifies, and the stressed element it comes after.

١. خور يې په شلگر کې واده ده؟
٢. معنا يې دا ده چه خور ورور ته ورته وی.
٢. ټول يې اسد او ليلا غوندې ښايسته دی؟
٤. خويندې او ورونه يې هم اسد او ليلا غوندې دی؟

2. In each of the sentences below, change the underlined possessive phrase to the appropriate weak pronoun, and make other necessary changes in the sentence.

١. د ليلا ورور شاگرد دی.
٢. اسد د ليلا ورور دی.
٢. د ليلا له ورور سره ناست يو.
٤. پتنګ د ليلا ورور ته گوری.

3. Answer the following questions.

١. کورنۍ دې چېرې اوسېږی؟
٢. پلار دې څه کار کوی؟
٢. مور دې کار کوی؟
٤. د ښوونکی نوم دې څه دی؟
٥. کور دې چېرې دی؟
٦. د ملگرو نومونه دې څه دی؟
٧. کور دې په جورج ټاون کې دی؟
٨. پلار دې چېرې دی؟
٩. ملگری دې څه شی لولی؟

Section 4: Reading

اسد د لوګر په باره کې غږېږی:

لوګر ډېر اباد ځای دی. ډېرې زياتې اوبه او خوږې مېوې لری. منې
يې ډېرې مشهورې دی. مځکې يې ابادې دی.

زما کورنۍ دوه ډېر لوی باغونه لری. پلار مې غواړی چه يو بل باغ
هم واخلی. يو باغ مو کور ته بيخی نژدی دی.

کله کله مې مور او خويندې هم ورځی. کله کله نورې پېغلې هم باغ
ته راځی او مېلې کوی. سندرې وايی؛ اتڼونه کوی او ټالونه خوری.
د لوګر پېغلې ډېرې مستې او پلوندې دی. په اتڼ او ټالونو هېڅ نه
ستړی کېږی.

New Vocabulary

Nouns

water	*F irreg.*	[wobá]	اوبه
fruit	*F1*	[méwa]	مېوه
apple	*F1*	[mā̆ṇa]	منه
soil	*F1*	[mdzáka]	مځکه
orchard	*M2*	[bāgh]	باغ
girl, maiden	*F1*	[péghla]	پېغله
picnic	*F1*	[méla]	مېله
song	*F1*	[sandára]	سندره
name of a dance	*M2*	[atáṇ]	اتڼ
swing	*M2*	[ṭā̆l]	ټال

Adjectives

fertile, prosperous	[abā̆d]	اباد
much	[zyā̆te]	زياتې
sweet	[khwā̆ge]	خوږې
other	[bəl]	بل
lively	[máste]	مستې
strong	[palwáṇḍe]	پلوندې
tired	[stáṛe]	ستړې

Preposition

by means of, with	[pa]	په

Adverbs, phrases, idioms	Verbs
about ... [de ... pə bāra ke] د ... په باره کې	talk [ghagég-] غږېږ-
especially, very, really [bikhi] بيخى	want, intend [ghwaṛ-] غواړ-
do the atan [ataṇúna kaw-] اتنونه کو	buy [wakhl-] واخ-
swing (on a swing) [ṭalúna khwr-] ټالونه خور	go (there) [wardz-] ورځ-
none, no [hets] هېڅ	come (here) [rādz-] راځ-
	do, make [kaw-] کو-
	say, sing [wāy-] واى-

Have You Understood?

1. Answer the following questions.

١. د اسد پلار د کوم خاى اوسېدونکى دى؟
٢. د لوګر پېغلې څنګه دى؟
٣. پېغلې د اسد د پلار په باغ کې څه کوى؟
٤. د اسد پلار غواړى چه څه شى واخلى؟
٥. د اسد خويندې او ملګرى کله کله څه کوى؟
٦. ته څنګه؟ سندرې خوښوې؟
٧. د اسد مور او خويندې کله کله چېرې خى؟

2. In the following sentences from the reading, identify the weak possessive pronoun, and tell who or what it refers to.

١. منې يې ډېرې مشهورې دى.
٢. مخکې يې ښې ابادې دې.
٣. پلار مې غواړى چه يو بل باغ هم واخلى.
٤. يو باغ مو کورته بيخى نژدى دى.
٥. کله کله مې مور او خويندې هم ورخى.

Section 5: Diversions

نجلۍ د باغ له لوری راغله
ټیکری یې نشته مخ په پاڼو پټوینه

[njəláy de bā̆gh lə lóri rághla

ṭikráy ye nə́sta mə́kh pə pā̆ṇo pətawí-na.]

The young girl came from the orchard.

She had no scarf. She hid her face in the leaves.

Unit 5: هوا سخته توده ده

Section 1: Dialogue

پتنګ: یاره، هوا سخته توده ده. دلته عموماً هوا څنګه وی؟

داود: په اوړی کې هوا عموماً نن غوندې توده او لنده وی.
په کور او دفتر کې بې له اېیرکاندېشن نه‌ګوزاره نه کېږی.

پتنګ: ژمی څنګه وی؟

داود: ژمی ښایسته سوړ وی. اکثره سخت باد لګېږی.

پتنګ: واوره اورېږی؟

داود: هو. کله کله دومره زیاته واوره اورېږی چه سرکونه بېخی
بندېږی.

پتنګ: پسرلی او منی څنګه وی؟

داود: په پسرلی او منی کې هوا عموماً نرمه وی، خو باران
ډېر زیات اورېږی.

پنتګ: وایی چه باران د خدای‌رحمت دی.

New Vocabulary

Nouns

weather *F3* [awā̃] هوا	street *M2* [sarák] سرك
office *M irreg* [daftár] دفتر	snow *F3* [wáwrā] واوره
air conditioning *M2* [éyar kāndeshán] اېیرکاندېشن	rain *M2* [bārā̃n] باران
	mercy *M2* [rahmát] رحمت

The seasons

spring *M3* [pasarláy] پسرلی

summer *M3* [zámay] ژمی

fall *M3* [mánay] منی

winter *M3* [wóṛay] اوړی

Preposition

without [be la ... na] بې له ... نه

Adverbs, phrases, idioms

friend *(addressed)* [yāra] یاره

usually *adv.* [amúman] عموما

just *adv.* [amdā] همدا

today *adv.* [nan] نن

can't get along *phrase* [guzāra ná kegi] گوزاره نه کېږی

often [aksára] اکثره

the wind blows... [bād lagég-] لگېږی

so ... that *phrase* [dúmra ... tse] دومره ... چه

Adjectives

heavy, very *I* [sakht] سخت

hot *irreg.* [tawdá] توده

wet *irreg.* [lamdá] لنده

cold *irreg.* [soṛ] سوړ

pleasant *irreg.* [nárma] نرمه

Verbs

is *habitually* [wi] وی

fall *(snow or rain)* [worég-] اورېږ -

become blocked [bandég-] بندېږ -

Practice

1. Answer the following questions.

١. په خای کې دې هوا په پسرلی کې عموما څنگه وی؟
٢. په خای کې دې هوا په ژمی کې عموما څنگه وی؟
٣. په خای کې دې هوا په منی کې عموما څنگه وی؟
٤. په خای کې دې هوا په اوړی کې عموما څنگه وی؟
٥. نن هوا څنگه ده؟

2. Pair up, then carry on a conversation about the weather in your respective home towns.

Section 2: Adjective Classes

Examples

'The weather is very cold.'	هوا سخته سوړه ده.
'Winter is very cold.'	ژمی ښایسته سوړ وی.
'Sometimes so much snow falls that...'	کله کله دومره زیاته واوره اورېږی چه...
'Are you Ghalzay Sahib's new student?'	د غلځی صاحب نوې شاگرده يې؟
'They are from different areas in Afghanistan."	د افغانستان د بېلو بېلو سيمو دی.

Notes:

1. Adjectives must agree with the words they modify in number, gender and case. In the examples above, the adjectives are underlined trice, and the words they modify are underlined once.

2. Most adjectives belong to one of the classes described below, but there are irregular adjectives as well.

Adjective Classes

Class 1 (M forms the same except for OPl: F forms like F1 nouns)

M:	DSg: [joṛ] جوړ	DPl: [joṛ] جوړ	OSg: [joṛ] جوړ	OPl: [jóṛo] جوړو
F:	DSg: [jóṛa] جوړه	DPl: [jóṛe] جوړې	OSg: [jóṛe] جوړې	OPl: [jóṛo] جوړو

Class 1 adjectives:

اباد	بېل بېل	بلد	ډېر	کوم	سخت
بل	مشهور	خوار	لوی	جوړ	زيات
پلوند	منتظر	ناست	يو	نور	مست

Class 2 (M forms like M3 nouns: F forms like F1 nouns)

M:	DSg: [náway] نوی	DPl: [náwi] نوي	OSg: [náwi] نوي	OPl: [náwo] نوو
F:	DSg: [náwe] نوې	DPl: [náwe] نوې	OSg: [náwe] نوې	OPl: [náwo] نوو

Class 2 adjectives: نوی ستړی

Class 3 (M forms end in [ə] except for obl. pl.[o]: F forms like F1 nouns)

M: DSg: [xə] ښه DPl: [xə] ښه OSg: [xə] ښه OPl: [xo] ښو

F: DSg: [xa] ښه DPl: [xe] ښې OSg: [xe] ښې OPl: [xo] ښو

Class 4 (all forms the same)

M and F: DSg: [xāystá] ښايسته DPl: [xāystá] ښايسته

OSg: [xāystá] ښايسته OPl: [xāystá] ښايسته

Class 4 adjectives:

واده ښايسته نژدې ورته

Class 5 (MDSg ends in [oṛ]: [o] changes to [ā] or [a]: F forms end like F1 nouns)

M: DSg: [soṛ] سوړ DPl: [sāṛə́] ساړه OSg: [soṛ] سوړ OPl: [saṛó] سړو

F: DSg: [saṛá] سړه DPl: [saṛé] سړې OSg: [saṛé] سړې OPl: [saṛó] سړو

Irregular Adjectives

'hot' تود

M: DSg: [tod] تود DPl, OSg: [tāwdə́] تاوده OPl: [tawdó] تودو

F: DSg: [tawdá] توده DPl, OSg: [tawdé] تودې OPl: [tawdó] تودو

'pleasant' نرم

M: DSg, DPl, OSg: [narám] نرم OPl: [nármo] نرمو

F: DSg: [nárma] نرمه DPl, OSg: [nárme] نرمې OPl: [nármo] نرمو

'sweet' خوږ

M: DSg: [khog] خوږ DPl, OSg: [khwā́gə] خواږه OPl: [khwágo] خوږو

F: DSg: [khwága] خوږه DPl, OSg: [khwáge] خوږې OPl: [khwágo] خوږو

'wet' لوند

M: DSg: [lund] لوند DPl, OSg: [lāmdə́] لانده OPl: [lámdo] لندو

F: DSg: [lámda] لنده DPl, OSg: [lámde] لندې OPl: [lámdo] لندو

Practice

1. Identify the class and form of the underlined adjectives in the sentences below, which are from previous units.

١. ستړې مه شې.
٢. ته به د غلخی صاحب نوې شاګرده یې.
٣. د داود ملګری ټول افغانان او د افغانستان د بیلو بیلو سیمو دی.
٤. غلخی صاحب هم په شلګر کې بلد دی.
٥. خور ورور ته ورته وی.
٦. د لوګر خلك ټول شایسته دی.
٧. ډیرې زیاتې اوبه او خوږې میوې لری.
٨. زما کورنۍ دوه ډیر لوی باغونه لری.
٩. د لوګر پېغلې ډیرې مستې او پلوندې دی.
١٠. په اتڼ او ټالونو هیڅ نه ستړی کیږی.

2. Answer the following questions.

١. سیمه دې ډیر اباد ځای دی؟
٢. سیمه دې ډیرې زیاتې اوبه لری؟
٣. سیمه دې خوږې میوې لری؟
٤. په سیمې کې دې زیاته واوره اوریږی؟
٥. په سیمې کې دې مخکې ډیرې ابادې دی.
٦. په سیمې کې دې هوا عموماً ښه وی؟

3. Ask and answer questions using the new adjectives given below.

lazy	*1*	[laṭ]	لټ	stupid	*1*	[ahmáq]	احمق
crazy	*2*	[lewanáy]	لېونی	ugly	*1*	[badráng]	بدرنگ
sick	*4*	[nājóṛa]	ناجوړه	thirsty	*2*	[tágay]	تږی
hungry	*2*	[wə́gay]	وږی	sad	*4*	[khapá]	خپه
smart	*1*	[wuxyā̆r]	هوښیار	sleepy	*2*	[khobawə́ṛay]	خوبوړی

Section 3: Reading

هر کال څلور موسمونه لری - پسرلی، اوړی، منی، ژمی. هر موسم درې میاشتې دی.

په پسرلی او منی کې هوا ښه او نرمه وی. په اوړی کې هوا توده او په ژمی کې سړه وی.

په افغانستان کې پسرلی د ګلانو موسم دی. اوړی بعضې مېوې او فصلونه پخېږی. منی د مېوو موسم دی . ژمی د واورې موسم دی.

د پسرلی اولې ورځې ته نوروز وایی. د نوروز ورځ عامه رخصتی وی . خلک مېلې کوی.

د نوروز ډېره لویه مېله د ګل سرخ مېله ده. دا مېله په مزارشریف کې کېږی. دې مېلې ته د ټول افغانستان او حتی د نورو ملکونو زیات خلک ورځی.

New Vocabulary

Nouns

year *M2* [kāl] کال	day *F1-[a]*. [wrādz] ورځ
season *M2* [mosám] موسم	New Year *M2* [nawróz] نوروز
month *F1-[a]*. [myāst] میاشت	holiday *F irreg.* [rukhsatí] رخصتی
flower *M1* [gwal] ګل	Gwale Surkh *(festival)* [gwale súrkh] ګل سرخ
crop *M2* [fásəl] فصل	country *M2* [məlk] ملک

Verb

ripen [pakhég-] - پخېږ

Adverbs, phrases, idioms

even [hátā] حتا

X is called Y *phr.* [X ta Y wāyi] X ته Y وايي

Adjectives

public *1* [ǎma] عامه

some *4* [bǎze] بعضې

every *1* [ar] هر

Have You Understood?

1. Answer the questions.

١. د څلورو موسمونو نومونه څه دي؟
٢. یو موسم څو میاشتې لري؟
٣. د ګل سرخ مېله چېرې کېږي ؟
٤. د پسرلي اولې ورخې ته څه وايي ؟
٥. په افغانستان کې په ژمي کې هوا څنګه وي؟
٦. په افغانستان کې په اوړي کې واوره اورېږي ؟
٧. پښتانه نوروز ډېر خوښوي؟
٨. په کومو موسمونو کې هوا نرمه وي؟
٩. دافغانستان خلك د پسرلي په اوله ورخ څه کوي؟

2. What word does each of the underlined adjectives modify?

١. د نوروز ډېره لويه مېله د ګل سرخ مېله ده.
٢. دې مېلې ته د ټول افغانستان او حتی د نورو ملکونو زيات خلك ورخي.
٣. په پسرلي او مني کې هوا ښه او نرمه وي.
٤. د پسرلي اولې ورخې ته نوروز وايي.
٥. د نوروز ورخ عامه رخصتي وي.

Section 4: Asking for Vocabulary

Model: دپسرلی اولې ورځې ته نوروز وايي.

Literal: 'They say "Nawroz" for the first day of spring.'
Idiomatic: 'The first day of spring is called "Nawroz".'

To ask for a translation into Pashto: په پښتو کې 'hello' ته څه وايي؟

Literal: 'In Pashto what do they say for 'hello'?'
Idiomatic: 'What's the word for 'hello' in Pashto?'

To ask for a word in Pashto (pointing to an object up close): په پښتو کې دې ته څه وايي؟

Literal: 'In Pashto what do they say for this?'
Idiomatic: 'What's the word for this in Pashto?'

To ask for a word in Pashto (pointing to an object far away): هغه څه شی دی؟

Literal: 'What thing is that?'
Idiomatic: 'What's that?'

Practice

1. Answer the following questions.

په پښتو کې 'hello' ته څه وايي ؟
په پښتو کې 'swing' ته څه وايي ؟
په پښتو کې 'inhabitant' ته څه وايي ؟
په پښتو کې 'student' ته څه وايي ؟
په پښتو کې 'song' ته څه وايي ؟

2. Point to objects close to you in your classroom, and ask your teacher what the Pashto words for them are.

3. Point to objects far away, and ask your teacher what they are.

Section 5: Diversions

په لويو غرو د خدای نظر دی
په سريې واورې اوروی پای کې گلونه

[pa lóyo ghró de khwdāy nazār da.
pa sar ye wā́wre worawi, pāy ke gwalúna.]

God cares for the high mountains.
At the summit He causes snow; at the foot flowers.

Unit 6: شنبې څه کوی؟

Section 1: Dialogue

اسد : د شنبې په ورځ څه کوې؟

تریسا: ورجنیا ته ځم.

اسد : څه وخت بېرته راځې؟

تریسا: ددوشنبې په ورځ سهار وخته بېرته راځم.

اسد : دچارشنبې په ماښام څه پروګرام لرې؟

تریسا: کتابخانې ته ځم. پنجشنبې امتحان لرم.

اسد : دجمعې په ماښام څه کوې؟

تریسا: څه خاص پروګرام نه لرم.

اسد : راځه په کابل کاروان رستوران کې زما مېلمه شه.

تریسا: ښه ده. وایی چه کابل کاروان رستوران ښه افغانی ډوډۍ پخوی.

اسد : هو! بیخی ښه ډوډۍ لری.

New Vocabulary

Nouns

Virginia *F3* [wirjinyā́]	ورجنیا	restaurant *M2* [rasturā́n]	رستوران
plan(s) *M2* [progrā́m]	پروګرام	guest *M irreg* [melmá]	مېلمه
library *F1* [kitābkhā́na]	کتابخانه	food *F2* [ḍoḍáy]	ډوډۍ
exam *M2* [ɪmtɪhā́n]	امتحان		
Kabul Caravan *(restaurant name)* [kabəl kārwā́n]	کابل کاروان		

Time words

Saturday *F1.* [shambé] شنبې

Monday *F1.* [dushambé] دوشنبې

Wednesday *F1.* [charshambé] چارشنبې

Thursday *F1.* [panshambé] پنجشنبې

Friday *F1.* [jumá] جمعه

evening *M2.* [māxā́m] ماښام

time *M2.* [wakht] وخت

morning *M2* [sahā́r] سهار

Preposition

at, on *(with time phrases)* [pə] په

Verbs

come *imperative* [rādzá] راځه

be [sa] شه

cook [pakhaw-́] - پخو

Adjectives

special *1* [khās] خاص

Afghan *4* [awghāní] افغانی

Adverbs, phrases, idioms

when? [tsə́ wakht] څه وخت

back [bérta] بېرته

early morning [sahā́r wákhta] سهار وخته

any [tsə] څه

Practice

1. Memorize the first four lines of the dialogue.

2. In pairs, ask and answer the following questions, substituting different time words and places in the blanks.

A: د _______ په ورځ څه کوې؟

B: _______ ته ځم.

A: څه وخت بېرته راځې؟

B: د _______ په ورځ سهار وخته بېرته راځم.

2. Memorize Asad's line:

راځه په کابل کاروان رستوران کې زما مېلمه شه.

Substitute the names of restaurants in your area for the کابل کاروان.

Section 2: Time Words and Phrases

Days of the Week

Saturday	[shambe]	شنبې
Sunday	[yákshambe]	یکشنبې
Monday	[dú shambe]	دو شنبې
Tuesday	[sé shambe]	سې شنبې
Wednesday	[chăr shambe]	چارشنبې
Thursday	[pánshambe]	پنجشنبې
Friday	[júma]	جمعه

Notes:

1. All day names are *F1* nouns. They never occur in the plural.

2. دو شنبې, سې شنبې and چارشنبې are written as two words; all the other days are written as one word.

3. Phrases with day words come just after the subject in the sentence unless they are focused on, in which case they come at the beginning of the sentence.

Examples

'What are you doing Saturday?'	د شنبې په ورځ څه کوې؟ شنبې څه کوې؟
'I'm coming back on Monday.'	د دوشنبې په ورځ بېرته راځم. دوشنبې بېرته راځم.
'I have an exam (on) Friday.'	د جمعې په ورځ امتحان لرم. جمعه امتحان لرم.
'I have an exam every Friday.'	د هرې جمعې په ورځ امتحان لرم. هره جمعه امتحان لرم.

Times of Day

morning	*M2*	[sahǎr]	سهار
late morning	*M2*	[tsǎxt (mahǎl)]	څاښت مهال
noon	*F1*	[ghárma]	غرمه
afternoon	*M2*	[mǎspaxín]	ماسپښین
late afternoon	*M2*	[mǎzdigár]	مازیگر
dusk	*M2*	[mǎxǎm]	ماښام
late evening	*M2*	[mǎskhután]	ماسختن
midnight	*F1*	[níma shpa]	نیمه شپه

Notes:

1. Phrases involving these time-of-day words are the most common ways to express time and make appointments in traditional Pashtun society.

2. The time phrase comes after the subject or, if it is focused on, at the beginning of the sentence.

3. The words occur without a preposition unless a day word is involved.

Examples

'What plans do you have for Wednesday night?'	دچارشنبې په ماښام څه پروگرام لرې؟
'I come back Saturday night.'	د شنبې په ماسپښین بېرته راځم.
'I have an exam this afternoon.'	نن ماسپښین امتحان لرم.
'I come back in the evening.'	ماسپښین بېرته راځم.

Practice

1. Answer the questions with information given or implied from the dialogue.

١. تریسا او اسد څه وخت کابل کاروان ته ځی?
٢. د جمعې په ورځ څه وخت ځی؟
٣. د چارشنبې په ماښام تریسا څه پروگرام لری؟
٤. د تریسا امتحان څه وخت دی؟
٥. اسد دپنجشنبې په ورځ خاص پروگرام لری؟
٦. تریسا دشنبې په ورځ خاص پروگرام لری؟
٧. تریسا په ورجنیا کې ترڅه وخته پورې وی؟

2. Answer the following questions.

١. هره د یکشنبې ورځ څه کوې؟
٢. د جمعې په ورځ چېرې ځې ؟
٣. ډوډۍ چېرې خورې؟
٤. درس څه وخت لولې ؟
٥. رستوران ته عموما څه وخت ځې ؟
٦. نن شپه څه کوې؟
٧. غرمه ډوډۍ چېرې خورې؟

3. Describe your schedule.

Section 3: Reading

پتنګ ډېر زيات مصروف دی. سهار وخته روغتون ته ځی. تر څاښته پورې ناروغان گوری. څاښت مهال عموماً عمليات کوی. وروسته له عملياتو نه لږ دمه کوی. وروسته له هغه نه بيا ناروغان گوری. غرمه کافتريا ته ځی، ډوډۍ خوری. ماسپښين په لابراتوار کې کار کوی. مازديگر خپلو استانانو ته درس ورکوی د. ماښام کورته ځی، ډوډۍ خوری او يو څه دمه کوی. ماختن بېرته روغتون ته ځی او تر نيمې شپې پورې ناروغان معاينه کوی. وروسته له نيمې شپې کورته ځی.

New Vocabulary

Nouns

patient	*M1.*	[nārógh]	ناروغ
operation	*M2.*	[amaliyā̃t]	عمليات
rest	*F1.*	[dáma]	دمه
cafeteria	*F3*	[kafitiryā̃]	کافتريا
laboratory	*M2*	[labrātowā̃r]	لابراتوار
assistant	*M1*	[asistán]	استان
lesson	*M2*	[dars]	درس

Adjectives

busy	*1*	[masrúf]	مصروف
little	*1*	[lag]	لږ
own	*1*	[khpal]	خپل

Adverbs, Phrases, Idioms

then, again	[byā̃]	بيا
a little	[yáw tsa]	يو څه

Pronoun

that	*Op1*	[agho]	هغو

Verbs

eat	[ḍoḍáy khwr-]	ډوډۍ خور-
give	[wárkaw-]	ورکو-
examine	[māyená kaw-]	معاينه کو-

Prepositions

until	[tar ...́ pore]	تر...پورې
after	[wrusta la ...́ (na)]	وروسته له ... نه

Have You Understood?

1. Answer the following questions.

١. پتنګ سهار وخته چېرې ځی؟
٢. پتنګ څه کار کوی؟
٣. پتنګ د غرمې ډوډۍ چېرې خوری؟
٤. پتنګ د ماښام ډوډۍ چېرې خوری؟
٥. پتنګ خپل ملګری څه وخت ګوری؟
٦. پتنګ څه وخت دمه کوی؟
٧. پتنګ له څه وخته تر څه وخته پورې کار کوی؟

2. Where is Patang at the following times during the day?

8:00 a.m.	2:00 p.m.	8:00 p.m.
10:00 a.m.	4:00 p.m.	10:00 p.m.
Noon	6:00 p.m.	Midnight

3. Patang is writing to his family about his schedule. Fill in the blanks below with appropriate words.

— ډېر زيات مصروف —. سهار وخته روغتون ته —. تر
څاښته پورې ناروغان —. څاښت مهال عموماً عمليات —. وروسته
له عملياتو نه لږ دمه —. وروسته له هغو نه بيا ناروغان —. غرمه
کافتريا ته —، ډوډۍ —. ماسپښين په لابراتوار کې کار —.
مازديګر خپلو استانانو ته درس —. ماښام کور ته —، ډوډۍ
— او يو څه دمه —. ماسختن بېرته روغتون ته — او تر نيمې
شپې پورې ناروغان معاينه —. وروسته له نيمې شپې کورته —.

Section 4: Telling Time

Examples

'What time is it?'	څو بجې دی؟
'It's about one o'clock.'	نږدې یوه بجه ده.
'It's ten after one.'	لس باندې یوه بجه ده.
'It's quarter after one.'	پاو باندې یوه بجه ده.
'It's one thirty.'	یوه نیمه بجه ده.
'It's quarter to two.'	پاو کم دوه بجې دی.
'It's ten to two.'	لس کم دوه بجې دی.
'It's two o'clock.'	دوه بجې دی.

'At what time...?'	په څو بجو ...؟
'After about one o'clock...'	له نږدې یوې بجې نه وروسته ...
'Before ten after one...'	له لس باندې یوې بجېنه مخ کې ...
'From quarter after one....'	له پاو باندې یوې بجې نه ...
'Until one thirty...'	تر یوې نیمې بجېپورې ...
'Before quarter to two...'	له پاو کم دوو بجو نه مخ کې ...
'At ten to two...'	په لس کم دوو بجو ...
'Before two o'clock...'	له دوو بجو نه مخ کې ...

Notes:

1. Time-telling on the twenty-four hour clock is expressed in phrases revolving around the word بجه. Phrases involving times other than one o'clock require the plural بجې.

2. Time phrases other than statements of the time ('It's ... o'clock', etc.), are expressed via prepositional phrases with بجه as the object of the preposition. Prepositions used with the twenty-four hour system are given in the vocabulary list below.

3. There is no standard way to write times with numerals.

Time-Telling Vocabulary

21	[yawist]	یو ویشت	٢١	11	[yawólas]	یوولس	١١
22	[dwawist]	دوه ویشت	٢٢	12	[dólas]	دوولس	١٢
23	[dərwist]	درویشت	٢٣	13	[dyárlas]	دیارلس	١٣
24	[tsalerist]	څلیریشت	٢٤	14	[tswárlas]	څوارلس	١٤
25	[pindzəwist]	پنځه ویشت	٢٥	15	[pindzə́las]	پنځلس	١٥
26	[shpəgwist]	شپږویشت	٢٦	16	[shpā̆ṛas]	شپاړس	١٦
27	[wəwist]	اوه ویشت	٢٧	17	[wə́las]	اوه لس	١٧
28	[atəwist]	اته ویشت	٢٨	18	[atə́las]	اته لس	١٨
29	[nəhəwist]	نهه ویشت	٢٩	19	[núnas]	نونس	١٩
30	[ders]	دیرش	٣٠	20	[shəl]	شل	٢٠

Prepositions involved in time-telling

before [lə ... (na) məkh ke] له ... نه مخ کې

after [lə ... (na) wrusta] له ... نه وروسته

from [lə ... (na)] له ... نه

until [tər ... pore] تر...پورې

Other vocabulary involved in time-telling

clock, hour *n, F1.* [bája] بجه

quarter (in time-telling) *n, M2.* [pā̆w] پاو

until (with minutes in time-telling) *adv.* [... kam] کم

over, past, after (with minutes in time-telling) *prep.* [... bā̆nde] باندې ...

half, thirty (in time-telling) *adj, 1.* [nim] نیم

about, near *adj, 4* [nizdé] نیژدې

Practice

1. What time is it in Pashto?

a. 2:15 b. 4:08 c. 10:36 d. 7:45 e. 11:01
f. 1:35 g. 3:49 h. 8:12 i. 10:02 j. 5:30
k. 6:17 l. 8:55 m. 6:09 n. 4:41 o. 7:15
p. 2:00 q. 9:15 r. 11:45 s. 3:30 t. 10:27
u. 12:38 v. 5:45 w. 1:53 x. 9:00 y. 12:15

2. Substitute different times in the following sentences.

په ـــــ ډوډۍ خورو.
له ـــــ تر ـــــ پورې کار کوم.
په ـــــ صنف ته خم.
له ـــــ نه وروسته اکثره درس وایم.
په ـــــ راځه.
له ـــــ نه مخ کې رستوران ته خو.
په ـــــ امتحان لری.

3. Describe your class schedule, giving exact times.

Section 5: Diversions

Mullah Nasruddin was traveling, and happened to be in a village strange to him. Someone approached and asked, "نن څه ورځ ده؟"

The Mullah answered, "I'm sorry, I'm a stranger here too. You'll have to ask one of the local people."

Unit 7: زه به آشك راوغواړم.

Section 1: Dialogue

اسد : وایه څه شی خورې؟

تریسا : ته ودرېږه، چه څه شی لری.

اسد : هرڅه لری. څه شی دې ښه ایسی؟

تریسا : ستا څه شی ښه ایسی؟

اسد : زما کباب او آشك ښه ایسی، خو قابلی پلو او منتو یې
هم ډېر ښه دی.

تریسا : زمرد چلو یې څنګه دی؟

اسد : زمرد چلو او بانجان چلو یې هم ښه دی.

تریسا : آشك یې مرچ لری؟

اسد : نه، مرچ نه لری.

تریسا : زه به آشك را وغواړم. ته څه شی راغواړې؟

اسد : زه به، نو، قابلی پلو او کباب را وغواړم او ګډ به یې سره
وخورو.

New Vocabulary

Afghan food *(all M2 nouns)*

[kabāb] کباب	[mantú] منتو
[āshák] آشك	[zamarud chaláw] زمردچلو
[qābili paláw] قابلی پلو	[bānjān chaláw] بانجان چلو

Noun

pepper *M2.* [mrəch] مرچ

Pronoun

them *wk pro.* [ye] يې

Verbs

wait, stand, stop [darég-] - درېږ

ask for, order [ghwā̃ṛ-] - غوارړ

Adverbs, phrases, idioms

What'll you have? [wáya tsə́ shay khwre?]

وايه څه شی خورې؟

everything [ár tsə] هرڅه

seems good [xə́ yisi] ښه ايسی

here (to where I am) [rā] را

then, indeed [no] نو

together [gaḍ] گډ

Practice

1 Memorize the following lines from the dialogue. Practice the exchange with a partner.

A: وايه څه شی خورې؟

B: ته ودرېږه، چه څه شی لری.

A: هرڅه لری. څه شی دې ښه ايسی؟

B: ستا څه شی ښه ايسی؟

2 Mention things you like, using the following sentence as a model.

زما قابلی پلو ښه ايسی.

3 Ask and answer questions on the following models:

ستا افغانی ډوډۍ ښه ايسی؟

هو! زما افغانی ډوډۍ ښه ايسی.

نه، زما افغانی ډوډۍ ښه نه ايسی.

Section 2: The Perfective Form of Simple Verbs

Examples

'Wait.'	ته ودرېږه.
'I'm going to order aushak.'	زه به آشك را وغوارم.
'We'll eat it together.'	گډ به يې سره وخورو.

Notes:

1. The verbs in ordinary Pashto commands and statements about the future are perfective in aspect, as opposed to verbs in the present tense, which are imperfective in aspect.

2. Verbs in the perfective aspect usually reflect action that has a starting and stopping point.

3. Pashto verbs can be grouped into three classes on the basis of the way their perfectives are formed. In this unit, the first of the classes - the simple verbs - is dealt with.

4. The following verbs are simple verbs:

'meet with'	گور-	'fall'	اورېږ-	'buy'	اخل-	'have'	لر-
'want, invite'	غوار-	'live'	اوسېږ-	'wear'	اغوند-	'drink'	څك-
'stop, wait'	درېږ-	'show'	ښيي-	'say'	وايي-	'eat'	خور-
				'talk'	غږېږ-	'read'	لول-

The Present Perfective Form of Simple Verbs

Root (and present imperfective form)	Present perfective form
[tsk-] څك-	[wə́tsk-] وڅك-
[khwr-] خور-	[wə́khwr-] وخور-

Notes:

1. The perfective form of simple verbs is formed by adding the prefix [wə́] و to the root (which is also the present imperfective form) of the verb.

2. Perfective و is always stressed. It is frequently pronounced as [wú].

3. [wə́] و + [a] ا = [wā], e.g. [wə́] و + [aghúnd-] اغوند- = [wāghund-] واغوند-
[wə́] و + [akhl-] اخل- = [wākhl-] واخل-

Section 3: Commands

Examples

Positives:		
'Wait.' (to one person)	[wádarega]	ودرېږه.
'Wait.' (to more than one)	[wádaregay]	ودرېږئ.
'Buy the pepper.' (to one person)	[mrach wắkhla]	مرچ واخله.
'Buy the pepper.' (to more than one)	[mrach wắkhlay]	مرچ واخلئ.
Negatives:		
'Don't wait.' (to one person)	[mádarega]	مه درېږه.
'Don't wait.' (to more than one)	[mádaregay]	مه درېږئ.
'Don't buy the pepper.' (to one person)	[mrach mắkhla]	مرچ مه اخله.
'Don't buy the pepper.' (to more than one)	[mrach mắkhlay]	مرچ مه اخلئ.

Notes:

1. Ordinary commands in Pashto are formed by affixing [-a] ـه- or [-ay] ئ- to the present perfective form of the verb.

2. Commands addressed to one person (singular) end in [-a] ـه-. Commands addressed to more than one person (plural) end in [-ay] ئ.

3. Negative commands are formed with the particle [má] مه and the imperfective root of the verb.

4. [má] + [a...] = [mắ...], e.g. [má] مه + [ákhla] اخله = [mắkhla] مه اخله

Practice

1. In the following commands, identify the verb; tell whether the command is positive or negative, and tell whether the command is addressed to one person or more than one

١. فراه را وښیئ.
٢. خويندې دې وګوره.
٣. ډوډۍ دې وخوره.
٤. لنډۍ ووايئ.
٥. کافي مه څکئ.
٦. سندره مه وايئ.
٧. ته ودرېږه.
٨. استاد دې وګوره.
٩. کافي وڅکه.
١٠. د پتنګ په باره کې مه غږېږه.

2. Address the following commands to a group of people:

١. ليلا ته مه ګوره.
٢. ودرېږه.
٣. فراه را وښيه.
٤. ډوډۍ مه غواړه.
٥. کتاب مه لوله .
٦. دلته واوسېږه.
٧. افغاني جامې واغونده.
٨. باغ مه اخله.
٩. درس دې ولوله.
١٠. وغږېږه.

3. Give the positive and negative command forms for each of the simple verbs

4. Tell someone:
   1. To sing a song
   2. To order the aushak
   3. To study the lesson
   4. To see the nurse
   5. To invite her friends

Tell someone:
   6. Not to live in the dormitory
   7. Not to wear Afghan clothes
   8. Not to talk about the exam
   9. Not to drink the water
   10. Not to eat the pepper

Section 4: Future Expressions

Examples

Positives:

'Asad will wait.'	[asád ba wádaregi.]	اسد به ودرېږي.
'He will wait.'	[wá ba daregi.]	و به درېږي.
'Asad will buy coffee.'	[asád ba kāfí wākhli.]	اسد به کافي واخلي.
'He will buy coffee.'	[kāfí ba wākhli.]	کافي به واخلي.
'His father will wait.'	[plār ba ye wádaregi.]	پلار به يې ودرېږي.

Negatives:

'Asad won't wait.'	[asád ba wa ná daregi.]	اسد به ونه درېږي.
'He won't wait.'	[wá ba ná daregi.]	و به نه درېږي.
'Asad won't buy coffee.'	[asád ba kāfí wā nákhli.]	اسد به کافي به وا نهخلي.
'He won't buy coffee.'	[kāfí ba wā ná khli.]	کافي به وا نه خلي.
'His father won't wait.'	[plār ba ye wa ná daregi.]	پلار بهيې و نه درېږي.

Notes:

1. Ordinary future expressions are formed with the particle به and the present perfective form of the verb, followed by the personal endings.
2. Negative future expressions are formed by adding the particle [ná] نه between the perfective و and the verb root.
3. The future particle به goes after the first stressed element in the sentence, resulting in the following possible orderings of elements and particles:

    If there is a subject or object:

        subject/object + [ba] به + [wá] و + ([ná] نه) + vb stem + endings

    If there is both a subject and an object:

        subject + [ba] به + object + [wá] و + ([ná] نه) + vb stem + endings

    If there is neither:

        [wá] و + [ba] به + ([ná] نه) + vb stem/endings

    If the subject or object includes a weak pronoun possessive:

        subject/object + [ba] به + wk pron + ([na] نه) + vb stem + endings

4. [wə] و + [ná] نه + [a...] ا = [wā] وا + [na] نه + [...], e.g. [wā ná khli] وا نه خلي.
5. Yes/no questions in the future differ from future statements in intonation only.

Practice

1. In the following sentences, identify the future verb and explain the order of the words in the sentence.

١. زه به آشك را وغوارم.
٢. زه به، بنه ، قابلی پلو او کباب را وغوارم.
٢. گډ به يې سره وخورو.
٤. زه به کتاب ولولم.
٥. اسد به کافی وڅکی.
٦. امان به له ليلا سره وغږېږی.
٧. باران به و اورېږی.
٨. اسد به افغانی جامې واغوندی.
٩. رابيا به پتنگ ته ډوډۍ را وغواړی.
١٠. موټر به واخلو.

2. Change the sentences above to negatives.

3. Fill in the paradigm with the future forms of the verbs listed below.

'I will ...' ______
'you will ...' ______
'he/she/it/ will ...' ______
'we will ...' ______
'you all will ...' ______
'they will ...' ______

اوسېږ-   غږېږ-   درېږ-

4. Answer the following questions about your activities this evening.

١. څه شي به وخورې؟
٦. په کتابخانه کې به درس ولولې ؟
٢. په رستوران کې به ډوډۍ وخورو ؟
٤. له خپلو ملگرو سره به وغږېږې؟
٥. کورنۍ به دې وگورې؟
٧. باران به و اورېږي؟
٨. کافی به وڅکې ؟
٢. څه شي به وڅکې ؟

Section 5: Reading

د شنبه په ورځ به ټول ملگرى مېلمستيا ته را وغواړو. سبا نه بل سبا به اسد وليږو چه د ورجينيا په كوم فارم كې يو ښه لوى پسه واخلى. پرېمانه كباب به پوخ كړو. پسته، بادام او تازه مېوه به د اسد ملگرى له ليزبرگ نه ر اوليږي. نوره سودا به د جمعې په ورځ په بازار كې واخلو.

ليلا به خپله ملگرې، زرينه، هم راوغواړي. كباب به زه خپله پوخ كړم. نور پخلى به ليلا او زرمينه وكړي. سلاته به رابيا وكړي. داود ته به تيليفون وكړو چه بير په واشنگټن كې واخلى او سبا ماښام يې راوړي.

New Vocabulary

Nouns

party *F3* [melmastyā] مېلمستيا

farm *M2* [fārm] فارم

lamb *M2* [pasə́] پسه

pistachio nuts *F1* [pistá] پسته

almonds *M2* [bādām] بادام

Leesburg (in VA) [lízbarg] ليزبرگ

stuff, goods *F3* [sawdā] سودا

market *M2* [bāzār] بازار

cooking *M3* [pakhláy] پخلى

salad *F1* [salātá] سلاته

beer *M2* [bir] بير

Verbs

invite [ghwāṛ-] غواړ -

send [leg-] لېږ -

pf. of [pakhaw´-] [pókh k-] پوخ كړ -

phone *pf.* [telefún wə́ k-] تېليفون و كړ -

pf. of [kaw-] [k-] كړ -

Adjectives

a, some *1* [kum] كوم

abundant *4* [premāna] پرېمانه

fresh *4* [tāzá] تازه

Pronoun

it *wk pron.* [ye] يې

Adverbs, phrases, idioms

tomorrow [sabā] سبا

day after tomorrow [bál sabā] بل سبا

day after tomorrow [sabā na bál sabā] سبا نه بل سبا

...self [khpála] خپله

Pashtana name

[zarína] زرينه

Have You Understood?

1 Answer the questions

١. امان او ليلا څه وخت مېلمستيا لری؟
٢. څوك مېلمستيا ته راځی؟
٢. اسد به په ورجينيا كې څه واخلی؟
٤. داسد ملگری به له ليزبرگ نه څه شې راوليږی؟
٥. پسه به له كوم ځای نه واخلی؟
٦. څوك به كباب پوخ كړی؟
٧. څوك به پلو او چلو پوخ كړی؟
٨. څوك به سلاته وكړی؟
٩. داود به څه وخت بير راوليږی ؟
١٠. امان او ليلا به څه شی پوخ كړی؟

2 Describe, in English, Aman's schedule for preparations for the party

Tuesday:
Wednesday:
Thursday:
Friday:
Saturday:

Section 6: Diversions

قابلی پلو

1/4 cup vegetable oil
2 medium-sized onions, chopped
1 lb. boneless lamb
1/2 teaspoon Char Masala*
1/4 teaspoon ground cardamom
1/4 teaspoon ground cinnamon
1/4 teaspoon ground black pepper
1 teaspoon salt
1 1/2 cups water

1/4 cup butter or vegetable oil
1/2 cup blanched, slivered almonds
1/4 cup pistachio nuts
2 medium-sized carrots cut into matchsticks
1 cup seedless raisins
2 teaspoons sugar
2 cups long grain rice
6 cups water
salt

1. Heat half the vegetable oil in a deep heavy pan. Add onion and fry over medium heat for 15 minutes until transparent and golden brown. Remove and set aside.
2. Trim lamb and cup into 3/4 inch cubes. Add to pan with remaining oil and fry over high heat until brown, stirring often. Sprinkle on spices and salt, stir over heat 1 minute, add 1 1/2 cups water and return onion to pan. Cover and simmer for 1 hour.
3. While meat is cooking lightly brown the almonds and pistachios in butter or oil in a separate pan. Remove, and set aside, leaving fat in pan. Add carrots and fry briefly over medium heat until lightly colored, stirring often. Remove carrots from pan, sprinkle with sugar and set aside. Add raisins to pan and fry just until they are coated with oil. Remove from pan and set aside.
4. Wash rice well and strain. Bring 6 cups water to the boil with 1 tablespoon salt, add rice, return to the boil and boil for 6 minutes. Strain.
5. Remove cooked meat and about 1/2 cup liquid from pan. Stir partly cooked rice and 1 teaspoon salt into juices in pan. Make 3 or 4 holes in the rice with end of a wooden spoon. Place cooked meat on one side on top of rice, raisins and nuts over rest of rice. Sprinkle carrots over the top. Spoon reserved meat juices over all.
6. Cover rim of pan with a doubled-over dishtowel and cover tightly with lid. Cook over medium heat for 5 minutes, reduce heat to low and cook for further 25 minutes. Leave off the heat, covered, for 5 minutes.
7. To serve: put a layer of rice on a platter. Pile meat pieces on the rice in the center of the platter, and cover with the rest of the rice, making a mound. Sprinkle the nuts, carrots and raisins on the top of the mound. Serve.

*Char Masala: "Four spices", in this case cardamom, cinnamon, cloves, and cumin.

Unit 8: په پله تېر شه.

Section 1: Dialogue

امان: د شنبه په ماښام ډوډۍ ته زمونږ کره راتلای شې؟

پتنګ: هو! په ډېره خوشحالی. ځو بجې؟

امان: اوه بجې.

پتنګ: تشکر. د کور نښه خودې را ته ووایه.

امان: د جفرسن پله ته لاړ شه. په پله تېر شه. نژدې دوه میله نور هم
وړاندې لاړ شه.

پتنګ: ښه.

امان: بیا په دیارلسم سرک چپ لاس ته تاو شه.

پتنګ: ښه.

امان: د ترافیک له دوو ځراغونو نه تېر شه. له درې یم ځراغ سره
بیاچپ لاس ته تاو شه.

پتنګ: ښه.

امان: یو یونیم میل وړاندې لاړ شه ځو مارکټ ته ورسېږې. درست؟
څنګه چه مارکټ نه تېر شې، ښی لاس ته دې مګنولیا روډ دی.
په مګنولیا روډ مخامخ لاړ شه. چپ لاس ته دې ځلورم کور
زمونږ دی.

پتنګ: د جفرسن له پله نه ستاسې تر کوره پورې ټوله لار به ځو
میله وی؟

امان: یاره... پنځلس میله به وی.

پتنګ: ډېر تشکر.

New Vocabulary

Nouns

[kor ta] کور ته = [kara] کره
hour *F1* [baja] بجه
directions *F1* [náxa] نښه
bridge *M irreg.* [pla] پله
miles *M2* [míla] میله
side *M2* [lās] لاس
shopping mall *M2* [markíṭ] مارکټ
way, road *F1-[a]* [lār] لار

Ordinal Numbers

thirteenth [dyarlasám] دیارلسم
fourth [tsalorám] ځلورم

Verbs

command form of - ځ [lāṛ sa] لاړ شه
pass by *der. vb* [tér sa] تېر شه
turn *der.. vb* [tāw sa] تاو شه
reach *smp. vb* [raség-] رسېږ

Adverbs, Phrases and Idioms

can you come [rātláy se?] راتلای شې؟
With pleasure... [pa ḍéra khushālí] په ډېره خوشحالی
ahead [wṛānde] وړاندې
traffic light [de tarāfík tsirāgh] د ترافیك څراغ
yes... (I'm listening...' [xa...] ښه
right? [drust?] درست؟
one and a half [yawním] یو نیم
straight [mákhāmákh] مخامخ

Pronouns

our *str. pron.* [di múng] زموږ
your (pl.) *str. pron.* [dı tāse] ستاسی

Adjectives

left *4* [chap] چپ
right *4* [xi] ښی
whole *I* [ṭol] ټول

Prepositions

on, at (with places) [pa] په

Conjunctions

until [tso] څو
as soon as [tsánga tse] څنګه چه

English words

Magnolia Road [magnólyā róḍ] مګنولیا روډ
Jefferson [jéfarsan] جېفرسن

Practice

1. Memorize the following lines from the dialogue. Practice the A and B parts with a partner.

A: د شنبې په ماښام ډوډۍ ته زمونږ کره راتلای شې؟

B: هو! په ډېره خوشحالی. څو بجې؟

A: اوه بجې.

B: تشکر. د کور نښه خودې را ته ووایه.

2. Memorize the following lines from the dialogue. Practice the A and B parts with a partner.

A: د جفرسن له پله نه ستاسی تر کوره پورې توله لار به څو میله وی؟

B: یاره... پنځلس میله به وی.

3. Substitute, in the A sentence above, places known to you and your partner. Have him/her answer the question truthfully.

4. Choose two points known to everyone in your class. Work out directions in Pashto from one of these points to the other.

5. Give directions from your school or class to your house.

Section 2: Ordinal Numbers

Examples

		DSg	*DPl*	*OSg*	*OPl*
'fourth'	M:	څلورم [tsalorə́m]	څلورم [tsalorə́m]	څلورم [tsalorə́m]	څلورمو [tsalorə́mo]
	F:	څلورمه [tsalorə́ma]	څلورمې [tsalorə́me]	څلورمې [tsalorə́me]	څلورمو [tsalorə́mo]
'seventh'	M:	اوم [wam]	اوم [wəm]	اوم [wəm]	اومو [wə́mo]
	F:	اومه [wə́ma]	اومې [wə́me]	اومې [wə́me]	اومو [wə́mo]

Notes:

1. The ordinal forms of numbers ending in consonants are parallel to the forms for څلورم 'fourth' given above.

2. The ordinal forms of the numbers ending in [ə] are parallel to the forms for اوم 'seventh' given above.

3. The ordinal root for دوه is [doy-] -دويـ; for [dre] درې is [drey-] - درېيـ; the ordinal endings for دوه and درې are parallel to څلورم.

4. The ordinal for يو is [awál] اول 'first', a regular class 1 adjective.

5. Ordinals are always written out, rather than being represented with the number symbols.

Practice

1. Read the following numbers.

a. ١
b. ١٣
c. ٣
d. ١٨
e. ٥
f. ١٠
g. ٢٤
h. ١٢
i. ٢
j. ١٩
k. ٢١
l. ١٥
m. ٩
n. ٦
o. ٢
p. ٢٨
q. ٢٣
r. ١٤
s. ٨
t. ٣٠
u. ٤
v. ١١
w. ١٧
x. ٢٦

2. Read the numbers above as ordinals in the *MDSg* form; in the *FDSg* form; in the *M* and *F OPl* form.

3.

Tell someone to turn left at:	Tell someone to pass by:
a. the third street	a. the ninth shop
b. the fifth light	b. the fourth classroom
c. the second shop	c. the seventh light
d. the first bridge	d. the tenth house
e. the sixth house	e. the eighth office

4. Count in ordinals up to thirty, e.g. اول، دوهم، دريم، ...

Section 3: Derivative Verbs

Examples

'Cross over the bridge.'	په پله تېر شه.
'Turn left at the fourth street.'	بیا په دیارلسم سرك چپ لاس ته تاو شه.
'Go through two traffic lights.'	د ترافیـك له دوو څراغونو نه تېر شه.
'The streets are getting blocked.'	سرکونه بندېږی.
'In summer some fruits and crops ripen.	اوړی بعضې مېوې او فصلونه پخېږی.
'The restaurant cooks good Afghan food.'	رستوران ښه افغانی ډوډۍ پخوی.
'Patang is examining patients.'	پټنګ ناروغان معاینه کوی.

Notes:

1. Most of the verbs in Pashto are derivative verbs, consisting of two elements: a noun, adjective or adverb as the first element, and an auxiliary as the second element. The personal endings are attached to the auxiliary. In the examples above, the first element of each derivative verb is underlined twice, and the auxiliary with its personal ending is in dotted underline.

2. The auxiliary element is either the transitive auxiliary [kaw-] -کو or the intransitive auxiliary [keg-] -کېږ. These auxiliaries are similar to the full verbs -کو 'do' and -کېږ 'become'.

3. Any noun or adjective in Pashto can be converted into a derivative verb by adding the auxiliary, e.g.

'close, near'	نږدې
'become close, draw near, approach'	نږدې کېږ-
'bring (something) close, make (something) approach'	نږدې کېږ-

Some of the derivative verbs that have appeared in previous units are:

'call'	تېلیفون کو-	'get blocked'	بندېږ-
'be sold'	خرڅېږ-	'ripen'	پخېږ-
'understand'	پوه کېږ-	'cook'	پخو-
'enjoy'	خوښو-	'examine'	معاینه کو-

Forms of Derivative Verbs

Present Imperfective

With transitive auxiliary -کو:

[pakhaw-́] -پخو 'cook' (first element ends in consonant)

[māyena kaw-́]-معاینه کو 'examine' (first element ends in vowel)

With intransitive auxiliary -کېږ:

[tāwég-] -تاوېږ 'turn' (first element ends in consonant)

[nizdé kég-] -نژدې کېږ 'get close' (first element ends in vowel)

Notes:

1. If the first component of a derivative verb ends in a consonant, the [k] of the transitive or intransitive auxiliary drops in the present imperfective form. The first and second elements are written and pronounced as one word.

2. In the present imperfective tense, the derivative verbs whose first elements end in consonants are indistinguishable from simple verbs ending in -ېږ or -و.

Present Perfective

With transitive auxiliary -کړ:

[pokh k-] -پوخ کړ *(masculine)* / [pakhá k-] -پخه کړ *(feminine)*

[māyena k-]-معاینه کړ 'examine'

With intransitive auxiliary -ش:

[tāw s-] -تاو ش 'turn' (first element ends in consonant)

[nizdé s-] -نژدې ش 'get close' (first element ends in vowel)

Notes:

1. The present perfective form of a derivative verb consists of the first component followed by [k-] -کړ (transitives) or [s-] -ش (intransitives).

2. If the first component is an adjective, the corresponding derivative verb has masculine and feminine singular and plural forms.

3. The pronunciation of the perfective forms of the auxiliaries varies dialectally:
-کړ is pronounced [k-] or [kṛ-]; -ش is pronounced [s-] or [sh-].

Section 4: Using Derivative Verbs

Commands

'Cook the food.' *(sg)*	[ḍoḍəy pakhá ka.]	ډوډۍ پخه کړه.
'Don't cook the food.' *(sg)*	[ḍoḍəy má pakhawa.]	ډوډۍ مه پخوه.
'Cook the kabob.' *(pl)*	[kabāb pókh kəy.]	کباب پوخ کړئ.
'Don't cook the kabob.' *(pl)*	[kabāb má pakhawəy.]	کباب مه پخوئ.
'Examine the women.' *(sg)*	[xədze māyená ka.]	ښځې معاینه کړه.
'Don't examine the women.' *(sg)*	[xədze má māyena kawa.]	ښځې مه معاینه کوه.
'Turn to the right.' *(pl)*	[xí lās ta tā́w səy.]	ښی لاس ته تاو شئ.
'Don't turn to the right.' *(pl)*	[xi lās ta má tāwégəy.]	ښی لاس ته مه تاوېږئ.
'Get close to the table.' *(sg)*	[mez ta nizde sa.]	مېز ته نږدې شه.
'Don't get close to the table.' *(sg)*	[mez ta má nizde kega.]	مېز ته مه نږدې کېږه.

Notes:

1. As with simple verbs, the positive command is formed with the perfective form, and the negative command with the imperfective form, of derivative verbs.

2. The negative [má] مه comes before the first element of the derivative verb.

3. A derivative verb with alternating masculine/feminine first elements agrees with the object of the command if there is one; otherwise it agrees with whoever the command is addressed to.

Practice

Give the singular and plural, positive and negative command forms for the following verbs:

تېرېږ-   معاینه کو-   پخو-   تېلیفون کو-

Future Expressions

'I will cook the food.'	[ḍoḍáy ba pakhá kəm.]	ډوډۍ به پخه کړم.
'I won't cook the food.'	[ḍoḍáy ba pakha ná kəm.]	ډوډۍ به پخه نه کړم.
'I will cook the kabob.'	[kabāb ba pókh kəm.]	کباب به پوخ کړم.
'I won't cook the kabob.'	[kabāb ba pokh ná kəm.]	کباب به پوخ نه کړم.
'He will examine the women.'	[xədze ba māyená ki.]	ښځې به معاینه کړی.
'He won't examine the women.'	[xədze ba māyena ná ki.]	ښځې به معاینه نه کړی.
'She will turn to the right.'	[xí lās ta ba tā́w si.]	ښی لاس ته به تاو شی.
'She won't turn to the right.'	[xí lās ta ba tāw ná si.].	ښی لاس ته به تاو نه شی.
'She'll get close to the table.'	[mez ta ba nizdé si.]	مېز ته به نږدې شی.
'She won't get close to the table.'	[mez ta ba nizde ná si.]	مېز ته به نږدې نه شی.

Notes:

1. As with simple verbs, future statements are formed with the particle به and the perfective form of derivative verbs.

2. The masculine/feminine, singular/plural alternative of a derivative verb agrees with the object of the sentence, if there is one; otherwise it agrees with the subject.

3. The negative [ná] نه goes after the first component of the derivative verb and before the auxiliary.

4. Future questions with derivative verbs differ from their corresponding statements in intonation only.

Practice

1. The following commands were addressed to Patang. What would they be if they were addressed to Theresa?

١. په پله تېر شه.
٢. په دیارلسم سړك چپ لاس ته تاو شه.
٣. د ترافیك له دوو څراغو نه تېر شه.
٤. له درېیم څراغ سره چپ لاس ته تاو شه.
٥. له مارکټ نه تېر شه.

2. Make the following commands negative.

١. له پله نه تېر شه.
٢. له اول څراغ سره چپ لاس ته تاو شه.
٣. په سړك باندې ښی لاس ته تاو شه.
٤. ته ودرېږه!
٥. د ترافیك له څراغ نه تېر شه.

3. How will Patang get to Aman's house? (Change each of the following commands to a future statement with Patang as the subject.)

Example: له پله نه تېر شه. پتنګ به له پله نه تېر شي.

١. نږدې دوه میله نور هم وړاندې لاړ شه.
٢. بیا په دیارلسم سړك چپ لاس ته تاو شه.
٣. د ترافیك له دوو څراغو نه تېر شه.
٤. یو یونیم میل وړاندې لاړ شه.
٥. له مارکټ نه تېر شه.
٦. په مګنولیا روډ باندې ښی لاس ته تاو شه.

4. How will Theresa get to Aman's house? (Change each of the commands above to a future statement with Theresa as the subject.)

Section 5: Reading

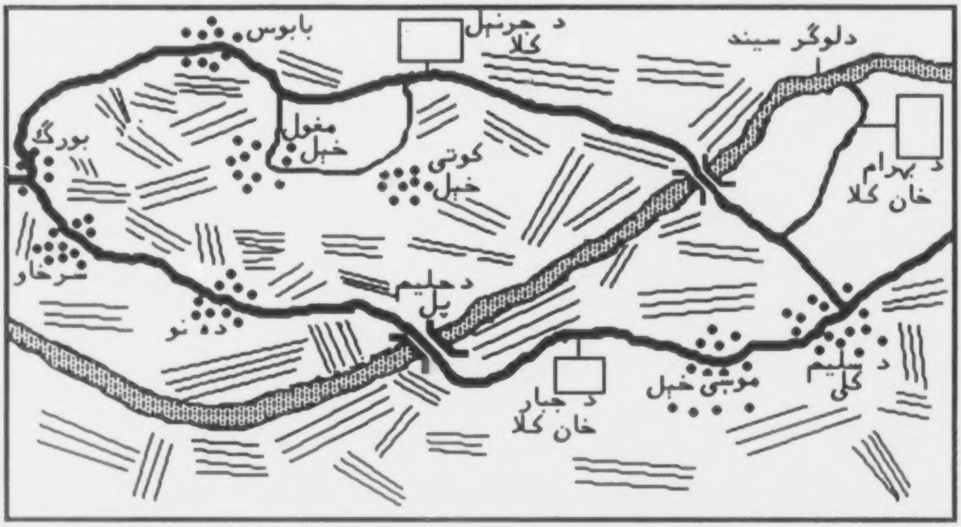
بابوس
د جرنیل کلا
دلوګر سیند
بورګ
مغول خېل
کوتی خېل
د بهرام خان کلا
سرخاو
ده نو
د حلیم پل
د جبار خان کلا
موښی خېل
د سلیم کلی

نن د جمعې ورځ ده. د اسد پلار به سبانه بل سبا له سرخاو نه روان شي. غرمه به په ده نو کې تېره کړي. ماسختن به د جبار خان کلا ته ورسېږي. شپه به د جبار خان په کلا کې تېره کړي.

سهار وخته به د بهرام خان کلا ته روان شي. غرمه به د سليم په کلی کې تېره کړي. ماسپښين به د بهرام خان کلا ته ورسېږي. هلته به دوه شپې تېرې کړي.

بیا به د جرنیل کلا ته لاړ شي. د جرنیل کلا نه به بابوسو ته لاړ شي. شپه به له خپل تربره سره په بابوسو کې تېره کړي.

له بابوسو نه به بورګ ته ولاړ شي. بیا به یو څه تم شي. بیا به بېرته سرخاو ته لاړ شي.

New Vocabulary

Nouns

compound *F3* [kalā̆] کلا

village *M3* [kálay] کلی

relative *irreg., Osg.* [tərbrá] تربره

Places on the map

Logar River [de logar sin] دلوگر سیند

Halim Bridge [de alím pul] د حلیم پول

Asad's father's friends

Jabar Khan [jabār khān] جبار خان

Baram Khan [bārām khān] بهرام خان

Jarnayl [jarnayl] جرنیل

Adverb

there *adv.* [álta] هلته

Verbs

start out *der.* [rawānég-] -روانېږ

spend (time) *der.* [teraw-́] -تېرو

make a stop *der.* [tamég-] -تمېږ

Villages

[borg] بورگ

[bābús] بابوس

[maghwal khel] مغول خېل

[kute khel] کوتې خېل

[musākhel] موسی خېل

[de salim kəlay] د سلیم کلی

[denāw] ده نو

[surkhāw] سرخاو

Have You Understood?

د اسد پلار به شپې چېرې تېرې کړی؟

د جمعی شپه: ______________________________

د شنبې شپه: ______________________________

د یکشنبې شپه: ______________________________

د دوشنبې شپه: ______________________________

د سه شنبې شپه: ______________________________

د چارشنبې شپه: ______________________________

د پنجشنبې شپه: ______________________________

Section 6: Diversions

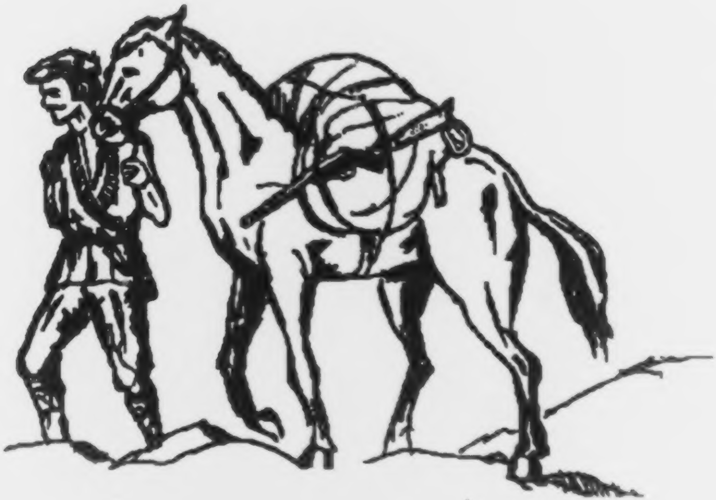

په پوښتنه سړی مکې ته رسېږی

[pə puxtə́na saṛay make ta rasə́gi.]

"By asking, a man can get as far as Mecca."

Unit 9: دالته کښېنه.

Section 1: Dialogue

امان: ستړی مه شې. په خیر راغلې.
پتنګ: خوار مه شې. په خیر اوسې.
امان: څنګه یې؟ صحت دې ښه دی؟
پتنګ: تشکر.
امان: دالته کښېنه.
پتنګ: مهربانی.
امان: په لاره کې خو په تکلیف نه شوې؟
پتنګ: نه. بیخی ښه راغلم.
امان: څه شې څکې؟
پتنګ: لږ کوک راکړه.
امان: ملګری دې ښه دی؟
پتنګ: تشکر. تر اوسه خو ښه دی.
امان: له وطنه خبرېږې؟
پتنګ: یاره ډېر خو نه خبرېږم. خو کله کله یو نیم خط راځی.
امان: په کور کې خیریت دی؟
پتنګ: تر اوسه خو خیریت دی.
امان: د وطن په باره کې څه اورې؟
پتنګ: څه مهمه خبره خو نشته.
امان: وایی چه امریکا روسانو ته د افغانستان د مسئلې د حل په باره کې یو نوی پېشنهاد کوی.
پتنګ: هو! دا خبره رښتیا ده.

New Vocabulary

Nouns

health *M2* [sɪhát] صحت

trouble *M2* [taklíf] تکلیف

Coke *M2* [kok] کوک

country *M irreg.* [watə́n] وطن

letter *M2* [khat] خط

word, news *F1* [khabə́ra] خبره

Russian *M1* [rus] روس

issue *F1* [masála] مسئاله

settlement *M2* [ħal] حل

proposal *M2* [peshnɪhád] پېشنهاد

Verbs

you were [swe] شوې

I came [rāghləm] راغلم

give *cpl.* [rāk-] راکړ-

hear *der.* [khabrég-] خبرېږ-

hear *smp.* [awr-] اور-

there isn't [nə́sta] نشته

Adjective

important *I* [mohím] مهم

Adverbs, phrases, idioms

You came in health. [pə kháyr rāghle.] په خیر راغلې.

Live in health. [pə kháyr wóse.] په خیر اوسې.

there [dālta] دالته

you weren't [nə́ we.] نه وې

Is everything all right at home? [pə kór ke khayriát da?] په کور کې خیریت دی؟

true [rixtyā] رښتیا

Practice

1. Memorize the first twelve lines of the dialogue. In pairs, take the parts of Amān and Patang and practice their conversation.

2. Still in pairs, play host and guest with each other. Vary the dialogue by asking for something other than Coke to drink, using different greeting phrases, etc.

Section 2: Doubly Irregular Verbs*

Examples

'He is my guest at the restaurant.'	[da] /[day] . په رستوران کې زما مېلمه دی
'He will be my guest at the restaurant.'	[si] /[shi]. په رستوران کې به زما مېلمه شي
'They never get tired of swinging.'	[kégi] . په تالونو هېڅ نه ستړی کېږي
'They will never get tired of swinging.'	[si] /[shi] . په تالونو به هېڅ ستړی نه شي
'They are dancing the atan.'	[kawí] . اتڼ کوي
'Dance the atan.'	[wáka] . اتڼ وکړه
'He is giving me some Coke.'	[rākawí] . لږ کوک راکوي
'Give me some Coke.'	[rā́ka] . لږ کوک راکړه
'In the evening he gives lessons.'	[warkawí] . مازدیگر درس ورکوي
'This evening he will give lessons.'	[wárki] . مازدیگر به درس ورکړي
'Laylā is going to Virginia.'	[dzi] . لیلا ورجنیا ته ځي
'Laylā will go to Virginia.'	[lā́ra si] . لیلا به ورجنیا ته لاړه شي
'Once in a while a letter comes.'	[rādzí] . کله کله یو نیم خط راځي
'Come here.'	[rādzá] . راځه
'A letter will come tomorrow.'	[rā́ si] . سباته به خط را شي
'Sometimes Asad goes there.'	[wardzí] . اسد کله کله ورځي
'Go there.'	[wardzá] . ورځه
'Asad will go there.'	[wár si] . اسد به ورشي
'He is sitting down there.'	[kení] . دالته کښېني
'Sit down there.'	[kéna] . دالته کښېنه

---

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

Forms

Stress shift* alone:

Present Imperfective	*Present Perfective*
'sit down'[ken-́] -کښېنـ	[kén-] -کښېنـ
'get up' [pātség-] - پاڅېږ	[pātseg-] - پاڅېږ
'bring (to me)' [rāwṛ-́] - راوړ	[rāwṛ-] - راوړ
'take (to him)' [warwṛ-́] - وروړ	[wárwṛ-]- وروړ

Root change alone:

Present Imperfective	*Present Perfective*
'be' یم/ یې/ دی/ یو/ یاستئ/ دی	[s-] -شـ
'become' [keg-] - کېږ	[s-] -شـ
'go' [dz-] -ځـ	[lāṛ] /[lāṛa s-] -شـ لاړ/ لاړه

Stress shift and root change:

Present Imperfective	*Present Perfective*
'make', 'do' [kaw-́] - کو	[wə́k-] /[wə́kṛ-] - وکړ
'give (to me)' [rākaw-́] - راکو	[rāk-]- راکړ
'give /(to him)' [warkaw-́] - ورکو	[wárk-] - ورکړ
'give (to you)' [darkaw-́] - درکو	[dárk-] - درکړ
'come (to me)' [rādz-́] -راځـ	[rādz-] -راځـ
'go (to him)' [wardz-́] -ورځـ	[wárdz-] -ورځـ

Notes:

1. Doubly irregular verbs are verbs whose perfective forms do not follow a consistent pattern. They tend to be high-frequency words in Pashto.

2. The perfective of some of the doubly irregular verbs (e.g.- ـه) is formed by changing the root of the verb.

3. The perfective of other doubly irregular verbs (henceforth called 'stress-shift verbs') (e.g.- کښېنـ) is formed solely by shifting the stress to the first syllable. The perfective/imperfective difference in these verbs is not reflected in the writing system: [kenə́y] 'you are all sitting down' and [kénəy] 'sit down' are both written کښېنئ.

4. The perfective of other doubly irregular verbs (e.g. -راکو) is formed by a stress shift in addition to a change in the root of the verb.

5. As with simple and derivative verbs, the present imperfective tense is formed with the present imperfective form of doubly irregular verbs.

6. With the exception of -راځ and -ورځ, commands and future expressions are formed with the present perfective form of doubly irregular verbs. Commands with -راځ and -ورځ are formed with the imperfective; future expressions with these verbs are formed with the perfective.

Practice

1. Fill in the paradigms below with the doubly irregular verbs listed on page 106.

Present Imperfective		*Present Perfective*	
1sg: ___	*1pl:* ___	*1sg:* ___	*1pl:* ___
2sg: ___	*2pl:* ___	*2sg:* ___	*2pl:* ___
3sg: ___	*3pl:* ___	*3sg:* ___	*3pl:* ___

2. Read the following sentences, then mark the stressed syllables in each.

دلته کښېنم. [dəlta kenəm.]

دلته نه کښېنم. [dəlta nə kenəm.]

دلته کښېنه. [dəlta kena.]

دلته مه کښېنه. [dəlta mə kena.]

پتنګ ته کوك ورکوی. [patang ta kok warkawi.]

پتنګ ته کوك نه ورکوی. [patang ta kok nə warkawi.]

پتنګ ته کوك ورکړه. [patang ta kok warka.]

پتنګ ته کوك مه ورکوه. [patang ta kok mə warkawa.]

پتنګ وخته پاڅېږی. [patang wakhta pātsegi.]

پتنګ وخته نه پاڅېږی. [patang wakhta nə pātsegi.]

وخته پاڅېږه. [wakhta pātsega.]

وخته مه پاڅېږه. [wakhta mə pātsega.]

Section 3: Future Expressions

Examples

'I'll sit down here.'	[dálta ba kénəm.]	دلته به کښېنم.
'I won't sit down here.'	[dálta ba ke ná nəm.]	دلته به کښې نه نم.
'He'll give Patang a Coke.'	[patáng ta ba kok wárki.]	پتنګ ته به کوک ورکړی.
'He won't give Patang a Coke.'	[patáng ta ba kok war ná ki.]	پتنګ ته به کوک ورنکړی.
'I will get up early.'	[wákhta ba pátsegəm.]	وخته به پاڅېږم.
'I won't get up early.'	[wákhta ba pa ná tsegəm.]	وخته به پا نه څېږم.
'They will dance the atan.'	[ataṇuna ba wə́ki.]	اتڼ به وکړی.
'They won't dance the atan.'	[ataṇuna ba wə ná ki.]	اتڼ به و کړی.
'Laylā will go.'	[laylā ba lā́ra si.]	ليلا به لاړه شی.
'Laylā won't go.'	[laylā ba lā́ra nə si.]	ليلا به لاړه نه شی.

Notes:

1. As with simple and derivative verbs, future expressions are formed with the perfective form of the doubly irregular verbs.

2. In the case of verbs the perfective of which is formed by shifting stress to the first syllable, the negative نه goes between the prefix and the root of the doubly irregular verb.

3. In the case of the other doubly irregular verbs, the negative نه goes before the verb or auxiliary as usual.

Practice

1. Make the following statements negative.

۱. اسد به پاڅېږی.
۲. رابیا به بادام درکړی.
۲. اسد به په مېز کښېنی.
٤. لیلا به د غلځی صاحب له ښځې سره کښېنی.
٥. داود به بیر درکړی.
٦. پټنګ به پاڅېږی، لیلا به کښېنی.
٧. داود ته به بانجان چلو ورکړو.
٨. ټول به وخته پاڅېږی.
٩. پټنګ ته به څه شی ورکړی؟
١٠. په څو بجو به مېلمستیا ته ورشې؟

2. With a partner, ask and answer questions on the following model, changing the days and times:

ته به سباته وخته پاڅېږی؟
به، زه به سباته وخته پا نه څېږم.

3. Use the doubly irregular verbs you know in statements about the present and future.

Section 4: Reading

مېلمه پالنه

په پښتنو کې مېلمه یو مفهوم لری او په امریکایانو کې بل مفهوم لری. په امریکایانو کې مېلمه یا بلل کېږی او یا، لږ تر لږه کوربه د مېلمه په ورتگ خبر وی. خو په پښتنو کې دا ضرور نه ده چه مېلمه وبلل شی او یا کوربه د مېلمه په ورتگ خبر وی. هلته مېلمه اکثره په سړی پېښېږی. بله خبره داده چه پښتانه مېلمه ته دومره ښه ډوډۍ برابروی چه خپله یې ډېره کمه خوری. که د پښتانه کره دښمن هم ور پېښ شی مېلمه یې دی او د هغه قدر کوی. پښتانه مسافر ته هم شپه ورکوی. خو د هغه دومره قدر نه کوی لکه د مېلمه چه کوی. لنده دا چه مسافر او مېلمه فرق سره لری.

New Vocabulary

Nouns

hospitality *F1* [melma pālә́na] مېلمه پالنه
concept *M2* [mafhúm] مفهوم
host *M, irreg.* [korbá] کوربه
arrival *M2* [wartág] ورتگ
enemy *M, irreg.* [duxmán] دښمن
traveler *M1* [masāfár] مسافر

Verbs

happen *der.* [pexég-] - پېښېږ
prepare *der.* [barābaraw-́] - برابرو

Conjunctions

either ... or [yā... aw yā] یا ... او یا
if [ka] که
like, as [lә́ka] لکه

Adjectives

aware, informed *1* [khabár] خبر
necessary *1* [zarúr] ضرور
rare, little *1* [kam] کم

Adverbs, phrases, and idioms

is invited	[balal kégi]	بلل کېږی
at least	[lə́g tər lə́ga]	لږ تر لږه
is invited	[wə́balal si]	وبلل شی
drops in on one	[pa saṛi pexégi]	په سړی پېښېږی
another thing [is that...]	[bə́la khabəra]	بله خبره
they themselves	[khpə́la ye]	خپله يې
happen to him	[wər pexég-]	ورپېښېږ-
show respect, hospitality to	[qádər kaw-]	قدر کو-
take in for the night	[shpá warkaw-]	شپه ورکو-
in short	[lanḍa dā̆ tse]	لنده دا چه
are different	[fárq sara lari]	فرق سره لری

Have You Understood?

1. Explain, in English, the difference between the treatment given a مېلمه and that given a مسافر .

2. Discuss the differences between Pashtun مېلمه پالنه and modern American customs regarding houseguests.

Section 5: Diversions

بې وخته مېلمه د آسمان چړك دی.

[bé wakhta melmá de asmā́n chṛák da.]

An uninvited guest is a thunderbolt from the sky.

سل بللی ځایږی، یو نا بللی نه ځایږی.

[sə́l baləli dzayégi, yaw nā́baləlay nə́ dzayegi.]

There's room for a hundred invited guests;
there's no room for one uninvited guest.

یو چا په کلی کې نه پرې ښوده
ده وېل آس مې د خان کره وتړئ.

[yaw chā pə kə́li ke ná prexóda
də wayə́l ā́s me de khā́n kara wə́taṛay.]

No one in the village will have him,
but he wants his horse kept in the khā́n's stable!

Unit 10: اسد به مې بوزی

Section 1: Dialogue

امان: ته خو موټر نه لرې، ځوک دې بيايی؟

تريسا: اسد به مې بوزی.

پتنګ: زه هم په هغه خوا ځم، بو به دې زم.

تريسا: ډېر تشکر. اسد بيخی راته نژدې دی، هغه به مې بوزی.

* * *

غلځی صاحب: تريسا به ځوک کورته بوزی؟

امان: ګومان کوم چه اسد به يې هرومرو بوزی.

غلځی صاحب: که بل ځوک نه وی، مونږ به يې بوزو.

* * *

تريسا: ما به کورته ورسوې؟

اسد: ولی نه.

تريسا: لار خو دې ليدلې ده؟

اسد: هو، ليدلې مې ده، خو ته به هم کومک راسره وکړې.

تريسا: ته په ړانده، ړانده ته لار ښيی.

اسد: دا څه وايې؟ هر کله مې په ډېره ښه لاره بيايې.

تريسا: راځه ګورو به. توکل په خدای.

New Vocabulary

Nouns

car *n, M2.* [moṭár] موټر

direction *n, F3.* [khwā] خوا

blind person *n, M irreg.* [ṛāndá] ړانده

Verbs

take, transport *dbl. irreg.* [byāy-´] بیایـ-

prf. of بیایـ- [boz-] بوز-

cause to reach *smp.* [rasaw-´] رسو-

Adverbs, phrases, idioms

very probably [arúmaru] هرومرو

Of course! [wále na.] ولی نه.

familiar to ... [... lidále] لیدلې

help [komák kaw-] کومك کو-

Trust in God. [tawkál pa khwdāy.] توکل په خدای

Pronouns

you *(weak, direct form.)* [de] دې

me *(weak, direct form.)* [me] مې

that *(domonstrative)* [aghé] هغې

me *(strong, direct form)* [mā] ما

me *(weak pron., oblique form.)* [rā] را

Preposition

with, by means of [pa] په

Practice

1. Memorize the conversation between Amān and Ghalzay Sahib. Take one part or the other with your teacher or another student; then take the other part. Vary the conversation by substituting the names of people you know.

2. Ask someone if he/she is going to take you to various places, e.g.

ما به مېلمستیا ته ورسوې؟
ما به رستوران ته ورسوې؟

3. Ask someone:
   - to help Patang
   - to help his/her teacher
   - to help his/her friends
   - to help you

Section 2: Weak Pronouns

Forms

Person/Number	Subject	Object	Possessive	Obj. of Prep.
1Sg. ('my', 'me')	-	[me] مي	[me] مي	[rā] را
2Sg. ('your', 'you')	-	[de] دي	[de] دي	[dər] در
3Sg. ('his/her', 'him/her')	-	[ye] يي	[ye] يي	[wər] ور
1Pl. ('our', 'us')	-	[mo] مو	[mo] مو	[rā] را
2Pl. ('your', 'you')	-	[mo] مو	[mo] مو	[dər] در
3Pl. ('their', 'them')	-	[ye] يي	[ye] يي	[wər] ور

Notes:

1. Weak pronouns in subject position are dropped altogether.
2. The weak direct object pronouns are the same as the weak possessive pronouns.
3. In some dialects, [mo] مو is used, in others [am] ام, for the 1Pl weak pronoun.
3. The first part of two-part prepositions is dropped when the object is a weak pronoun, e.g. [lə amān sara] له امان سره >>>> [wə́r sara] ورسره.
4. The weak pronoun object of the preposition په ... کي, drops, rather than the په, resulting in the phrase [pə ke] په کي 'there'.

Practice

Give the Pashto for the following phrases and sentences:

with him
with me
with you

from us
from you all
from her

to me
to you
to us

I'm sitting with him.
I'm sitting with them.
I'm sitting with you all.
I'm sitting with you.

Send me.
Send them.
Send him.

He is meeting us.
He is meeting you.
He is meeting her.
He is meeting me.

Position

'Amān is inviting you to the party.'	[amān de melmastyā ta ghwāṛī.]	امان دې مېلمستيا ته غواړی.
'He is inviting you to the party.'	[melmastyā ta de ghwaṛí.]	مېلمستيا ته دې غواړی.
'Patang is taking us.'	[patang mo byāyí.]	پتنګ مو بيايی.
'He is taking us.'	[byāyí mo.]	بيايی مو.
'Theresa is going to the party with him.'	[terisa melmastyā ta wár sara dzi.]	تريسا مېلمستيا ته ورسره ځی.
'She is going to the party with him.'	[melmastyā ta wár sara dzi.]	مېلمستيا ته ورسره ځی.

Notes:

1. Weak possessive and direct object pronouns come after the first stressed element in the sentence.

2. Prepositional phrases with weak pronouns come directly before the verb in most dialects. In other dialects, they occur in their normal position.

Practice

In the following sentences (many of which are from previous units), identify the weak pronoun, translate it into English, and identify the stressed element in the sentence that the weak pronoun follows.

١. خور يې په شلګر کې واده ده.
٢. خوېندې يې هم ليلا غوندې دی؟
٣. منې يې ډېرې مشهورې دی.
٤. د امان او ليلا کورته يې بوزه.
٥. په پښتو يې ووايه.
٦. ګډ به يې سره وخورو.
٧. سبا ماښام يې راوړی.
٨. لرم يې.

Section 3: The Order of 'Floating' Particles* in Sentences

Examples

'My father is sending you.'	[plăr me de legi.]	پلار مي دي لېږی.
or 'Your father is sending me.'	1 2	
'My father will send you.'	[plăr ba me de wálegi.]	پلار به مي دي ولېږی.
or 'Your father will send me.'	1 2 3	
'Maybe my father is sending you.'	[plăr kho me de légi.]	پلار خو مي دي لېږی.
or 'Maybe your father is sending me.'	1 2 3	

Notes:

1. There are several particles that 'float': their position in a sentence must be just after the first stressed element in a sentence. These floating particles are [kho] خو 'maybe', the future marker به, and the weak possessive and direct object pronouns.

2. When there is more than one floating particle in a sentence, the particles occur in a particular, fixed order:

خو *then* به *then* مو / مي *then* دي *then* يي

3. Because of this fixed order of particles, many sentences are ambiguous.

Practice

Identify the weak pronouns and floating particles in the following sentences and questions, and explain their order.

١. د کور نښه خو دي را ته ووايه.
٢. ورور به مو دي سبا ته وګوری.
٣. ورور به يي په چارشنبي وګورم.
٤. پلار خو به دي اتڼ ونکړی.
٥. ليلا به نه راسره ځی.
٦. خور به دي جمعي را ورسېږی.
٧. لار خو دي ليدلی ده؟
٨. مور به مي ټېليفون وکړی.
٩. ملګری دي درسره اوسېږی؟
١٠. نه ورسره ځی.

---

* Definitions and explanations of asterisked items are given in the Glossary of Technical Terms at the end of the Workbook.

Floating Particles with Stress-shifting Verbs

'He is taking me.'	[byāyí me.] 1	بیایی مې.
'He isn't taking me.'	[ná me byāyi.] 1	نه مې بیایی.
'He will take me.'	[bó ba me zi.] 1 2	بو به مې زی.
'He won't take me.'	[bó ba me ná zi.] 1 2	بو به مې نه زی.
'The teacher is taking me.'	[xowúnkay me byāyí.] 1	ښوونکی مې بیایی.
'The teacher isn't taking me.'	[xowúnkay me ná byāyi.] 1	ښوونکی مې نه بیایی.
'The teacher will take me.'	[xowúnkay ba me bózi.] 1 2	ښوونکی به مې بوزی.
'The teacher won't take me.'	[xowúnkay ba me bo názi.] 1 2	ښوونکی به مې بو نه زی.
'Take me.'	[bó me za.] 1	بو مې زه.
'Don't take me.'	[má me byāyá.] 1	مه مې بیایه.

Notes:

1. Stress-shifting verbs in imperfective forms: If there is no other stressed element in the sentence, floating particles come after both syllables of the verb.

2. Stress-shifting verbs in perfective forms: If there is no other stressed element in the sentence, floating particles come after the first (stressed) syllable of the verb, and before the negative and/or the rest of the verb.

Practice

1. In each of the following sentences, identify the stress-shifting verb and the floating particles, and explain the word order.

۱. مور مو يې راوړی.
۲. را خو به يې نه وړی.
۳. کښې خو به نه نم.
٤. کتاب به ورکوی؟
٥. بو خو به مې نه ځی.
٦. خط مې مه وروړه.
۷. دلته خو مه کښېنه.
۸. تربرونه به مو يې بوزی.
۹. پتنگ خو به نه ورځی؟
۱۰. وريې کړه.

2. For each of the following sentences or commands, give the English equivalent; then change the underlined noun into the appropriate weak pronoun; then say the reordered sentence or command; then give its English equivalent.

۱. پلار به مې موټر درنکړی.
۲. رابيا ليلېې ته بوزه.
۳. خط خو راوړه.
٤. اخبار به مې ملگری ته ورکړم.
٥. اسد جامې خپلې مور ته ور نه وړې.
٦. کتاب درکوی.
۷. بېر خو مه راکوه.
۸. داود پسته او بادام راوړی.
۹. خور به دې ميلمستيا ته بو نه زې.
۱۰. پتنگ ته نوی کتاب مه ورکوه.

Section 4: Reading

په کابل کې شخصی موټر لږ دی. خلك له یوه نه بل ځای ته یا
پیاده ځی یا په سروېس او ټکسی کې. ډېر نارینه په باېسکلونو
هم سپرېږی. که سروېس وی، په ټکسی کې عموما ډېر
خلك نه سپرېږی. ځکه د ټکسی کرایه ډېره زیاته ده.
سروېسونه عموماً ډك وی او ډېر خلك په کې ولاړ وی. کله کله
خلك یو یا دوه ساعته سروېس ته انتظار باسی.

په سروېس کې ښځې او نارینه څنګ په څنګ نه کښینی. ښځو ته د
سروېس په مخ کې یو څو څوکۍ ټاکل شوی وی. ښځې یا په
همدغو څوکېو کښینی او یا یې خوا ته ولاړې وی.

کله چه خلك په کلو کې له یوه نه بل ځای ته ځی، په خرو یا
اسونو سپرېږی. بعضې خلك په بایسکل هم سپرېږی. خو که لار
ډېره اوږده نه وی، نو خلك، عموماً پیاده ځی.

New Vocabulary

Nouns

bus *M2.* [sarwés]	سروېس	hour *M2* [sāt]	ساعت
taxi *M irreg.* [ṭaksí]	ټکسی	front, face *M2* [makh]	مخ
man, male *M irreg.* [nāriná]	نارینه	chair, seat *F2* [tsawkáy]	څوکۍ
bicycle *M2* [baysikíl]	بایسکل	donkey *M irreg, DP1* [khro]	خرو
fare *F1* [krāyá]	کرایه	horse *M2* [as]	اس

Demonstrative pronoun

those (same) *dem.* [amdágha] همدغه

Conjunctions

because *conj.* [dzáka] ځکه

when *conj.* [kála tse] کله چه

if ... then *conj.* [ka ... no] که ... نو

Adverbs, phrases, idioms

on foot *adv.* [pyādá] پياده

standing *phr.* [wəlāṛ] ولاړ

wait *phr. w/smp. vb* [ɪntɪzār bās-] انتظار باس-

side by side *phr.* [tsáng pə tsáng] څنګ په څنګ

assigned *phr.* [ṭākəl səwe] ټاکل شوي

Verb

ride *der. vb.* [sparég-] - سپرېږ

Adjectives

private *4* [shakhsí] شخصی

high *1* [zyāt] زيات

full *1* [ḍak] ډك

long *1* [ugd] اوږد

Have You Understood?

۱. په کابل کې شخصی موټر ډېر زيات دی. هو___ نه___

۲. په کلو کې ډېر خلك په موټرو کې سپرېږی. هو___ نه___

۳. په کابل کې خلك پياده ځی، ځکه هوا ډېره نرمه وی. هو___ نه___

٤. په کلو کې خلك په خرو سپرېږی. هو___ نه___

٥. په کابل کې څوك بايسکل نه لری. هو___ نه___

٦. په کابل کې سروېسونه ښځی کم دی. هو___ نه___

٧. په کلو کې خلك اسونه نه لری. هو___ نه___

٨. په کابل کې ښځې په سروېس کې نه سپرېږی. هو___ نه___

٩. په سروېسو کې ښځې له نارينه وو سره نه کښېنی. هو___ نه___

١٠. په کابل کې ډېر خلك په بايسکلونو سپرېږی. هو___ نه___

١١. ډېر افغانان لوی موټر لری. هو___ نه___

١٢. په کابل کې ټول خلك په بايسکل سپرېږی. هو___ نه___

١٣. د کابل اوسېدونکی اکثره په اسونو سپرېږی. هو___ نه___

١٤. ځکه په کابل کې د ټکسی کرايه ډېره زياته ده. هو___ نه___

Section 5: Diversions

په خره سپور، خر يې ورك كړی دی

[pə khrá spor, khár ye wrək kə́ṛay dai]

'He's riding his donkey, he's looking for his donkey!'

From the story:

Mullah Nasruddin was going about in the village on his donkey, apparently looking for something.

Someone asked him, 'دلته څه كوئ؟'

The mullah answered,

'نن د بازار ورځ ده. خر مې ورك ده، په سې گرځم.'

The man said, 'But Mullah! 'په خره دې سپور يې'

The mullah said, 'Oh! رښتيا وايئ I hadn't noticed!'

lost *adj, 1.* [wrək] ورك

look for *phr. with smp. vb.* [pase gərdz-] پشې گرځ-

on, riding *adj, 1.* [spor] سپور

Unit 11: قیمت یې څو دی؟

Section 1: Dialogue

د اسد ورور: دهغه سور سالو قیمت څو دی؟

دوکاندار: د دې؟

د اسد ورور: نه د هغه بل.

دوکاندار: د دې؟

د اسد ورور: هو د همدغه.

دوکاندار: ددې قیمت څلور زره افغانۍ دی.

د اسد ورور: څلور زره بیخی زیاتې دی.

دوکاندار: سل به یې کمې کړم.

د اسد ورور: نه بابا سل څه شی دی.

دوکاندار: سل نورې هم کمې را کړه.

د اسد ورور: درې زره درکوم.

دوکاندار: نه تاوان کوم. په درې نیم زره یې هم درکولی شم.

د اسد ورور: له درې زره نه یوه پیسه هم زیاته نه درکوم.

دوکاندرار: راځه تاته به یې په درې زره هم درکړم.

New Vocabulary

Nouns

scarf *F irreg.* [sā̆lú] سالو

price, value *M2* [qemát] قيمت

grandfather *M irreg.* [bā̆bā̆] بابا

half [nim] نيم

Verbs

lower *der..* [kamaw-́] -كمو

F prf. (pl) of -كمو [káme] كمې

Adverbs, phrases, idioms

I can give you [darkawaláy sam]

دركولى شم

lose [tā̆wā̆n kaw-] -تاوان كو

Pronouns

this *str., F.* [de] دې

Numbers

thousands [zəra] زره

hundred [səl] سل

Afghan currency

"af" [awghanáy] افغانۍ

parallel to penny, cent [paysá] پيسه

Adjective

red *F irreg; obl. sg.* [srə] سره

Practice

1. Memorize the last nine lines of the dialogue. Divide into pairs and practice the lines, taking first one part and then the other.

2. Divide into pairs. Choose to be either a customer or a shopkeeper. Arrive at a price for the following:

Item	Price buyer wants to pay	Price seller initially sets
كتاب	٥٠٠٠	٩٠٠٠
بادام	٥٠٠	٧٠٠
بايسكل	٥٠٠٠٠	٩٠٠٠٠
پسته	٢٥٠	٤٥٠
پسه	٢٠٠٠	٥٠٠٠

Section 2: Numbers beyond Thirty

Thirties

35	[pindzá ders]	پنځه دیرش	٣٥	30	[ders]	دیرش	٣٠
36	[shpág ders]	شپږدیرش	٣٦	31	[yáw ders]	یودیرش	٣١
37	[wá ders]	اوه دیرش	٣٧	32	[dú ders]	دو دیرش	٣٢
38	[atá ders]	اته دیرش	٣٨	33	[drí ders]	دری دیرش	٣٣
39	[náha ders]	نه دیرش	٣٩	34	[tsalór ders]	څلوردیرش	٣٤

Forties though Sixties (like Thirties)

60 [shpéta] شپېته ٦٠ 50 [pandzós] پنځوس ٥٠ 40 [tsalwéxt] څلویښت ٤٠

Seventies

75	[pindzə awyā̃]	پنځه اویا	٧٥	70	[awyā̃]	اویا	٧٠
76	[shpəg awyā̃]	شپږاویا	٧٦	71	[yaw awyā̃]	یو اویا	٧١
77	[wə awyā̃]	اوه اویا	٧٧	72	[dwa awyā̃]	دوه اویا	٧٢
78	[atə awyā̃]	اته اویا	٧٨	73	[dre awyā̃]	درې اویا	٧٣
79	[nahə awyā̃]	نه اویا	٧٩	74	[tsalor awyā̃]	څلوراویا	٧٤

Eighties and Nineties (like Seventies)

90	[nawí]	نوی	٩٠	80	[atyā̃]	اتیا	٨٠

Notes:

1. The units precede the tens.

2. The units in the forties through sixties are pronounced the same as the units in the thirties, e.g. 32 [du ders] دو دیرش 42 [du tsalwéxt] دو څلویښت 52 [du pəndzós] دوپنځوس

3. The units in the eighties and nineties are pronounced the same as the units in the seventies, e.g. 76 [shpəg awyā̃] شپږاویا, 86 [shpəg atyā̃] شپږاتیا

Practice

1. Read the following numbers.

٤٥ ٦٧ ٤٨ ٢٩ ٤٦ ٦٢
٧٨ ٢٠ ٥٧ ٦٩ ٨٢ ٦٢
٢٧ ٩١ ٤٠ ٧٢ ٤٣ ٧٤
٤٤ ٩٤ ٥٨ ٩٠ ٧٠ ٥٥
٨٤ ٢٣ ٤٢ ٦٥ ٧٨ ٥٦

2. Square the following numbers.

٤ ٧ ٨ ٩ ٥ ٦

3. Multiply the following numbers.

= ٤ x ٩ = ١٥ x ٦ = ٧ x ٨ = ٥ x ١٠
= ٩ x ٨ = ١٢ x ٨ = ١١ x ٧ = ٦ x ١٣
= ١٤ x ٤ = ١٧ x ٥ = ٢١ x ٤ = ٣ x ٢٣

4. Count by fives to one hundred.

5. Count by threes from thirty to sixty.

6. Count by sevens from seventy to ninety-eight.

Larger Numbers

Examples

two hundred	[dwa sawa]	دوه سوه	one hundred	[səl]	سل
two thousand	[dwa zara]	دوه زره	one thousand	[yaw zər]	يو زر
four hundred	[tsalor sawa]	څلورسوه	seven hundred	[wə sawa]	اوه سوه
four thousand	[tsalor zəra]	څلورزره	seven thousand	[wə zəra]	اوه زره

Notes:

1. The units precede the hundreds or thousands.
2. Multiple hundreds or thousands must use the plural forms سوه and زره.

Examples of Large Numbers

٢١٤٥	دري زره يو سل او پنځه څلويښت
٢٦٩٨٧	شپږويشت زره نهٔ سوه او اوه اتيا
١٥٠٠	يو زر او پنځه سوه
٥٢٨٥	پنځه زره دوه سوه او پنځه اتيا
٦٩٢٠	شپږزره نهٔ سوه او شل

Notes:

1. The order of large numbers is the same as in English except that units precede tens.
2. With one hundred, او must be said between the hundred and the ones and tens. With other hundreds, the او is optional.
3. Numbers are usually written without commas or periods separating the thousands from the hundreds.

Practice

1. Read the following numbers in Pashto, then in English.

١٥٩ ٧٢٣ ٨٦٧ ٤١٩ ٦٧٨ ٢٦٠
٢٤١ ٥٠٢ ٩٢٣ ٢٥٦ ٣٠٩ ١٠٢

١٥٧٢ ٥٢٤٣ ٩٧٨٦ ٧٠٤٣ ٤٨٢٠
٢٩٥٥ ٢٦٣٩ ٦١٠٤ ١١٠٠ ٥٢٧٩

2. Answer the following questions.

١. یوه ورځ څو ساعته ده؟
٢. یوه میاشت څو ورځې ده؟
٣. یو کال څو موسمه دی؟
٤. یوه افغانۍ څو پیسې کېږی؟
٥. یوه هفته څو ورځې ده؟
٦. یوه هفته څو ساعته ده؟
٧. یو کال څو ورځې دی؟

3. Count by hundreds from 100 to 2000.

4. Count by thousands from 20,000 to 40,000.

5. Count by thousands from 150,000 to 210,000

Section 3: Summary of Strong Pronouns

	Singular			Plural
Person	*Subj.*	*Obj.*	*Obj. of Prep.*	*All positions*
1st :	[za] زه	[mā] ما	[mā] ما	[mung] مونږ
2nd :	[tə] ته	[tā] تا	[tā] تا	[tā̆se] تاسې
3rd (in sight):				
m.	[day] دی	[day] دی	[də] ده	[duy] دوی
f.	[dā] دا	[dā] دا	[de] دې	[duy] دوی
3rd (out of sight) :				
m.	[aghá] هغه	[aghá] هغه	[aghá] هغه	[aghúy] هغوی
f.	[aghá] هغه	[aghá] هغه	[aghé] هغې	[aghúy] هغوی

Notes:

1. Strong pronouns are used when the speaker wants to emphasize the pronoun, e.g. 'I'm not the Pashto teacher; he is.' زه د پښتو ښوونکی نه یم؛ دی د پښتو ښوونکی دی.

2. Under ordinary circumstances where no emphasis is intended, weak pronouns are used, e.g. 'He's the Pashto teacher.' د پښتو ښوونکی دی.

3. The stress on the 3rd person (out of sight) pronouns is on the second syllable, i.e.
[aghá] هغه [aghá] هغه [aghé] هغې [aghúy] هغوی

Practice

1. Identify the strong pronouns in the following sentences, and give the appropriate English translation for each.

Example: څه شی دې ښه ایسی؟ ستا څه شی ښه ایسی؟
'What seems good to you?'

۱. زه به اشك را وغوارم. ته څه شی راغواړې؟
۲. کباب به زه خپله پوخ کړم.
۳. ته څنگه یوازې ناست یې؟
٤. ته به د غلځی صاحب نوې شاگرده یې.
۵. ته څه کار کوې؟
٦. ته څنگه یې؟
۷. زما کورنۍ دوه ډېر لوی باغونه لري.
۸. راځه په کابل کاروان رستوران کې زما مېلمه شه.
۹. چپ لاس ته دې څلورم کور زمونږ دی.
۱۰. ته خو موټر نه لرې.

2. Translate the following pairs of sentences.

a. I'm visiting him. / I'm visiting him.

b. He will give it to you. /He will give it to you.

c. We're going to the market. / We're going to the market.

d. Don't take it to him. / Don't take it to him.

e. I'm not talking to you. / I'm not talking to you.

Section 4: Demonstratives

Forms

	Direct Sg.	*Direct Pl.*	*Obl. Sg.*	*Obl. Pl.*
close ('this', 'these')	[dā] دا *or* [dā̃gha] دغه	[dághe] دغې	[dághə] دغه	[dágho] دغو
middle ('that', 'those')	[ágha] هغه	[ághe] هغې	[ághə] هغه	[ágho] هغو
far ('that', 'those')	[úgha] هوغه	[úghe] هوغې	[úgha] هوغی	[úgho] هوغو

Notes:

1. Pashto demonstratives are like English demonstratives 'this/these, that/those', except that there is is three-way distinction among Pashto demonstratives - close, middle, and far away - whereas in English there is only a two-way distinction - close (this/these) and far (that/those).

2. Like English, Pashto demonstratives can be used as adjectives or as pronouns, e.g.
   'It's this.' (used as pronoun) دغه ده.
   'It's this city.' (used as adjective) دغه ښار دی.

3. The two-syllabled demonstratives are pronounced with stress on the first syllable. Similarly spelled strong pronouns are stressed on the last syllable.
   [ágha] هغه = 'that' (demonstrative)
   [aghá] هغه = 'he (out of sight)' (strong pronoun)

Practice

1. In the following exchange from the dialogue, identify each underlined word as a demonstrative or a strong pronoun; explain its meaning by giving a literal translation of the phrase.

د اسد ورور: د هغه سره سالو قیمت څو دی؟
دوکاندار: د دې؟
د اسد ورور: نه د هغه بل.
دوکاندار: د دې؟
د اسد ورور: هو د همدغه.
دوکاندار: ددې قیمت څلورزره افغانۍ دی.

2. Finish the following sentences.

۱. دا پېغله ښایسته ده. هغه پېغله ......
۲. د هغه موټر قیمت ډېر زیات دی. د هغه موټر قیمت.....
۳. هوغه د بارام خان کلا ده. دغه .....
٤. دغه بایسکل د پتنګ دی. هغه بایسکل .....
٥. دا کتاب پتنګ ته مه ورکوه. هغه کتاب ورته ....

3. The following sentences are from previous units. Identify the demonstrative pronoun in each, and explain its meaning in the sentence.

۱. معنا یې دا ده چه خور ورور ته ورته وی.
۲. دا مېله په مزارشریف کې کېږی.
۳. وروسته له هغه نه بیا ناروغـــان گوری.
٤. په پښتنو کې دا ضرور نه ده چه مېلمه وبلل شی.
٥. بله خبره دا ده چه پښتانه مېلمه ته ښه ډوډۍ برابروی.

Section 5: Reading

په کابل کې، پرته له یو څو مغازو نه، په نورو دوکانونو او مغازو کې په شیانو باندې نرخونه نه وی لیکل شوی. مغازه داران او دوکانداران خلکو ته د هر شی نرخ پخپله وایی. یو شی د هغه له مناسب نرخ نه، معمولاً، زیات بیه کوی. خو اخستونکی یې په کم نرخ غواړی. حتی که دوکاندار یو شی په مناسب نرخ هم بیه کړی اخستونکی هرو مرو ور سره چنی وهی. ځکه دا د افغانانو او حتی د ټولې سیمې د خلکو دود دی.

دوکاندار اکثره نابلده خلکو، په تېره بیا خارجیانو ته یو شی د هغه له اصلی نرخ نه یو یا دوه چنده زیات بیه کوی. کله کله یې لا څو چنده زیات بیه کوی. مثلاً: ښایی د یوې پوستینچې نرخ زر افغانۍ وی، خو ښایی چه یو دوکاندار یې یوه خارجی ته په لس یاپنځه لس زره افغانۍ بیه کړی. که خارجی نابلده وی، په لس یا پنځه لس زره یې اخلی. که بلد وی، چنې ورسره وهی او په کم نرخ یې ورنه اخلی.

New Vocabulary

Nouns

store *F1* [maghāzá] مغازه

thing, goods *M1* [shay] شی

price *M2* [narkh] نرخ

storekeeper *M1* [maghāzadār] مغازه دار

buyer *M3* [akhistúnkay] اخستونکی

custom, tradition *M2* [dod] دود

sheepskin jacket *F1* [postinchá] پوستینچه

foreigner *M2* [khāreji] خارجی

Verbs

price *vb phr.* [bayá kaw-] بیه کو-

bargain *phr.* [cháne wah-] چنې وه-

Adjectives

reasonable *1* [munāsíb] مناسب

inexperienced *4* [nābalada] نابلده

real, original *4* [aslí] اصلی

experienced *4* [balád] بلد

Adverbs, phrases, idioms

written [likə́l sawī]	لیکل شوی
everything [árshi]	هرشی
usually [māmúlan]	معمولاً
... times as much [... chánda zyāt]	... چنده زیات
even more [lă tso]	لا څو
for example [másalan]	مثلاً
maybe [xáyi]	ښایی
It might be that [xáyi tse]	ښایی چه

Preposition

except for [práta la ... na]	پرته له ... نه

Have You Understood?

1. Summarize the passage in English.

2. Answer the following questions:

۱. په مارکېټ کې خلك اکثره چنې نه وهی؟
۲. دوکاندار هر شی په مناسب نرخ بیه کوی؟
۲. دوکاندار هر چا ته یو نرخ وایی؟
٤. دوکاندار خارجیانو ته هرشی قیمته بیه کوی؟
٥. افغانان څنګه چنې وهی؟ امریکایان څنګه چنې وهی؟

2. Describe, in English, the bargaining process.

Section 6: Diversions

A man was in the bazaar selling a turkey. Another man approached him and asked:
دا فېل مرغ په څو ورکوی؟

The seller replied: په سل افغانۍ.

The buyer said: سل افغانۍ بېخی زیاتې دی.

The seller said:
دا څه وایی؟ دا دېر لوی فېل مرغ دی. هلته په هغې بلې کوڅې کې یو سړی یو ووړ طوطی په یونیم زر افغانۍ خرڅوی.

The buyer said: طوطی خو خبرې کوی!

The seller retorted: زما فیل مرغ فکر کوی!

turkey *n, M2* [pilmúrgh] / [filmúrgh] فېل مرغ

small *adj, irreg.* [woṛ] ووړ

parrot *n, m1* [totí] طوطی

sell *der. tr. vb.* [khartsaw-́] -خرڅو

talk *phr.* [khabáre kaw-́] -خبرې کو

think *phr.* [fɪkír kaw-́] -فکر کو

Unit 12: ملا یې ژوبله ده

Section 1: Dialogue

رابیا: بیگا ماښام نه وې. خیریت ؤ؟
داود: هو! نه وم. شفاخانې ته د اسد پوښتنې ته تللې وم.
رابیا: ولی! په اسد څه شوی؟
داود: موټر یې ټکر کړی ؤ. ملا یې ژوبله ده.
رابیا: ډېره ژوبله ده؟
داود: ښایسته زیایه ژوبله ده، خو امید دی چې خطرناکه به نه وی.
رابیا: ډاکټر څه وایی؟
داود: ډاکټر یې عکسونه اخستی دی، خو نتیجه یې نه ده معلومه.
رابیا: پتنګ لیدلی دی؟
داود: هو! هم پتنګ لیدلی او هم یې لیلا هر یو دوه ساعته بعد گوری.
رابیا: پتنګ یې د ملا په باره کې څه وایی؟
داود: هغه هم عکسونو ته انتظار باسی؟
رابیا: ته بیا څه وخت ورځې ؟
داود: نن ماښام. ولې ته هم غواړې چه ورشې؟
رابیا: هو! زه هم غواړم چه ورشم.
داود: زه به پاو باندې اوه بجې درشم راسره وابه دې خلم.
رابیا: تشکر.

New Vocabulary

Nouns

hospital *F1* [shafā khānā] شفاخانه

accident *M2* [ṭakár] ټکر

back *F3* [mlā] ملا

hope *M2* [oméd] امید

picture, x-ray *M2* [aks] عکس

result *F1* [natijá] نتیجه

Adjectives

injured *1* [zóbəl] ژوبل

serious *1* [khatarnāka] خطرناکه

known *1* [mālúm] معلوم

Verbs

you were [we] وې

it was [wə] وه

I was [wəm] وم

I had gone [tlə́lay wəm] تللی وم

had been in [kə́ṛay wə] کړی وه

has taken [akhísti di] اخستی دی

has seen [lidə́lay da] لیدلی ده

Adverbs, Phrases, Idioms

last night [begā] بېگا

what happened [tsə́ səwi] څه شوې

inquiry about x [de x puxtána] د x پوښتنه

afterwards [bād] بعد

x pick y up [x sara y ákhl-] x سره y اخلـ-

Practice

1. Fill in different names in the sentence: د ــــ پوښتنې ته ځم.

2. Memorize the last five lines of the dialogue. Take David or Rābyā's part and practice with a partner. Then substitute different time phrases for نن ماښام and make corresponding changes in the time you promise to pick Rābyā up.

Section 2: Where Does It Hurt?

head *M2* [sar] سر

chin *F1* [zána] زنه
neck *F1* [ghā̆ṛa] غاړه
tooth *M2* [ghāx] غاښ
eye *F1* [stárga] سترگه
forehead *M3* [tandáy] تندی
mouth *F1* [khwlə́] خوله
cheek *F irreg.* [barkhú] بارخو
hair *M1* [wextā̆n] وېښتان
lip *F1* [súnda] شونډه
face *M2* [məkh] مخ
ear *M2* [ghwag] غوږ
nose *F1* [páza] پزه
tongue *F1* [zə́ba] ژبه

body *M2* [badán] بدن

chest *M2* [kogə́l] کوگل
stomach *F1* [khéṭa] خېټه
back (upper) *F3* [shā] شا
hip *M3* [kunaṭáy] کوناټی
waist/lower back *F3* [mlā] ملا
leg, foot *F1* [pəxá] پښه
thigh *M irreg.* [wrun] ورون
knee *M irreg.* [zangún] زنگون
elbow*F1-a* [tsangə́l] څنگل
shoulder *F1* [wogá] اوږه
arm, hand *M2* [lās] لاس
forearm *F1-a* [məṭ] مټ
calf *F2* [punḍəy] پونډۍ

hand *M2* [lās] لاس

finger, toe, thumb *F1* [gwáta] گوته
wrist *M2* [maṛwánd] مړوند
palm *M3* [worgháway] ورغوی
fingernail *M1* [nuk] نوك

Verbs describing pain and injury

ache *smp. vb.* [khogég-] خوږېږ-
hurt *adj 1* [zóbəl] ژوبل
injure *der. vb* [zoblaw-́] ژوبلو-

Practice

1. Complain about something that hurts, e.g. سر مي خوږېږی.

2. In the following lines from the dialogue, substitute different words for the underlined word.

رابيا: په اسد څه شوی؟
داود: موټر يي ټکر کړی ؤ. ملا يي ژوبله ده.
رابيا: ډېره ژوبله ده؟
داود: ښايسته ژوبله ده.

Section 3: The Past Imperfective Form of 'be'

Singular	*Plural*
'I was' [wəm] /[wum] وم	'we were' [wu] وو
'you were' [we] وې	'you *(pl)* were' [wəy] وئ
'he was' [wə] ؤ	'they *(m)* were' [wə] وو
'she was' [wa] وه	'they *(f)* were' [we] وې

Notes:

1. The past imperfective forms of 'be' are parallel in use to 'was' and 'were' in English.

2. There are differences in pronunciation and spelling between the masculine and feminine forms in third person singular and plural.

Practice

Change the نن in the following sentences to بېگا or [parún] پرون 'yesterday', and make the necessary changes in the verb.

١. نن يې ورونه او خوېندې په کور کې دی.
٢. نن سترې يم.
٣. نن پتنگ چېرې دې؟
٤. نن هوا ښنگه ده؟
٥. نن پتنگ ته منتظر يو.
٦. نن هوا سخته توده ده.
٧. نن تاسې ډېر زيات مصروف ياستئ.
٨. نن ناجوړه يم.
٩. نن په کور کې خيريت دی؟
١٠. نن مېوې تازه دی؟
١١. نن خلك چېرى دی؟
١٢. نن د کافتريا ډوډۍ ښه ده؟
١٣. نن هوا سړه ده؟
١٤. نن سرکونه ډېر لانده دی.
١٥. نن يې ورونه او خوېندې په کور کې دی.

Section 4: The Past Tense* Forms of Verbs

Past Tense Form: Simple Verbs

Regular:

Present im-perfective	*Present perfective:*	*Past im-perfective*	*Past perfective*
څک-	وڅک-	[tskəl-] څکل-	[wátskəl-] وڅکل-
لر-	ولر-	[larə́l-] لرل-	[wálarəl-] ولرل-
لېږ-	ولېږ-	[legə́l-] لېږل-	[wálegəl-] ولېږل-
رسو-	ورسو-	[rasawə́l-] رسول-	[wárasawəl-] ورسول-
واي-	ووای-	[wayə́l-] ويل-	[wáwayəl-] وويل-

*Irregular:**

Present im-perfective	*Present perfective:*	*Past im-perfective*	*Past perfective*
اخل-	واخل-	[akhistə́l-] اخستل-	[wā́khistəl-] واخستل-
لول-	ولول-	[lwistə́l-] لوستل-	[wálwistəl-] ولوستل-
گور-	وگور-	[katə́l-] کتل-	[wákatəl-] وکتل-
غواړ-	وغواړ-	[ghuxtə́l-] غوښتل-	[wághuxtəl-] وغوښتل-
اور-	واور-	[awredə́l-] اورېدل-	[wā́wredəl-] واورېدل-
خور-	وخور-	[khwaṛə́l-] خوړل-	[wákhwaṛəl-] وخوړل-
اغوند-	واغوند-	[aghustə́l-] اغوستل-	[wā́ghustəl-] واغوستل-
يس-	ويس-	[yesedə́l-] يسېدل-	[wáyesedəl-] ويسېدل-
ښيې-	وښيې-	[xodə́l-]ښودل-	[wəxodə́l-]وښودل-

Notes:

1. The past tense of simple verbs is formed by adding the past suffix [ə́l-] ل- to the present tense stem of the verb. The imperfective and perfective past forms are parallel to the imperfective and perfective present forms: the prefix و occurs with perfectives.

2. Many of the simple verbs are irregular: their past stems are different from their present stems.

---

[*] Asterisked grammar terms are defined and explained in the Glossary of Grammatical Terminology at the end of the Workbook.

Past Tense Forms: Derivative Verbs

Present im-perfective	*Present perfective:*	*Past im-perfective*	*Past perfective*
روانېږ-	روان ش-	[rawānedál-] -روانېدل	[rawā́n sw-] -روان شو
نژدې کېږ-	نژدې ش-	[nizde kedál-]-نژدې کېدل	[nizdé sw-] -نژدې شو
پخو-	پوخ کړ-	[pakhawál-] -پخول	[pókh kṛal-] -پوخ کړل
معاينه کو-	معاينه کړ-	[māyena kawál-]-معاينه کول	[māyená kṛal-] -معاينه کړل

Notes:

1. The past imperfective form of intransitive derivative verbs is formed by changing [(k)eg] -ېږ(ک) of the present imperfective form to [(k)ed] -ېد(ک) , and adding the past tense suffix [əl] -ل.

2. The past perfective form of intransitive derivative verbs is formed by changing the -ش of the present perfective form to sw-] -شو.

3. The past imperfective form of transitive derivative verbs is formed by adding the past tense suffix [əl] -ل to the [(k)aw-] -و(ک) of the present imperfective form.

4. The past perfective form of transitive derivative verbs is formed by changing the -کړ of the present perfective form to [kṛəl-] -کړل

Practice

Give the present perfective, past imperfective, and past perfective forms for each of the verbs listed below.

اتن کو-
اغوند-
اوړېږ-
اوسېږ-
باد لګېږ-
بندېږ-
پخو-
پوښتنه کو-
تاوېږ-
تمېږ-
تېرو-
تېرېږ-
تېليفون کو-
خرڅېږ-
خوښو-
ځلک-
درس واي-
درېږ-
ډوډۍ خور-
رسېږ-

Past Tense Forms: Doubly Irregular Verbs

Stress shift alone:

Present imperfective	*Present perfective:*	*Past imperfective*	*Past perfective*
[ken-́] -کښېن	[kén-] -کښېن	[kenastə́l-] -کښېناستل	[kénastəl-]-کښېناستل
[pātség-] -پاڅېږ	[pātseg-] -پاڅېږ	[pātsedə́l-] -پاڅېدل	[pātsedəl-] -پاڅېدل
[rāwṛ-́] -راوړ	[rā́wṛ-] -راوړ	[rāwṛə́l-] -راوړل	[rā́wṛəl-] -راوړل
[warwṛ-́] -وروړ	[wárwṛ-]-وروړ	[warwṛə́l-] -وروړل	[wárwṛəl-] -وروړل

Root change alone:

Present imperfective	*Present perfective:*	*Past imperfective*	*Past perfective*
يم/ يې etc.	-ش	-و	[sw-] -شو
-کېږ	-ش	-و	[sw-] -شو
-کو	-وکړ	[kṛəl-] -کړل	[wə́kṛəl-] -وکړل
-ځ	لاړ/ لاړه ش-	[tləl-] -تلل	[lāṛ-] -لاړ

Stress shift and root change:

Present imperfective	*Present perfective:*	*Past imperfective*	*Past perfective*
-راکو	-راکړ	[rākṛə́l-] -راکړل	[rā́kṛəl-] -راکړل
-ورکو	-ورکړ	[warkṛə́l-] -ورکړل	[wárkṛəl-] -ورکړل
-درکو	-درکړ	[darkṛə́l-] -درکړل	[dárkṛəl-] -درکړل
-راځ	-راځ	[rāghlə́l-] -راغل	[rā́ghləl-] -راغل
-ورځ	-ورځ	[waraghlə́l-] -ورغلل	[wáraghl-] -ورغلل
-بیای	-بوز	[bowə́l-] -بول	[bótləl-] - بوتلل

Note:

1. The past tense forms of doubly irregular verbs are irregular, and must be memorized individually.

Past Tense Forms: Verbs Ending in -ېږ

Present imperfective	Present perfective:	Past imperfective	Past perfective
اورېږ-	واورېږ-	[woredál-] واورېدل-	[woredal-] واورېدل-
غږېږ-	وغږېږ-	[ghagedál-] وغږېدل-	[wághagedal-] وغږېدل-
درېږ-	ودرېږ-	[daredál-] ودرېدل-	[wádaredal-] ودرېدل-
پاڅېږ-	پاڅېږ-	[patsedál-] پاڅېدل-	[pátsedal-] پاڅېدل-
روانېږ-	---	[rawānedal-] روانېدل-	---
نژدې کېږ-	---	[nizde kedal-] نژدې کېدل-	---

Note:

1. The past tense forms of all verbs ending in -ېږ is formed by changing the final [g] ږ to [d] د, and adding the suffix [ál] ل.

Practice

1. Without looking at the forms above, give the present perfective, past imperfective, and past perfective forms of the following groups of verbs:

راوړ- ورکو- ځ-
وروړ- راکو- راځ-
درکو- ورځ-

2. Give the present perfective, past imperfective, and past perfective forms of the following verbs:

'sow' *smp. tr. vb.* [kar-] کر-

'be quiet' *der. intr. vb.* [karārég-] کرارېږ-

'close' *smp. tr. vb.* [taṛ-] تړ-

'open' *der. tr. vb.* [khlāsaw-́] خلاصو-

Section 5: Reading

پښتانه تل د مريض پوښتنه کوی. دوی ته دا پښتنی او دينی وظيفه ښکاری. کله چه څوک ډېر مريض شی خپلوان او دوستان يې هرومرو پوښتنې ته ورځی.

د مريض پوښتنې ته هم نارينه ځی او هم ښځې. په کلو کې د مريض پوښتنه، عموماً، مشران کوی او کشران د مريض پوښتنې ته نه ځی. مگر په ښارونو کې کشران هم د خپلو ملگرو پوښتنې ته ځی. څوک چه کولی شی، مريض ته تازه مېوه هم وړی. خو په کلو کې په ژمی او پسرلی کې تازه مېوه نه پيدا کېږی.

څوک چه د مريض پوښتنې ته ځی، هغه د مريض او د مريض له کورنۍ سره هم خواخوږی ښيی. او هم دا ورته وايی چه څه وکړی او يا څه شی وخوری. مثلاً که د چا تبه وی نو ورته وايی چه د خوسی پوست واغونده. که د مريض رنگ ژېړ وی نو ورته وايی چه زېړی دې پرې کړه. که د مريض سر خوږېږی، نو ورته وايی چه تاويز وکړه. که يې زنگون خوږېږی، نو ورته وايی چه تاوده خوشايی پرې کېده. که د چا نس خوږېږی، نو ورته وايی چه سپېرکۍ وخوره.

New Vocabulary

Nouns

sick (person), ill	[maríz]	مريض
duty *F1*	[wazifá]	وظيفه
relatives	[khpalwā̃n]	خپلوان
friend *M1*	[dost]	دوست
elder *M1*	[máshar]	مشر
younger person *M1*	[káshar]	کشر
sympathies *M3*	[khwākhúgi]	خواخوږی
fever *F1*	[taba]	تبه
calf *M3*	[khusáy]	خوسی
skin *M2*	[post]	پوست
color *M2*	[rang]	رنگ
hepatitis *M3*	[zéṛay]	زېړی
amulet *M2*	[tāwíz]	تاويز
cow manure *M3*	[khushāyí]	خوشايی
stomach *M2*	[nas]	نس
aniseed *F2*	[sperkáy]	سپېرکۍ

Verbs

look like *smp.* [xkār-] - ښکار

be found *der.* [paydā kég-] - پېدا کېږ

cut, get rid of *der.* [prekaw-́] - پرې کو

put *dbl. irreg.* [kegd-] - کېږد

Adverbs, phrases, idioms

always [tal] تل

whoever [tsók tse] څوک چه

what to do [tsá waki] څه وکړی

what to eat [tsá shay wakhwri] څه شي وخوری

on it [pe] پرې

Adjectives

ethnic 4 [paxtaní] پښتني

religious 4 [dīní] ديني

yellow 1 [zeṛ] ژېړ

Conjunctions

whenever [kála tse] کله چه

however [mágar] مګر

Have You Understood?

1. Describe in English the Pashtun custom of visiting the sick and injured.

2. Finish the following sentences.

١. که څوك ډېر مريض شی نو...

٢. که د چا تبه وی نو...

٢. که د مريض رنګ ژېړ وی نو...

٤. که د مريض سر خوږېږی، نو...

٥. که د مريض زنګون خوږېږی، نو...

Section 6: Diversions

متل:

روغ صورت پاچهی ده.

[rogh surát pāchāyí da.]

To have a healthy body is to be a king.

لنډۍ:

پاس په بنگله كې ژړاخېږي
ياڅوك مريض دى يامين له ملكه ځينه

[pās pə banglá ke zaṛā́ khédzi
yā tsok maríz da yā mayán lə málka dzína.]

From upstairs in the bungalow there's the sound of crying -
Either someone is sick, or a lover is leaving the country.

Unit 13: په بازار کې دې څه کول؟

Section 1: Dialogue

اسد: پرون ماسپښین چېرې وې؟
امان: بازار ته تللی وم.
اسد: بازار کې دې بیا څه شی کول؟
امان: ورو ته مې یو څه کالی واخستل.
اسد: رښتیا دې هم څه شی واخستل او که دې هسې ورخ ورکه کړه؟
امان: نه، ښایسته زیات شیان مې واخستل. خوشحال ته مې دریشی، بوټونه او کمیسونه واخستل. سپین ته مې د خوب دریشی واخستله. تور ته مې کوټ او جاکټ واخسته. پېکۍ ته مې یو دوه لمنې او موزې واخستلې. او د لیلا ملگرې ته مې په پاکستانی دوکان کې یوه جوړه پېښورۍ جامې واخستلې.
اسد: پېښورۍ جامې دې په څو واخستلې؟
امان: لکه چه ته هم غواړې تریسا ته یې واخلی؟
اسد: همداسې ښکاری.
امان: په اویا ډالره مې واخستې.
اسد: ښایسته خو دی؟
امان: بیخی ښایسته دی.
اسد: لکه چه لیلا خوارې ته دې هیڅ شی وا نه خسته؟
امان: نه بابا، لیلا ته څنگه څه شی نه اخلم! هغې ته مې یو ډېر ښه ساعت او یو د سروزرو د غاړې ځنځیر واخسته. رښتیا خان ته مې هم یو پېښوری واسکټ او یو پټکی واخست.
اسد: پوهېږم چه خان در باندې ډېر گران دی.
امان: هو نو! چه خان نه وی جهان دې نه وی.

New Vocabulary

Clothes

clothes, things	*M3*	[kāli]	کالی
suit	*F irreg*	[dareshí]	دریشی
shoe	*M2*	[boṭ]	بوټ
shirt	*M2*	[kamís]	کمیس
sleep	*M2*	[khob]	خوب
winter coat	*M2*	[koṭ]	کوټ
sweater	*M2*	[jākáṭ]	جاکټ
skirt	*F1-[a]*	[lamán]	لمن
boot	*F1*	[móza]	موزه
Afghan vest	*M2*	[wāskáṭ]	واسکټ
Afghan turban	*M3*	[paṭkáy]	پټکی

Amān and Laula's children

children	*adj 5, OP1*	[waṛó]	وړو
	M1	[khushāl]	خوشحال
	M1	[spin]	سپین
	M1	[tor]	تور
	F 2	[pekáy]	پېکی

Adjective

Peshawari	*2*	[pexawráy]	پېښوری

Other Nouns

pair, set		[joṛá]	جوړه
watch	*M2*	[sāt]	ساعت
gold	*M2*	[srazár]	سره زر
chain	*M2*	[zandzír]	ځنځیر
self, body	*M2*	[dzān]	ځان
world	*M2*	[jahān]	جهان

Adverbs, phrases, idioms

really	[rixtyā...ham]	رښتیا ... هم
just	[áse]	هسې
kill time	[wrādz wrakaw-́]	ورځ ورکو-
exactly	[bikhí]	بیخی
no	[hets]	هیڅ
dear to x	[x bānde grān]	x باندې گران

Practice

1. Answer the following questions.

١. کوټ دې اغوستی دی؟
٢. بوټونه دې اغوستی دی؟
٢. کمیس دې سپین دی؟
٤. د غاړې ځنځیر دې په غاړه کړی. ؟
٥. جامې دې نوې دی؟

2. Describe what you have on.

Section 2: The Pashto Past Perfective Tense

Intransitive Verbs

Simple intransitive:

'I stopped'	[wə daredə́ləm]	ودرېدلم	'We stopped'	[wə daredə́lu]	ودرېدلو
'You stopped'	[wə daredə́le]	ودرېدلې	'You all stopped'	[wə daredə́ləy]	ودرېدلی
'He stopped'	[wə daredə́]	ودرېده	'They (m) stopped'	[wə daredə́lə]	ودرېدل
'She stopped'	[wə daredə́la]	ودرېدله	'They (f) stopped'	[wə daredə́le]	ودرېدلې

Derivative intransitive:

'I (m) got off '	[kúz swə́ləm]	کوز شولم
'I (f) got off '	[kúza swə́ləm]	کوزه شولم
'You (m) got off '	[kúz swə́le]	کوزشولې
'You (f) got off '	[kúza swə́le]	کوزه شولې
'He got off'	[kúz sə́]	کوز شو
'She got off'	[kúza swə́la]	کوزه شوله
'We (m) got off '	[kúz swə́lu]	کوز شولو
'We (f) got off '	[kúze swə́lu]	کوزې شولو
'You (m) all got off'	[kúz swə́ləy]	کوزشولئ
'You all (f) got off '	[kúze swə́ləy]	کوزېشولئ
'They (m) got off'	[kúz swə́]	کوز شول
'They (f) got off'	[kúze swə́le]	کوزې شولې

Doubly irregular intransitives

Stress-shifting verbs, e.g. پاڅېږ-

'I got up'	[pátsedələm]	پاڅېدلم	'We got up'	[pátsedəlu]	پاڅېدلو
'You got up'	[pátsedəle]	پاڅېدلې	'You all got up'	[pátsedələy]	پاڅېدلئ
'He got up'	[pátsedə]	پاڅېده	'They (m) got up'	[pátsedələ]	پاڅېدل
'She got up'	[pátsedəla]	پاڅېدله	'They (f) got up'	[pátsedəle]	پاڅېدلې

Root change verbs, e.g. ځ-

'I went'	[lāṛ́ələm]	لاړلم	'We went'	[lāṛ́əlu]	لاړلو
'You went'	[lāṛ́əle]	لاړلې	'You all went'	[lāṛ́əlay]	لاړلئ
'He went'	[lāṛ́ələ]	لاړه	'They (m) went'	[lāṛ́ələ]	لاړل
'She went'	[lāṛ́əla]	لاړله	'They (f) went'	[lāṛ́əle]	لاړلې

Stress and root change verbs, e.g. راځ- (but see the comments in the Workbook!)

'I came here'	[rā́ghləlam]	راغللم	'We came here'	[rā́ghləlu]	راغللو
'You came here'	[rā́ghləle]	راغللې	'You all came here'	[rā́ghləlay]	راغللئ
'He came here'	[rā́ghay]	راغی	'They (m) came here'	[rā́ghlələ]	راغلله
'She came here'	[rā́ghləla]	راغلله	'They (f) came here'	[rā́ghləle]	راغللې

Notes:

1. The Pashto past perfective tense is formed by adding the personal endings to the past perfective stem of the verb.

2. The personal endings are slightly different for the past tenses. The endings different from the present tense endings are the 3rd person endings as follows:

3rd Masc. Sg. : [ə] ـه-	*3rd Masc. Pl.* : [ə] ـه-
3rd Fem. Sg. : [a] ـه-	*3rd Fem. Pl.* : [e] ې-

3. The suffix -J is always dropped with the third personal masculine singular ending. In verbs which have different present and past roots, the suffix -J is frequently dropped with the other endings as well, e.g.

4. In intransitive past tense sentences, the verb agrees with the subject in person and number.

Practice

1. Fill in the paradigm with forms for the intransitive verbs listed below:

'I ...'	_________	'We ...'	_________
'You ...'	_________	'You all ...'	_________
'He ...'	_________	'They (m) ...'	_________
'She ...'	_________	'They (f) ...'	_________

تاوېږ-　تېرېږ-　اورېږ-　اور-　راځ-　خبرېږ-　کښېن-

Transitive Verbs

Simple transitive:

'sent (me)'	[wə legə́ləm]	ولېږلم	'sent (us)'	[wə legə́lu]	ولېږلو
'sent (you)'	[wə legə́le]	ولېږلې	'sent (you all)'	[wə legə́ləy]	ولېږلئ
'sent (him)'	[wə legə́]	ولېږه	'sent (them (m))'	[wə legə́lə]	ولېږل
'sent (her)'	[wə legə́la]	ولېږله	'sent (them (f))'	[wə legə́le]	ولېږلې

Derivative transitive:

'warmed (me (m))'	[tód kṛə́ləm]	تود کړلم
'warmed (me (f))'	[tāwdá kṛə́ləm]	توده کړلم
'warmed (you (m))'	[tód kṛə́le]	تود کړلې
'warmed (you (f))'	[tawdá kṛə́le]	توده کړلې
'warmed (him)'	[tód kə]	تودکړ
'warmed (her)'	[tawdá kṛə́la]	توده کړله
'warmed (us (m))'	[tāwdá kṛə́lu]	تاوده کړلو
'warmed (us (f))'	[tawdé kṛə́lu]	تودې کړلو
'warmed (you all (m))'	[tāwdá kṛə́ləy]	تاوده کړلی
'warmed (you all (f))	[tawdé kṛə́ləy]	تودې کړلی
'warmed (them (m))'	[tāwdá kṛə́lə]	تاوده کړله
'warmed (them (f))'	[tawdé kṛə́le]	تودې کړلې

Doubly irregular transitive:

Stress shift verb, e.g. راوړ-

'gave (me)'	[rā́wṛələm]	راوړلم	'gave (us)'	[rā́wṛəlu]	راوړلو
'gave (you)'	[rā́wṛəle]	راوړلې	'gave (you all)'	[rā́wṛələy]	راوړلئ
'gave (him)'	[rā́wṛə]	راوړه	'gave (them (m))'	[rā́wṛələ]	راوړله
'gave (her)'	[rā́wṛəla]	راوړله	'gave (them (f))'	[rā́wṛəle]	راوړلې

Root change verb, e.g. کو- وکړل-

'gave (me)'	[wə́kṛələm]	وکړلم	'gave (us)'	[wə́kṛəlu]	وکړلو
'gave (you)'	[wə́kṛəle]	وکړلې	'gave (you all)'	[wə́kṛələy]	وکړلئ
'gave (him)'	[wə́kṛə]	وکړه	'gave (them (m))'	[wə́kṛələ]	وکړله
'gave (her)'	[wə́kṛələ]	وکړله	'gave (them (f))'	[wə́kṛəle]	وکړلې

Stress shift and root change verb, e.g. بیایی-

'took (me)'	[bótlələm]	بوتللم	'took (us)'	[bótləlu]	بوتللو
'took (you)'	[bótləle]	بوتللې	'took (you all)'	[bótləlay]	بوتللئ
'took (him)'	[bótə]	بوتله	'took (them (m))'	[bótlələ]	بوتلله
'took (her)'	[bótlələ]	بوتلله	'took (them (f))'	[bótləle]	بوتللې

Notes:

1. The past perfective tense of transitive verbs is formed with the same personal endings as the intransitives.

2. In transitive past tense sentences, the verb agrees with the object in person and number. Both the first component and the auxiliary of derivative verbs agree with the object.

Practice

Fill in the paradigm with forms for the transitive verbs listed below:

'... me' __________   '... us' __________
'... you' __________   '... you all' __________
'... him' __________   '... them (m)' __________
'... her' __________   '... them (f)' __________

خور- لول- اغوند- گور- غواړ-
مینه کو- بیـ- اور- اخل-

Section 3: Using the Past Perfective Tense

Examples

'I went yesterday.'	[parún lāṛálam.]	پرون ولاړم .
'We lived in Logar.'	[pa logár ke wáwosedalu.]	په لوګر کې واوسېدلو .
'Amān bought clothes.'	[amān jāme wākhistale.]	امان جامې واخستلې .
'We visited Laylā.'	[laylā mo wakatála.]	ليلا مو وکتله.
'He took me home.'	[kór ta ye bótlam.]	کور ته يې بوتلم.
'I saw him.'	[wá me lidá.]	ومې ليده .
'We took them.'	[bó mo tlála.]	بومو تلله.
'They cooked it.'	[pákha ye kṛá.]	پخه يې کړه .

Notes:

1. The past perfective tense is equivalent to the English past tense.
2. In sentences with past tense transitive verbs, the verb agrees with the object in person and number.
3. In sentences with past tense transitive verbs, the subject is in the oblique case.
4. Weak pronoun objects are dropped in past tense sentences. (The ending on the verb indicates what pronoun has been dropped.)
5. Weak pronoun subjects are always expressed in past tense transitive sentences. As weak pronouns in the oblique case, they follow the usual rules for placement in sentences, e.g. after the first stressed element in the sentence.

Practice

1. In the following sentences from the dialogue, identify the subject and object. Then explain the ending of the verb. Don't forget that the ـل suffix can drop in verbs with different present and past stems, as well.

١. په بازار کې دې بيا څه شی واخستله؟
٢. رښتيا دې هم څه واخستل؟
٣. ليلا خوارې ته دې څه شی وا نه خستله.
٤. ورو ته مې يو څه کالی واخستل.
٥. ښايسته زيات شيان مې واخستل.
٦. تور ته دې کوټ او جاکټ واخسته.
٧. هغې ته مې ډېر ښه ساعت او يو د غاړې خنځير واخسته.
٨. خان ته مې يو پېښوری واسکټ او پټکی واخسته.
٩. خوشحال ته مې دريشی، بوټونه او کميسونه واخستل.
١٠. سپين ته مې د خوب دريشی واخستله.
١١. پېکۍ ته مې يو دوه لمنې او موزې واخستلې.
١٢. په پاکستانی دوکان کې مې يوه جوړه پېښورۍ جامې واخستلې.
١٣. پېښورۍ جامې دې په څو واخستلې؟

2. In Pashto, tell someone:
    1. That you ate dinner in a restaurant last evening.
    2. That you took books to the library.
    3. That you wore your new boots to the party.
    4. That your car was sold for $500.
    5. That you bought some flowers for your mother.
    6. That it rained this morning.

3. Discuss yesterday's weather.

4. Ask a classmate what he/she did yesterday.

5. The following sentences are from previous dialogues and readings. Change them to past tense.

١. کیمیا لولم.
٢. په لیلیه کې اوسېږم.
٣. یوازې پښتو لولې؟
٤. چیرې اوسېږې؟
٥. لوگرډېرې زیاتې اوبه او خوږې مېوې لری.
٦. زما کورنۍ دوه ډېر لوی باغونه لری.
٧. سندرې وایی، اتڼونه کوی او ټالونه خوری.
٨. سخت باد لگیږی.
٩. واوره اوریږی؟
١٠. سرکونه بیخی بندیږی.
١١. دې مېلې ته د ټول افغانستان خلگ ورخی.
١٢. غرمه کافتریا ته خی، ډوډۍ خوری.
١٣. د شنبې په ورخ به ټول ملگری ډوډۍ ته را وغواړو.
١٤. له وطنه خبرېږې؟
١٥. ډېر خو نه خبرېږم.
١٦. کله کله یو نیم خط راخی.
١٧. د وطن په باره کې څه اورې؟
١٨. اسد به مې بوزی.
١٩. ما به کورته ورسوې؟

Section 4: Reading

پښتانه عموماً ملی جامې اغوندې. یوازې په ښارونو کې ځینې غربی جامې اغوندی. د نارینه وو ملی جامې کمیس، پرتوگ، واسکټ، خولۍ او پټکی او څادر دی. د ښځو ملی جامې کمیس، پرتوگ او ټیکری دی.

د افغانستان په شمالی ولایتونو کې نارینه د څادر په ځای چپن اغوندی. په ځینو سړو غرنیو سیمو کې لکه نورستان او هزارجات نارینه وړینی کورتۍ اغوندی. په غزنی او کوهستان کې نارینه په ژمی کې پوستینچه اغوندی. ښځې په ټول افغانستان کې پرته له ښارونو نه، اوړی او ژمی کمیس، پرتوگ او ټیکری اغوندی. په ښارونو کې ځینې ښځې له کوره بهر چادری هم اغوندی.

خلک خپلې جامې عموماً په کورونو کې جوړوی. په ځینو سیمو کې دجامو ټوکر هم په کورونو کې جوړیږی. خو اکثره خلک ټوکر له بازاره اخلی. د ملی جامو ټوکران اکثره له هندوستان او جاپان نه راځی. پښتانه ـ که ښځې دی که نارینه ـ اکثره پڼې او څپلۍ پښو کوی. خو ډېر پښتانه او پښتنې پښښبلې هم گرځی.

New Vocabulary

Clothes

tunic, dress	*M2*	[kamís]	کمیس
trousers	*M irreg.*	[partúg]	پرتوگ
hat, skullcap	*F2*	[khwaláy]	خولۍ
shawl	*M2*	[tsadár]	څادر
scarf	*M2*	[ṭikráy]	ټکری
coat	*M2*	[chapán]	چپن
jacket	*F2*	[kurtáy]	کورتۍ
chadri	*F irreg.*	[chādarí]	چادری
slipper	*F1*	[paṇá]	پڼه
sandal	*F2*	[tsapláy]	څپلۍ

Preposition

outside ...	[la ... na bahár]	له ... نه بهر

Adverbs; phrases, idioms

instead of x	[de x́ pə dzā̃y]	د x په ځای
both x and y	[ka x́ di ka ý]	که x دی که y
wear (on feet)	[pxo kaw-́]	پښو کو-
barefoot	[pəxébla]	پښپبله

Verbs

sew *der.*	[joṛaw-́]	جوړو-
be sewn/woven *der.*	[joṛég-]	جوړېږ-
walk *smp*	[gərdzég-]	ګرځ-

Nouns

province *M2*	[welāyát]	ولايت
material *M1*	[tukár]	توکر

Places

Nuristan	[nuristā̃n]	نورستان
Hazarat	[azarajā̃t]	هزارجات
Koyestan	[koyestā̃n]	کوهستان
Japan	[jāpán]	جاپان

Adjectives

national *4*	[millí]	ملی
some *4*	[dzine]	ځيني
western *4*	[gharbí]	غربی
northern *4*	[shamālí]	شمالی
mountainous *2*	[gharanáy]	غرنی
wool *1*	[waṛína]	وړينه

Have You Understood?

1. Answer the following questions.

١. د پښتنو د ملی جامو توکران عموماً له کومو وطنونو نه راځي؟
٢. پښتانه او پښتني څه شی په پښو کوی؟
٣. د کومو ولايتونو خلك پوستينچي اغوندی؟
٤. پښتانه خولۍ او پټکی اغوندی؟
٥. چادری څوك اغوندی؟

2. In the *National Geographic* articles on Afghanistan (September 1968; June 1985, and April 1985), identify the various pieces of Pashtun/Afghan clothing on the people in the pictures.

Section 5: Time Phrases

last night	[begā̆ mā̆xā̆m]	بېگاه ماښام
yesterday afternoon	[parún mā̆spaxín]	پرون ماسپښین
day before yesterday	[wə́ṛma wrā̆dz]	ورمه ورځ
last week	[téra hafta]	تېره هفته
last month	[téra myā̆st]	تېره میاشت
last year	[tér kā̆l]	تېر کال
	[parósagkā̆l]	پروسږ کال
before x	[la ... na pakhwā̆]	له ... نه پخوا
x days ago	[x wradze pakhwā̆]	څو ورځې پخوا
a little while ago	[lag pakhwā̆]	لږ پخوا

Practice

1. Answer the following questions.

۱. بېگاه ماښام دې څه وکړله؟
۲. تېره هفته چېرې لاړلې؟
۲. پرون ماسپښین له چا سره وې؟
٤. له پښتو نه پخوا دې کومې ژبې ولوستلې؟
٥. پروسږ کال ډېر باران و اورېده؟
٦. نن سهار څه وخت پاڅېدلې؟

2. Finish the following sentences.

۱. کورنۍ مې تېر کال....
۲. پرون د پښتو په صنف کې ....
۲. بېگاه شپه مې ....
٤. لږ پخوا هر څوک ....
٥. تېر کال په افغانستان کې ...

Section 6: Diversions

ملا نصرالدین بازار ته ولاړ او یو واسکټ یې خوښ کړ. دوکاندار واسکټ په کاغذ کې ورته تاو کړ، خو ملا پښېمانه شو او دوکاندار ته یې وډیل چه له واسکټ نه چپنې ته زیات ضرورت لری او غواړی چه چپن واخلی. دوکاندار چپن په کاغذ کې ورته وتړله او وریې کړه.

ملا چپن واخسته او بې له دې چه پېسې ورکړی روان شو.

دوکاندار ورته وویل: ملا صاحب دچپنې پیسې دې ندی راکړی.

ملا ورته وویل: د چپنې په ځای مې واسکټ درته پرې ښوده.

دوکاندار ورته وویل: د واسکټ پیسې خو دې نه دې راکړی.

ملا ور ته وویل: څه شی چه نه اخلم د هغه پیسې ولی درکړم.

Nouns

paper *m2* [kāgház] کاغذ

need *m2* [zarurát] ضرورت

Verbs

choose *der. vt.* [khwax kaw-́] خوښ کو-

change one's mind *der. vt.* [paxemāna kég-] پښېمان کېږ-

tie *smp. vt.* [taṛ-] تړ-

leave (something somewhere) [préxod-] پرېښود-

pst perf. of dbl. irreg. vt. [pregd-] پرېږد-

Adverbs, phrases, idioms

without having paid [be la de che payse wárkṛi] بې له دې چه پیسې ورکړی

something I didn't buy [tsa shay tse nắkhlam] څه شی چه نه اخلم

why *question word* [wále] ولې

Unit 14: په کار پسې گرځېدلم

Section 1: Dialogue

لیلا : دا څه موده نه وې؛ چېرې وې؟

رابیا: مرېلند ته تللې وم.

لیلا : په مریلند کې دې څه کول؟

رابیا: په کار پسې گرځېدلم.

لیلا : چېرې اوسېدلې؟

رابیا: د مې له نهه ویشتمه د جون تر دویمه پورې په بالتیمور کې له خپلې یوې پخوانۍ ملگرې سره اوسېدلم او د جون له دویمه د جون تر پنځمه پورې په اوشن ستی کې د جون له کورنۍ سره اوسېدلم.

لیلا : څه دې وکړه؟

رابیا: اکثره په کار پسې گرځېدلم، خو کله کله د سمندر غاړې ته مېلې او لامبو ته هم تللم.

لیلا : رښتیا کار دې پېدا کړ؟

رابیا: نه، په دې ورخو کې د کارپېداکول آسانه نه دی.

لیلا : په بالتیمور سن کې دې هم کار پېدا نشو کړی؟

رابیا: نه، هلته مې هم پېدا نشو کړی.

لیلا : څه وخت بېرته راغلې؟

رابیا: وړمه ورخ.

لیلا : ښه شو چه راغلې، د شنبې په شپه د اسد د ملگری واده دی. ټول یې غوښتی یو.

New Vocabulary

American names

Maryland	[mereland]	مرېلند
Baltimore	[baltimór]	بالتيمور
Ocean City	[oshən sití]	اوشن ستی
Baltimore Sun	[baltimor sə́n]	بالتيمورسن

Nouns

ocean *M irreg*	[samandár]	سمندر
bank (i.e. beach) *F1*	[ghā̆ṛa]	غاړه
swimming *n, F3*	[lāmbó]	لامبو
office *M irreg*	[daftár]	دفتر

Verb

find *der*	[paydā kaw-́]	پيدا كو-

Adjectives

longtime *adj 2*	[pəkhāwnáy]	پخوانی
easy *adj 1*	[asā̆n]	آسان

Adverbs, phrases, idioms

for awhile	[dā tsə́ moda]	دا څه موده
look for work	[pə kā̆r pəse gərdzég-]	په كار پسې گرځېږ-
these days, now	[pə de wrádzo ke]	په دې ورځو كې

Practice

1. Say the following western dates in Pashto. Follow the pattern د مې نه ويشتم

May 24th
June 2nd
September 13th
December 24th

March 21st
July 17th
February 18th
April 5th

January 31st
August 12th
October 26th
November 9th

2. List American holidays and their dates, in sentences like

د جولای په څلورم رخصتی ده.

Section 2: The Past Imperfective Tense

Examples

'What were you doing?'	[tsə́ de kawə́lə?]	څه دې کول؟
'I was looking for work.'	[pə kā̆r pəse gərdzedə́ləm.]	په کار پسې گرځېدلم.
'Where were you staying?'	[chére wosedə́le?]	چېرې اوسېدلې؟
'The rice wasn't cooking.'	[palaw nə́ pakhedə.]	پلو نه پخېده.
'Laylā was dancing the atan.'	[laylā atə́ṇ kāwə́.]	لیلا اتڼ کاوه.
'Asad was cooking.'	[asad ḍoḍə́y khwaṛə́la.]	اسد ډوډۍ خوړله.
'Rabya was going to school.'	[rābyā maktab ta tlə́la.]	رابیا مکتب ته تلله.
'Patang was riding a horse.'	[patang pə as sparedə́la.]	پتنگ په اس سپرېده.
'Asad was doing the translation.'	[amad tarjuma kawə́la.]	اسد ترجمه کوله.
'Layla was bringing the rice.'	[laylā palaw rāwoṛ.]	لیلا پلو راوور.

Notes:

1. The past imperfect tense in Pashto is parallel in meaning to English progressive past tense, e.g. 'I was stopping,' 'He was sending me,' etc.

2. The past imperfect tense is formed by adding the past tense personal endings to the past imperfective stem of the verb.

3. Verb agreement (with the subjects of intransitive verbs, and the objects of transitive verbs), dropping of weak pronouns, and behavior of irregular verbs is the same as for the past perfective tense.

Practice

1. Fill in the paradigm with forms for the intransitive verbs listed below:

'I was ...'	_______	'We were ...'	_______
'You were ...'	_______	'You all were ...'	_______
'He was ...'	_______	'They (m) were ...'	_______
'She was ...'	_______	'They (f) were ...'	_______

تمېږ- پېداکېږ- روانېږ- پښېمانېږ- چنې وهـ- گرځېږ-

انتظارباسـ- ښه ایسـ- اورېږ- کښېنـ- ورځـ- راځـ-

2. Fill in the paradigm with forms for the transitive verbs listed below:

'was/were ...(me)' _______
'was/were ...(you)' _______
'was/were ...(him)' _______
'was/were ...(her)' _______
'was/were ...(us)' _______
'was/were ...(you all)' _______
'was/were ...(them (m))' _______
'was/were ...(them(f))' _______

وینـ- لېږ- تړ- وروړ- پرېږد- مینه کو- خوښو- اوړ- رسو-

3. In the following sentences from the dialogue, identify the tense and aspect of the underlined verbs, and give an idiomatic translation.

١. په مرېلند کې دې څه کول؟
٢. په کار پسې ګرځېدلم.
٣. چېرې اوسېدلې؟
٤. څه دې وکړله؟
٥. اکثره په کار پسې ګرځېدلم.
٦. کله کله د سمندر غاړې ته مېلې او لامبو ته هم تللم.
٧. رښتیا کار دې پېدا کړ؟
٨. په بالتمور سن کې دې هم کار پېدا نشو کړی؟
٩. څه وخت بېرته راغلې؟
١٠. ښه شو چه راغلې.

4. Answer the following questions about the Pashtuns and Pashto students:

١. اسد څه کول چه ملا یې ژوبله کړه؟
٢. د اسد ورور په لوګر کې په بازار کې څه کول؟
٣. کله چه تریسا پېښوری جامې اغوستلې وې څنګه ښکارېدله؟
٤. چا غوښتل چه تریسا د امان او لیلا د مېلمستیا نه کورته بوزی؟
٥. د لیلا او امان په مېلمستیا کې څوك د افغانستان په باره کې غږېدل؟
٦. امان په بازار کې څه اخستل؟

5. Answer the following questions.

١. نن سهار دې څه کول؟
٢. پرون دې څه شی اغوستل؟
٣. نن سهار چه صنف ته راتلې هوا څنګه وه؟
٤. کله چه نن سهار مکتب ته تلې چا ولېدلې؟

Section 3: The Pashto Infinitive

Examples

'Finding work is not easy.'	[kắr payda kawə́l ā̆sāna nə di.]	کارپېداکول آسانه نه دی.
'Layla likes to cook.'	[ḍoḍay pakhawə́l de laylā xə́ yisi.]	ډوډۍ پخول د لیلا ښه ایسي.
Theresa likes studying Pashto.	[paxto lwistə́l de terisá xə́ yisi.]	پښتو لوستل د تریسا ښه ایسي.
Learning Pashto takes a lot of time.	[paxto zdakawə́l dér̥ wakht ghwār̥í.]	پښتو زده کول ډېروخت غواړي.
We have studied [kedə́l] and [kawə́l].	[kedə́l aw kawə́l mo lwəstə́li di.]	کېدل او کول مو لوستلي دي.
What is the difference between [tləl] and [bowə́l]?	[tləl aw bowə́l tsá farq lari?]	تلل او بیول څه فرق لري؟

Notes:

1. The imperfective past verb stem is the infinitive of the verb. The infinitive is parallel in use to the English gerund, e.g. 'finding work', or infinitive, e.g. 'to cook'.

2. All infinitives are masculine plural.

3. In traditional Pashto grammar, the infinitive is the citation form of the verb. Pashtuns refer to verbs in this form, e.g. the last two example sentences.

Practice

1. Give the traditional infinitive form for the following verbs:

بیایی- تېرو- خوښو- درکو- لېږ- څک-

راوړ- ورېږ- راکو- ورخ- برابرو- خبرو-

اور- ایس- خور- اغوند- ښیی- غواړ-

ورکو- راخ- خ- وین- کښېن- باس-

Section 4: Reading

په افغانستان کې په جنتری کې اسلامی شمسی میاشتې، اسلامی قمری میاشتې او غربی میاشتې درې واړه لیکل شوی وی. مگر خلك، معمولاً، له شمسی حساب نه کار اخلی. شمسی کال څلور موسمونه او دولس میاشتې لری. د کال څلور موسمونه پسرلی، اوړی، منی او ژمی دی. هر موسم درې میاشتې دی. د پسرلی موسم د مارچ په یوویشتم شروع کېږی.

د شمسی کال دوولس میاشتې حمل، ثور، جوزا، سرطان، اسد، سنبله، میزان، عقرب، قوس، جدی، دلو او حوت دی. د حمل د میاشتې اوله ورخ د کال شروع او د مارچ له یوویشتمې سره برابره ده. د حمل په اوله ورخ شپه او ورخ یو برابر وی.

دا د شمسی میاشتو نومونه ټول عربی دی. پښتو مرکې او پښتو ټولنې د شمسی میاشتو نومونه پښتو کړل. دوی کوشش وکړ چه دغه نومونه عام کړی. خو دا کوشش اساساً ناکامه شو. اما دپښتو ژبې خینې لیکوالان یې لاهم استعمالوی.

په افغانی جنتری کې هم عموماً د عربی نومونو تر څنگ پښتو نومونه هم لیکل شوی وی.

New Vocabulary

Nouns

calendar *F irreg.* [jantarí] جنتری

beginning, start *F irreg* [shuró] شروع

name *M2* [num] نوم

Arabic (language) *F irreg* [arabí] عربی

attempt *M2* [koshásh] کوشش

failure *F1* [nākā́ma] ناکامه

language *F1* [zəba] ژبه

writer *M1* [likwā́l] لیکوال

Verbs

begin *der.* [shuro kég-] - شروع کېږ

popularize *der.* [ām kaw-́] - عام کو

use *der.* [istimālaw-́] - استعمالو

Adjectives

Islamic *4* [ɪslāmí] اسلامی

solar *4* [shamsí] شمسی

lunar *4* [qamarí] قمری

corresponding, equal *1* [barābár] برابر

Months

[ħamál] حمل

[sáwar] ثور

[jawzā́] جوزا

[saratā́n] سرطان

[asád] اسد

[sunbulá] سنبله

[mizā́n] میزان

[aqráb] عقرب

[qaws] قوس

[jádi] جدی

[dálwa] دلو

[ħut] حوت

Adverbs, phrases, idioms

all three [dréwāṛa] درې واړه

are written [likal sáwe wi] لیکل شوی وی

however, but [māgar] مگر

usually [māmúlan] معمولاً

use [kār akhl-] - کار اخل

Pashto Society [paxtó maraka] پښتو مرکه

Pashto Academy [paxto ṭolana] پښتو ټولنه

basically *adv.* [asā́san] اساساً

however *conj.* [ámā] اما

still *adv.* [lāhám] لاهم

side by side with [de ... tər tsáng] د ... تر څنګ

Have You Understood?

١. په کومو میاشتو کې هوا ډېره سړه وي؟

٢. د پسرلی گلان په کومو میاشتو کې راوزی؟

٣. غربی جنتری شمسی ده که قمری؟

٤. پښتانه د میاشتو پښتو نومونه استعمالوی او که عربی نومونه؟

٥. د مارچ یوویشتم د حمل له کومې ورځې سره برابره ده؟

٦. د کال کومې ورځې ته نوروز وایی؟

٧. پسرلی څه وخت شروع کېږی؟

٨. اوړی څو میاشتی دی؟

٩. په جدی، دلو او حوت کې هوا څنګه وی؟

Section 5: The Afghan calendar

موسم:

عربی نومونه	پښتو نومونه	څو ورځې؟	له څو میاشتو سره برابره؟
حمل	وری [wuráy]	٢١	March - April
ثور	غویی [ghwayáy]	٢١	April - May
جوزا	غبرگولی [ghbargólay]	٢١	May - June
سرطان	چنگاښ [changā̃x]	٢١	June - July
اسد	زمری [zmaráy]	٢١	July - August
سنبله	وږی [wágay]	٢١	August - September
میزان	تله [tála]	٣٠	September - October
عقرب	لړم [laṛám]	٣٠	October - November
قوس	لینده [lindá]	٣٠	November - December
جدی	مرغومی [marghómay]	٣٠	December - January
دلو	سلواغه [sālwāghá]	٣٠	January - February
حوت	کب [kab]	٢٩	February - March

Practice

1. Get a western calendar (for a non-leap year), and write in the Afghan solar calendar dates. Then:
   a. Figure out the date of your birthday on the Afghan calendar.
   b. Figure out the Afghan dates for the summer and winter solstices, and the vernal and atumnal equinoxes.

2. Look at the calendar on the next page, then answer the questions below.

١. میاشت د هفتې په کومه ورځ شروع کېږی؟
٢. د حمل کومه ورځ د می له اوه لسم سره برابره ده؟
٣. په غربی جنتری کې د میاشتې درې یمه دوشنبې کومه ورځ ده؟
٤. په شمسی جنتری کې د میاشتې درې یمه دوشنبې کومه ورځ ده؟
٥. په شمسی جنتری کې د هفتې اوله ورځ کومه ورځ ده؟
٦. ثور په کومه ورځ شروع کېږی؟

وری						حمل
شنبه	یکشنبه	دو شنبه	سه شنبه	چهارشنبه	پنجشنبه	جمعه
					١ 21	٢ 22
٣ 23	٤ 24	٥ 25	٦ 26	٧ 27	٨ 28	٩ 29
١٠ 30	١١ 31	١٢ 1	١٣ 2	١٤ 3	١٥ 4	١٦ 5
١٧ 6	١٨ 7	١٩ 8	٢٠ 9	٢١ 10	٢٢ 11	٢٣ 12
٢٤ 13 ٣١ 20	٢٥ 14	٢٦ 15	٢٧ 16	٢٨ 17	٢٩ 18	٣٠ 19

Section 6: Diversions

یوه چرچرك ټول اوړی او منی په سندرو تېر کړ. ژمی د ځمکی مخ واورې پټ کړ او چرچرك څه نه لرل چه و یې خوری. همدا ؤ چه مېږتانه ته ورغی چه کومك ور سره وکړی.
مېږتانه چرچرك نه پوښتنه وکړه چه ټول کال دې څه کول چه اوس په ځان پورې حیران یې؟
چرچرك ورته وویل چه ټول کال مې سندرې ویلې. مېږتانه ورته وویل چه ټول کال دې سندرې ویلې اوس ورځه اتڼ کوه.

Verb	Nouns
cover der. [paṭ aw-́] - پټ کو	cricket M1. [charcharák] چرچرك
ورغی = ورغلی	earth F1. [mdzáka] ځمکه
	ant M irreg. [megatún] مېږتون

Adverbs, phrases, idioms

It happened [amdā́ wə] همدا ؤ

at a loss [pə dzān pore aryān حیران په ځان پورې

Appendix 16

END

U.S. Dept. of Education

Office of Education
Research and
Improvement (OERI)

ERIC

Date Filmed

March 21,1991